

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

**PROBLEMATIKA EXTREMISMU NA SŠ V OKRESE
PRACHATICE A NÁSLEDNÁ PREVENTIVNÍ OPATŘENÍ**

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.

Autor práce: Mgr. Petra Martíšková

Obor: Učitelství odborných předmětů (Bc. studium kombinované)

Ročník: III.

2013

Prohlášení studenta

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

28. 6. 2013

.....

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat Mgr. Miroslavu Procházkovi, Ph.D. za vedení a odbornou pomoc při vypracování této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům, kteří mi ochotně poskytli další potřebné informace, které mi pomohly ke zpracování mé bakalářské práce.

Poděkování patří i mé dceři a rodině, která mě po celé mé studium podporovala.

Abstrakt

Bakalářská práce pojednává o problematice extremismu na středních školách v okrese Prachatice a o preventivních programech, které jsou proti tomuto fenoménu na školách realizovány.

Cílem práce je zjistit postoje a názory žáků středních škol v okrese Prachatice na problematiku extremismu. Získat přehled o tom jaké množství informací mají žáci SŠ o extremismu. Záměrem práce je také zmapovat, zda existuje rozdíl mezi dívkami a chlapci, co se týká postojů ať negativních či pozitivních k extremistickým projevům ve společnosti. A dále jestli existuje rozdíl ve znalostech či postojích k tomuto jevu vzhledem k typu střeň školy – gymnázium versus střední odborné učiliště.

Součástí práce je popis a zhodnocení účinnosti preventivních programů na středních školách. Zhodnocení je provedeno jak ze strany žáků SŠ tak také ze strany neziskové organizace, která tyto preventivní programy pro školy připravuje.

Výsledky výzkumu a samotné posouzení daných zjištění je uvedeno v závěru bakalářské práce.

Klíčová slova:

extremismus, rasismus, střední škola, preventivní program, okres Prachatice

Abstract

This bachelor's thesis addresses the issue of extremism in the secondary schools in the Prachatice District and the preventative programmes that the schools implement in order to combat this social phenomenon.

The objective of the thesis is to identify the attitudes and opinions of the secondary school students in Prachatice about the issue of extremism and to find out how much information the students have about this issue. The thesis also aims to determine whether there are any differences between the attitudes of male and female students with regard to extremist behaviour in society, either positive or negative. In addition, the thesis explores any differences, if any, in the knowledge and attitudes held by students about this social phenomenon on the basis of the type of secondary school they attend, specifically grammar schools vs. vocational schools.

The thesis includes a description and evaluation of the effectiveness of the preventative programmes that have been implemented in the secondary schools. These programmes are evaluated both from the perspective of the secondary school students as well as from that of the non-profit organisations that prepare these programmes for the schools.

The results from the research and the evaluation of the findings are presented in the conclusion of the thesis.

Keywords:

extremism, racism, secondary school, preventative programme, Prachatice District

OBSAH

<u>Kapitola</u>	<u>strana č.</u>
ÚVOD.....	10
I. TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE.....	12
1. Vymezení základních pojmů.....	12
1.1 Demokratické zřízení.....	12
1.2 Co je extremismus a jeho druhy.....	12
1.3 Typy extremismu – pravicový a levicový extremismus.....	14
1.4 Lidské rasy, národ a etnikum.....	15
1.4.1 Rasismus.....	17
1.5 Různé negativní směry a postoje ve společnosti.....	18
2. Pravicový extremismus a jednotlivá hnutí či organizace.....	21
2.1 Fašismus.....	21
2.2 Nacismus.....	23
2.3 Současná krajní pravice.....	24
2.4 Představitelé dnešní krajní pravice – hnutí, organizace.....	26
3. Levicový extremismus a jednotlivá hnutí či organizace.....	31
3.1 Komunismus.....	31
3.2 Anarchismus.....	33
3.3 Představitelé dnešní krajní levice – hnutí, organizace.....	33
4. Symbolika extremistických hnutí.....	39
4.1 Symbolika pravicově orientovaných hnutí.....	41
4.2 Symbolika levicově orientovaných hnutí.....	44

5. Trestné činy spojené s extremismem.....	46
5.1 Trestné činy z nenávisti.....	47
6. Extremismus a mládež, problematika a prevence.....	48
6.1 Extremismus a mládež.....	48
6.2 Boj s extremismem v ČR.....	51
6.3 Preventivní aktivity proti extremismu na školách.....	52
6.3.1 Způsoby práce se žáky sympatizující s extremistickými postoji.....	53
II. PRAKTICKÁ ČÁST PRÁCE.....	55
7. Charakteristika výzkumného prostředí.....	55
7.1 Základní informace o okrese Prachatice.....	55
7.2 Situace v Jihočeském kraji a v okrese Prachatice vzhledem k extremismu.....	56
7.3 Střední školy v okrese Prachatice.....	58
7.4 Portus Prachatice.....	65
7.4.1 Primární prevence Phénix.....	66
8. Charakteristika výzkumu extremismu na středních školách.....	67
8.1 Cíle výzkumu.....	67
8.2 Výzkumné předpoklady.....	68
9. Metodika výzkumu.....	69
9.1 Charakteristika výzkumného souboru.....	69
9.2 Použité výzkumné metody a technika sběru dat.....	70
10. Výsledky výzkumu.....	72
10.1 Výzkumná část číslo 1 – dotazování.....	72
10.2 Výzkumná část číslo 2 – rozhovor s pracovníkem Portus Prachatice.....	123

11. Diskuze.....	128
12. Závěr.....	141
13. Seznam grafů.....	144
14. Seznam použité literatury.....	146
15. Přílohy.....	150

Úvod

V současné době žijeme ve státě, který je uznáván ostatními státy jako demokratické zřízení, nebylo tomu však celou historií naší země. Za první demokratické zřízení lze považovat vznik 1. Československé republiky v roce 1918 spojenou s naším prvním prezidentem T. G. Masarykem. Tato republika byla postavena na úctě k lidským právům, k úctě k lidské důstojnosti a tradicím ve společnosti. Trvání tohoto systému však nebylo dlouhé tzn. do začátku 2. světové války. Po skončení 2. světové války začal panovat na našem území komunistický režim, který zde byl přes 40 let. Až rok 1989 opět přinesl změnu, která znamenala vznik demokratického zřízení s pluralitním systémem. I dnes existují názory, zda je demokratické zřízení ten pravý optimální systém vlády. Ale pravdou je, že nic lepšího než demokracie, zatím nikde nefunguje. Proto je nutné ji chránit a nezapomínat na minulost, která zde již zanechala svou nezapomenutelnou stopu odmítaného režimu.

Je však nutné podotknout, že demokratický systém přináší i řadu jevů, které lze vnímat jako negativní. Jedná se o vznik radikálních a extremistických skupin, které se snaží tento systém narušit a přetvořit k obrazu svému. Právě demokracie je způsob řízení a myšlení, který tuto možnost zaručuje všem. Každý má právo na svobodu projevu, na svobodu shromažďování. A to i za tu cenu, že se jedná o skupiny obyvatel, které demokracii a svobodu všech odmítají.

Ve své práci se zabývám problematikou extremismu a rasismu na středních školách a následnými preventivními opatřeními. Zvolila jsem si rozsahově území okresu Prachatice. Pro svůj výzkum jsem zohlednila zejména oblast kolem města Prachatice a oblast kolem města Vimperk. Právě v těchto dvou městech se nacházejí střední školy, ve kterých je samotný výzkum realizován.

Téma extremismu jsem si vybrala, protože působím v oblasti sociálních služeb jako vedoucí azylového domu. Každý den pracuji se skupinou obyvatel, kterým velmi často hrozí sociální vyloučení, jsou terčem předsudků a stigmatizací. Ve většině případů se jedná o národnostní menšiny či romské etnikum. A právě řada rasistických a extremistických skupin negativně vystupuje proti těmto lidem. Na druhou stranu se velmi často setkávám s mladými lidmi a studenty středních či vysokých škol při odborných praxích v našem azylovém domě pro matky s dětmi v Prachaticích. Zajímá mě názor těchto mladých lidí, kteří stojí na prahu svého života k této problematice.

Právě k těmto jevům si vytvářejí a zaujímají postoj. Ve své práci chci zjistit, zda se s těmito jevy ztotožňují či naopak, zda je odsuzují. A jsou-li přesvědčeni, že je nutno tyto myšlenky a často i činy odsuzovat z důvodu zachování demokracie a lidských hodnot ve společnosti.

V teoretické části práce se budu zabývat různými aspekty extremismu a rasismu. Zaměřím se na vnímání tohoto jevu z pohledu politického, socioekonomického a právního. Zpracuji přehled levicového a pravicového spektra extremismu včetně jejich nejznámějších představitelů u nás i v zahraničí. Práci doplním ukázkami nejpoužívanějších extremistických symbolů jednotlivých hnutí a subkultur. Dále uvedu další negativní projevy, které provázejí extremismus např. rasismus, antisemitismus aj.

Součástí práce budou také informace, které popisují okres Prachatice. V další části práce uvedu analýzu extremistické situace právě v daném okrese. Nebude chybět přehled středních škol v okrese Prachatice a jejich základní popis. Na závěr teoretické části práce se budu věnovat jednotlivým preventivním opatřením na střeňích školách a jejich oblíbenosti a účinnosti těmto negativním jevům mezi žáky středních škol předcházet. Pro zajímavost celé práce bude popsána činnost neziskové organizace Portus o.s., která organizuje preventivní programy pro střední školy v okrese Prachatice.

Praktická část práce bude obsahovat výzkum, který bude uskutečněn na středních školách v okrese Prachatice. Výzkum bude proveden několika metodami. Základní výzkumný soubor budou tvořit žáci středních škol. Pro výzkum jsem zvolila žáky 4. ročníků. Jedná se o věkovou skupinu, která už je o problematice extremismu a jeho rizicích dle mého názoru informována. Tito lidé, žáci, jsou již ve věku 18 let případně 19 let, tedy již dle zákona dospělí.

V rámci výzkumu bude realizováno dotazníkové šetření na středních školách v okrese Prachatice. A dále bude součástí výzkumu rozhovor s pracovníkem neziskové organizace Portus o.s., která připravuje a realizuje preventivní programy na základních a středních školách v okrese Prachatice. Celý výzkum bude přehledně zpracován do grafů, aby získané výsledky mohly potvrdit či vyvrátit výzkumná tvrzení.

Práce by měla sloužit jako zdroj informací pro pracovníky ve školství, kteří pracují se žáky, ať již pro samotné učitele či pro metodiky prevence, případně pro výchovné poradce. Cílem je vytvořit ucelený materiál o extremismu a jeho rizicích pro společnost a zejména mladé lidi. Dále může práce sloužit všem lidem, kteří se o danou problematiku blíže zajímají.

Teoretická část práce

1. Vymezení základních pojmů

1.1 Demokratické zřízení

Pro charakteristiku pojmu extremismu a dalších negativních jevů ve společnosti, které popírají demokratické zřízení je nutné vymezit, co vlastně znamená demokratické uspořádání státu. Jak je chápáno touto společností. Demokratické uspořádání charakterizuje 8 principů:

- lidská práva
- suverenita lidu
- rozdělení moci (zákonná, výkonná a soudní)
- odpovědnost vlády
- zákonnost správy
- nezávislost soudů
- princip více stran
- rovnost šancí stran, včetně svobody opozice (8)

1.2 Co je extremismus a jeho druhy

Extremismus je termín, jímž bývá charakterizováno jednání, ideologie či skupiny mimo hlavní (střední) proud společnosti, kterým je připisováno porušování či neuznávání základních etických, právních a jiných důležitých společenských standardů, zejména ve spojení s verbální nebo fyzickou agresivitou, násilím nebo hrozbou násilí, historickým revizionismem, sociální demagogií, motivované zejména rasovou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou sociální nenávistí. (5)

Pojem extremismus vychází z latinského termínu *extremus*, což znamená nejdále ležící pozici. Z hlediska uvažování a jednání člověka se jedná o nejzazší, krajní, přemrštěný a výstřední postoj. (9)

V základním pojetí jde o výrazné odchýlení se od obecně uznávaných a v aktuální době přijímaných norem. Na úrovni sociologické lze extremismus vymezit jako souhrn určitých sociálně patologických jevů, vytvářených více či méně organizovanými

skupinami osob a příznivci těchto skupin, s dominujícím odmítáním základních hodnot, norem a způsobů chování uznávaných v současné společnosti. (6)

Extremismus je vícevrstevný fenomén, který je způsobován mnoha příčinami sociálního, ekonomického, ideologického, náboženského, etnického a ekologického charakteru nebo kombinací těchto příčin. (9)

V důsledku toho, že přívrženci extremismu jsou přesvědčeni o své pravdě, a jsou ochotni ji prosazovat legálními i nezákonnými prostředky včetně násilí. Dochází ke skutečnosti, že problémy a sociální napětí vyhrocují. A vzniká tak konfrontace se státní mocí. Mohou organizovaně a záměrně zapříčinit ve společnosti politickou krizi. Jejímž cílem je oslabení a zdiskreditování státní moci, a tím vytvoření příznivých podmínek pro realizaci jejich mocensko-politických cílů. (9)

V politice je takto označován krajně radikální nebo výstřední postoj. Policie naopak extremismus definuje jako verbální, grafické, fyzické a jiné aktivity spojené zpravidla s vyhraněným ideologickým nebo jiným kontextem, které vyvíjejí jednotlivci nebo skupiny osob s názory výrazně vybočujícími z všeobecně uznávaných společenských norem, se zřetelnými prvky netolerance, zejména rasové, národnostní, náboženské nebo jiné obdobné nesnášenlivosti, a které útočí proti demokratickým principům, společenskému uspořádání, životu, zdraví, majetku a veřejnému pořádku. Někdy je také označován jako ultralevicový či ultrapravicový postoj. (6)

Rozeznáváme několik druhů extremismu:

➤ **politický extremismus**

Jedná se o extremismus, jehož odchýlení od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem má podobu politického programu s výraznými prvky názorové nesnášenlivosti a odmítání kompromisních řešení. Je prosazován jako radikální až militantní odmítání politiky státu anebo ústavního pořádku, a to i za použití násilí. (6)

Od politického extremismu musíme odlišit politické násilí tj. násilí prováděné z politických důvodů. Může být také metodou politického extremismu, ale neexistuje zde bezprostřední vazba. Je nutné vědět, zda jde o násilí páchané v organizované či neorganizované formě. (8)

V politice je nutné odlišovat radikální a extremistický postoj. Radikálové představují opozici vůči vládě, a takováto opozice je nutnou podmínkou fungování každé skutečné demokracie. Extremisty lze vnímat jako opozici nejenom vůči vládě, ale vůči celému politickému systému, který chtějí nahradit jiným systémem. (9)

Extremismus nelze považovat za právní pojem – chybí přesná právní definice. Extremismus byl uznán jako pojem úřední ve většině evropských zemí. Obsahuje všechny projevy a formy uvažování a jednání, které jsou namířeny proti ústavnímu rámci demokratického státu a vybočují z legálního rámce. (9)

➤ **náboženský extremismus**

Jedná se o extremistické jednání členů nebo příznivců skupin (zejména sekt), případně náboženských hnutí, ovlivněné náboženským zaměřením. Náboženský extremismus se projevuje zejména v psychické manipulaci s lidmi, psychickým násilím nebo jinou formou násilí či jiným závažnějším porušováním zákona nebo práv. Může se jednat i o chování označované za sociálně patologické nebo sociálně nežádoucí. (6)

➤ **terorismus**

Extremistický směr, jehož prostředkem je teror. Tento jev využívá jako prostředek nátlaku psychické nebo fyzické násilí, výhrůžky, vydírání, vytváření strachu a dalších forem násilí. Typické pro terorismus jsou únosy, vydírání, zadržování rukojmích, pirátství, sabotáže, atentáty, pumové útoky, požáry, politické vraždy, únosy dopravních prostředků apod. (6)

1.3 Typy extremismu - pravicový a levicový extremismus

Extremismus lze vnímat jako opak demokratického ústavního státu. Extremismus jako jev znamená tendenci jít k pólům ideologické škály – pravice a lavice. Základními variantami či směry extremismu jsou z pohledu prezentované teorie pravicový a levicový extremismus. (8)

Pravicový extremismus popírá základy moderního chápání rovnosti lidí jako duchovního základu demokratického ústavního zřízení. V současnosti se pravicový extremismus projevuje jednostranným vyšším hodnocením vlastního etnika, rasy

či národa (etnocentrismus, rasismus, nacionalismus). A přistupuje k ostatním skupinám tak, že je hodnotí jako nižší a podřadné. Příslušníky jiného druhu či cizí národnosti označuje taktéž za méněcenné. Pociťuje k těmto skupinám lidí nenávisť. Tyto projevy lze označit u cizinců jako xenofobii, heterofobii u všeho pro ně odlišného a antisemitismus u nesnášenlivosti Židů. Místo zásady stejných politických práv by měl být nastolen řád, který podporuje nerovnost lidí na základě původu, výkonu, národní, etnické nebo rasové příslušnosti. (8)

Levicový extremismus (anarchismus, komunismus) klade do popředí princip rovnosti a snaží se tento princip rozšiřovat do všech oblastí života. Komunismus popírá ideu individuální svobody, v anarchismu platí každá forma státnosti za represivní. Při zdůrazňování lidské rovnosti se sice levicové extremistické doktríny shodují s demokratickým ústavním státem. Avšak vyvozují z tohoto etického základního principu důsledky, které je možné hodnotit za radikální až extremistické. Požadují totální osvobození člověka od všech společenských tzn. politických, ekonomických a kulturních tlaků. (8)

Kdyby extremistické síly získaly v demokratických zřízeních převahu, vznikaly by diktátorské režimy rozličného zabarvení. Extremistická hnutí však existují v různé míře ve všech demokratických státech a uskupeních. (8)

Pravdou je, že nelze vždy o určitých subjektech říci, zda se jedná o pravicový či levicový extremismus nebo pouze o extrémní levici či extrémní pravici. Není dobré tyto pojmy zaměňovat.

1.4 Lidské rasy, národ a etnikum

Každého člověka lze chápat jako originální bytost. Popsat tuto úžasnou variabilitu lidského organismu se pokoušejí především vědci z řad antropologů. V současné době se soustřeďují zejména na poznání dědičnosti člověka a na rozdíly ve tvaru těla a v barvě pleti. Snaží se určit rasové a typové rozdíly lidských skupin. (7)

Na světě existují v současné době tři velké antropologické skupiny, které byly dříve označovány jako plemeno bílé, žluté (spolu s rudými) a černé. Jedná se o plemeno

euroasijské = europoidní, plemeno asijsko-americké = mongoloidní, plemeno ekvatoriální = negroidní. Mezi nimi se vytvářely různé menší smíšené skupiny. (7)

Termín *rasa* je nejčastěji odvozován z arabského slova *ras* – hlava a byl v antropologii prvně použit při klasifikaci plemen francouzským antropologem Francoisem Bernierem koncem 17. století. Lidské rasy jsou definovány jako skupiny lidí s podobnými tělesnými vlastnostmi, které vznikaly během dlouhého historického vývoje lidstva. V současné antropologii převládá názor, že rasa je jednotkou lidské variability. (7)

Současné lidské rasy jsou nedílnou součástí jediného druhu dnes žijícího člověka . *Homo sapiens sapiens*. Pojem *rasa* byl v minulosti nejčastěji zaměňován a směřován s pojmem *národ*. Oba pojmy je třeba přesně odlišovat, neboť směřováním či chybným výkladem lze nejčastěji dospět k rasistickému závěru – k rasismu. A právě na vědomém a záměrném směřování pojmů *rasa* a *národ* byla vybudována řada rasových teorií. (7)

Rozdíl mezi oběma je v tom, že *rasa* je pojem přírodovědecký, biologický a vztahuje se na tělesné vlastnosti. Pojem *národ* je pojem kulturní a historický, neboli vztahuje se na společenský vývoj lidských skupin – národů. Národ je historicky vzniklá stabilní pospolitost řeči, území, hospodářského života, kultury a psychického založení může zahrnovat různé lidské znaky. Na složení národa se mohou podílet různé rasové typy a smíšené populace. Ve světě žijí na jednotlivých světadílech a státech lidské skupiny, které nedospěly ještě k zformování národností a národů a představují pouze zvláštní odlišné *etnické skupiny* (černošské skupiny, Romové). (7)

Neexistuje žádný národ, který by byl zastoupen pouze jediným rasově čistým typem. Nejnápadnějším znakem lidských ras je barva pleti – není však nejdůležitější tělesnou vlastností člověka a dokonce ani nerozhoduje o jeho plemenné či rasové příslušnosti. Barva lidské pleti závisí na množství kožního barviva - pigmentu – v kůži. Lze předpokládat, že pravěká lidská společnost měla hnědé zbarvení kůže, svědčí o tom tzv. mongolská skvrna – vyskytuje se v křížové oblasti zad u novorozeňat mongoloidní rasy. Dalším znakem typickým pro jednotlivé rasy je tvar hlavy a jednotlivých částí lidského těla. (7)

1.4.1 Rasismus

Rasismus představuje velmi starý fenomén v lidské společnosti. Ale ve skutečnosti by nemusel vůbec existovat, protože věda pro něj nemá žádné vědecké důkazy. Bohužel vznikl již ve starověké otrokářské společnosti, kde měl ospravedlnit především porobení otroků a zároveň obhájit zotročování jedněch národů a lidských skupin jinými. Teprve v novověku nabyl rasismus své nejzrůdnější podoby a stal se i teoretickou základnou k násilnému ovládnutí a vyvražďování jedněch národů či skupin lidí druhými. (7)

Rasismus patří k nejnebezpečnějším ideologiím v 19. a 20. století. Nemá právo na existenci, ale přesto se s ním v dějinách lidstva stále setkáváme. Rasismus neuznává rovnocennost lidských ras, která je vědecky a historicky objektivně prokázána a je tudíž nezpochybnitelná. Základem rasismu je od počátku nenávisť člověka k člověku, snaha většiny podrobit si menšinu a diskriminovat ji. Samotný rasismus vychází z rasové a rasistické teorie, které nepřipustně směšovaly nebo zaměňovaly historické a společenské pojmy, čímž se dopouštěli chyb, omylů a často i úmyslných zkreslení a podvodů. A to vždy za účelem ospravedlnění svých mocenských cílů a falešných ambicí. (7)

Hlavním pilířem rasových teorií a rasistických doktrín je zpravidla teze o fyzické a psychické nerovnosti, nerovnocennosti lidských ras. Případně se jedná o závislost dějin lidské společnosti a kultury na rozdílech mezi rasami a národy. Rasismus a rasové teorie chválí a vyzdvihují jenom určité lidi a určité etnické a jazykové skupiny s určitými tělesnými a psychickými vlastnostmi. Tito lidé jsou obvykle považováni za vyvolené a za jediné představitele nejvyšší lidské kultury a lidstva vůbec. Rasismus a nacionalismus se ve většině případů objevují pohromadě. (7)

Jedním z prvních ideologů rasismu se stal Angličan Benjamin Kidd, který hlásal, že každý sociální pokrok je založen na přirozeném výběru nejvíce přizpůsobivých národů, které mají vrozenou biologickou nadřazenost nad ostatními národy. (7)

Nutno ještě dodat, že existuje tzv. latentní rasismus, kdy se jedná o neprojevený, potlačený nebo utajovaný rasismus, který se může kdykoliv objevit. (7)

Rasismus je považován za jednu z největších překážek míru a bezpečnosti lidstva. Z tohoto důvodu OSN v roce 1966 vydala deklaraci proti rasismu. (7)

1.5 Různé negativní směry a postoje ve společnosti

Ve společnosti existují různé negativní postoje a myšlenky zaměřené vůči některým lidem či skupinám lidí. Jejich důvod je neopodstatněný a neoprávněný. Často se jedná o myšlenky a postoje založené na nenávisti a předsudcích vůči ostatním. Důvodů může existovat celá řada.

Sociální identita není založena jen na vnímaných podobnostech mezi členy vlastní skupiny, ale také na vnímaných odlišnostech od skupin jiných. Jako lidé máme sklon pokládat vlastní skupinu za lepší než ostatní. Existence jiných skupin v nás může vzbuzovat nedůvěru a strach. (15)

Lidé jsou naprogramováni žít uvnitř vlastní skupiny, která dává pocit bezpečí a ochrany. Za základě toho lidé evolučně pociťují nenávist vůči cizím lidem. (15)

➤ Etnocentrismus

Etnocentrismus lze definovat jednoduše. Jedná se o vědomé nebo nevědomé přesvědčení, že vlastní kultura, komunita či rasa je nadřazená. Tento jev je spojen s tendencí neuvědomovat si předpojatost v tom obsaženou. (20)

V etnocentrismu se pravděpodobně odráží vědomí lidského příbuzenství, ovšem transformované do kulturní příbuznosti. (20)

➤ Xenofobie

Xenofobie je spojena s migračními vlnami do západní Evropy, zejména ve druhé polovině 20. století, kdy tyto postoje nabývají na významu. (19)

V doslovném překladu znamená strach z neznámého, z cizího. Slovo pochází z řečtiny *xenos* znamená cizinec a *phobos* představuje strach. Často se slovo používá k označení strachu z cizinců, či při obavách z jejich tradic a odlišné kultury. V politické rovině je pojem používán ve významu „odpor proti imigraci bez integrace do většinové společnosti“. (19)

Obecně se tento pojem používá k označení mezilidské nesnášenlivosti a předsudků vůči lidem z jiné země. Xenofobie je vyjádřením nedůvěry a odporu ke všemu cizímu, tedy ke všem cizincům, legálním i nelegálním imigrantům či běžencům bez ohledu na jejich etnicitu. Dále se k tomuto vnímání cizinců připojuje averze ke kulturním, náboženským, sociálním a dalším rozdílům jiných etnik, národů a národností. Xenofobie může vést k rasismu a antisemitismu. (18)

➤ **Antisemitismus**

Antisemitismus lze obecně definovat jako ideologii vyznačující se nenávistí k Židům. Významným projevem antisemitismu je popírání holocaustu a hrozby světovládným židovským spiknutím. Zejména pro pravicové extremistické skupiny včetně skinheads je antisemitismus a boj proti židovské rase dominantním tématem. (18)

Slovo antisemitismus začal jako první používat německý politický agitátor Wilhelm Marr v roce 1879 ve své knize *Der Weg zum Sieges des Germaniums über das Judentum*, aby nahradil do té doby používaný termín *Judenhass*. (18)

Antisemitismus můžeme charakterizovat jako nepřátelství nebo předsudky vůči Židům jako představitelům židovského náboženství (judaismu), etnické skupině nebo rase. Jde o formu xenofobie, která může mít různé formy, od osobní nenávisti až k institucionalizované násilné perzekuci. (18)

Evropské centrum monitorování rasismu a xenofobie (EUMC) zpracovalo podrobnější pracovní definici antisemitismu. Podle EUMC je antisemitismus určitý způsob vnímání Židů, který lze popsat jako nenávist vůči Židům. Slovní a fyzické projevy antisemitismu jsou namířeny proti židovským nebo nežidovským osobám. Případně proti jejich majetku, proti institucím židovské komunity a náboženským zařízením. Podobné projevy mohou být hlášány a směřovány i proti státu Izrael jako představiteli židovského státu. (18)

Lze rozeznat *náboženský antisemitismus* (antijudaismus), který představuje vyhraněné nepřátelství vůči Židům známé do druhé poloviny 1. tisíciletí před Kristem. Až do začátku 19. století měl antisemitismus hlavně náboženský základ pocházející

z rozporů mezi křesťanstvím a judaismem nebo islámem a judaismem. Židé byli za své náboženství pronásledováni a vyháněni z mnoha evropských zemí. (18)

Rasový antisemitismus má základ v myšlenkách o vývoji ras. Je spojován s existencí rasových teorií. Dále je možno rozlišit tzv. *nový antisemitismus*, který měl údajně skončit s porážkou nacismu. Novodobé formy antisemitismu pokračují dále a jsou spojeny se vznikem státu Izrael a jeho kritikou. (18)

➤ **Genocida**

Genocida je nejvyšším stupněm kolektivního násilí. Je to pokus o fyzické zničení odlišné skupiny. Často se jedná o etnické konflikty. (20)

Genocida (latinsky *genocidium*) je zločin proti lidskosti definovaný mezinárodním trestním právem jako úmyslné a systematické zničení, celé nebo části, etnické, rasové, náboženské nebo národnostní skupiny. (21)

S termínem genocida přišel poprvé židovský právník z Polska Rafal Lemkin v roce 1944, toho času uprchlík v USA. Jde o jazykovou složeninu z řeckého *genos* – rod, národ a latinského kořene *cide*, což znamená vrah. Lemkinovou hlavní pohnutkou bylo masakrování Židů nacisty. On sám přišel v koncentračních táborech o většinu příbuzných. Lemkin se zasloužil o zařazení genocidy do tzv. Ženevských konvencí. (20)

➤ **Holocaust**

Holokaust, též holocaust je označení pro systematické a státem provozované pronásledování a hromadné vyvražďování osob označených jako Židé. Toto násilné protilidské vyvražďování bylo prováděno nacistickým Německem a jeho spojenci v době druhé světové války. Během této genocidy bylo vyvražďováno kolem 6 milionů Židů. (23)

Termín holokaust je česká odvozenina z řeckého *holokauston* (česky celopal), což je označení pro náboženskou obětinu, která se celá spálí. V češtině se lze také často setkat s původně anglickou odvozeninou holocaust. Obě tyto varianty jsou v češtině rovnocenné. (23)

Autorem termínu genocida je nositel Nobelovy ceny míru Elie Wiesel (* 1928), který jej poprvé použil ve svém románu *Noc* ve smyslu „zničení ohněm“. Židé preferují biblický výraz *šoa*, což znamená zničení nebo zmar. (23)

Od konce 2. světové války až do současnosti se můžeme setkat s kampaněmi a myšlenkami, které se snaží popírat existenci holocaustu. Tito lidé hovoří o tzv. podvodu holocaustu a popírají záměr nacistů vyhladit židovský národ stejně jako existenci plynových komor používaných k vraždění lidí. Odmítají přijmout historicky podložený údaj o 6 milionech židovských obětí. Uznávají pouze několik stovek tisíc Židů, kteří měli umřít ve víru válečných událostí především na infekční nemoci a vyčerpání během války. (18)

Zastáncem těchto myšlenek – popírání holocaustu a osvětimské lži je britský historik David Irving, autor řady publikací. Tento autor je považován za rasistu a antisemitu. (18)

2. Pravicový extremismus a jednotlivá hnutí či organizace

Rozrůstající se nacionalismus se v průběhu 19. století pozvolna spojoval s rasismem, resp. s antisemitismem do ideového konglomerátu, který po 1. světové válce vyústil ve vznik fašismu a nacismu. Myšlenka národní výlučnosti a identity postavená na pokrevní sounáležitosti propojená s ideou rasové politiky prováděné ve jménu kultury a civilizace dala vzniknout pravicovým hnutím extremismu. (10)

Představa rasového uspořádání celého lidstva, jak ji představovaly rasové teorie. Nacházela podporu v obdobném modelu hierarchického uspořádání uvnitř jednotlivých společností. Lidé jsou různí a nepochybně někteří jsou lépe přizpůsobeni vládnout než druzí. Na druhou stranu někteří jsou předurčení poslouchat. V důsledku toho představuje tato myšlenka základní princip pro přesvědčení o nutnosti spravování státu na vůdcovském principu a odmítnutí demokratických postupů. (10)

Významnou roli při formování krajní pravice sehrál také ideologický boj s konkurenční aktivistickou ideologií – komunismem. Komunismus, který odmítal jak proti hierarchické uspořádání společnosti svým tvrzením o rovnosti všech lidí, tak také

byl proti nacionalismu. Svými názory představoval svým internacionalismem pro všechny nacionalisty a rasisty trn v oku. (10)

Později se ukázalo, že v bolševickém Rusku je mezi komunisty vysoké procento Židů. Proto se agresivní antikomunismus spojil se starším antisemitismem a došlo k vytvoření zárodků extrémní pravice, jak ji známe dnes. (10)

2.1 Fašismus

Fašismus se získal moc díky souhře různých okolností. Jednu z nich představovala nestabilita nových demokratických režimů, vyčerpání tradičních demokratických států po 1. světové válce. Svou roli se hrála také ekonomická krize a v neposlední řadě i vliv bolševické revoluce v Rusku, která vedla k obavám z rozšíření sociální revoluce. Sociální revoluce tak nepřímo podporovala ochotu těchto tříd podpořit politické síly fašismu a nacismu, které měly boj proti komunismu jako stěžejní bod svého programu. (10)

Pojem fašismus pochází z latinského slova *fascis*, svazek, což znamená původní symbol, kterým se ve starověkém Římě označovali úředníci, tzv. liktoři. Tito úředníci byli zobrazováni s liktorským svazkem prutů s vetknutou sekerou. Tento svazek se stal symbolem fašismu. (10)

Termín fašismus se poprvé objevil v roce 1919 jako pojmenování veteránských spolků po 1. světové válce *Fasci italiani di combattimento*. Jednalo se o italský ekvivalent německého *Stahlhelmu*, tedy spolků vojenských veteránů, které podporovaly ultrapravicovou politiku. (10)

Poprvé se fašismus dostal k moci v Itálii. V roce 1919 Benito Mussolini, původně radikální socialista, založil organizaci *Fasci italiani di combattimento*, která se v roce 1921 přeměnila na politickou stranu *Partito nazionale fascista*. V roce 1922, po tzv. pochodu na Řím, získal Mussolini moc ve státě. Do roku 1926 trvalo v Itálii období tzv. zákonné diktatury, ale v roce 1926 byla vyhlášena fašistická diktatura s vládou jedné strany. Itálie se stala vzorem pro nastupující nacistické hnutí v Německu. Před válkou se Itálie stala spojencem Německa. V roce 1943 po vylodění spojenců na jih Itálie byl Mussolini zajat a zatčen. A nový italský premiér Badoglio podepsal kapitulaci.

Ve stejné době byl Mussolini osvobozen německými výsadkáři a stanul v čele severoitalské republiky, která existovala na území okupovaném německou armádou. V roce 1945 byl Mussolini na útěku chycen a popraven. (10)

2.2 Nacismus

Nacismus vznikal ve stejné době jako fašismus a také pod jeho vlivem. Na druhou stranu v mnoha bodech se tyto politické přístupy odlišovaly. (10)

Předchůdkyně nacistické strany vznikla v roce 1919 pod názvem Německá dělnická strana (Deutsche Arbeiterpartei, DAP) pod vedením Antona Drexlera (1884 – 1942). Do této strany vstoupil i v roce 1919 Adolf Hitler a stal se šéfem propagandy. V roce 1920 změnil název strany na Nacionálně socialistickou německou dělnickou stranu (National-sozialistische Deutsche Arbeiterpartei, NSDAP). V roce 1921 převzal Adolf Hitler ve straně moc. Sám Hitler se po té pokusil po vzoru Mussoliniho o puč v Bavorsku. Nepodařilo se mu to, byl zatčen a uvězněn. Ve vězení napsal knihu o svém životě a svých ideích *Mein Kampf* (Můj boj), která se stala základním kamenem nacistické ideologie. Po propuštění se vzdal Hitler myšlenky získat moc násilným převzetím a rozhodl se pro legální cestu. Přesto však NSDAP disponovala od počátku ozbrojeným křídlem. Jednak to byly jednotky SA (Sturmabteilung – útočné oddíly), určené k ochraně demonstrací a veřejných akcí NSDAP a k rozbíjení veřejných akcí opozičních stran, zejména komunistů. Dále oddíly SS (Schutzstaffel – ochranné síly), fungující jako Hitlerova osobní stráž. (10)

Velký zlom pro NSDAP představovala ekonomická krize. Díky ní získal Hitler mnoho voličů. V roce 1932 hlasovalo pro NSDAP ve volbách 37,4 % lidí a stala se nejsilnější stranou. Za několik měsíců později nastoupil Hitler do úřadu říšského kancléře. Založil politický systém jedné politické moci v čele s vůdcem (Führer). (10)

Revoluční levicové složky NSDAP, koncentrované zejména v oddílech SA, byly zlikvidovány během tzv. noci dlouhých nožů v roce 1934, čímž se NSDAP zbavila své nejsilnější frakce. V roce 1935 následovalo přijetí tzv. norimberských zákonů, namířených proti židovskému národu na území Německa (tzn. zrušení německého občanství pro Židy, zákaz smíšených manželství). Tento zákon započal vlnu perzekucí a pogromů. V roce 1938 vyvrcholily tyto útoky křišťálovou nocí (podle množství

střepů rozbitých výloh židovských obchodů). Od roku 1938 Německo vyvíjelo expanzivní aktivity na mezinárodním poli, které vyvrcholily v roce 1939 vypuknutím 2. světové války. (10)

Započaly eugenické programy na očištění tzv. nordické rasy od nežádoucích prvků, což v praxi představovalo násilné sterilizace či přímou fyzickou likvidaci nežádoucího obyvatelstva. Záměrem bylo stvořit nového nadčlověka. Nejrozsáhlejší z těchto aktivit bylo konečné řešení židovské otázky, jehož cílem bylo vyhlazení židovského etnika na všech územích ovládaných nacisty. (10)

Na konci roku 1945 spáchal Adolf Hitler sebevraždu. V letech 1946-1947 proběhl v Norimberku soud s prominentními nacisty, který odsoudil nacismus jako zločinnou ideologii. Dodnes je propaganda nacismu v evropských státech zakázána. (10)

Rozdíl mezi fašismem a nacismem je obtížně definovatelný, nicméně existuje. Oba tyto směry vycházejí z nacionalismu, oba upřednostňují oproti demokracii vládu pevné ruky a oba jsou rasistické. Rozdíl spočívá v tom, že fašismus stojí více na nacionalismu a zbožštění státu. Nacismus je podstatně více postaven na mýtech a důležitější roli v něm hraje rasová otázka, než je tomu u fašismu. (10)

2.3 Současná krajní pravice

Existuje mnoho ultrapravicových uskupení, která se v mnoha ohledech odlišují. Tato uskupení je možné zařadit na základě jejich politického programu do tří základních skupin:

- pravicoví populisté
- neofašisté
- neonacisté (10)

- **Populismus** není politická ideologie, představuje styl politické propagandy, který se obrací na obyčejného člověka. Slibuje mu ochranu před zkorumpovanými elitami a státní byrokratickou mašinérií. Na druhé straně nabízí lidem jednoduchá řešení stávajících společenských problémů. Schopnost dosahovat slibovaných řešení je však diskutabilní. Existují pravicoví i levicoví populisté. (10)

Lze vnímat populismus jako politickou techniku, kterou do určité míry používají všechny politické strany. Populismus se zaměřuje na lidské emoce, zejména strach (z imigrantů, narkomanů, komunistů, fašistů a islámu). Populismus představuje touhu po pořádku a spravedlnosti, které slibuje dosáhnout razantně a silou. (10)

- *Neofašismus* označuje skupiny vzniklé po 2. světové válce. Často panuje v užití tohoto termínu nejistota. Někdy jsou za neofašismus označovány všechny ultrapravicové skupiny včetně neonacismu. (10)

Neofašismus se hlásí k původnímu fašismu, respektive pokračuje v jeho odkazech. Neofašisté nezdůrazňují totalitní povahu svého učení a často se vyhýbají i propagaci násilí. Ideologicky je postaven na myšlenkách nacionalismu, šovinismu, antikomunismu a potlačování demokracie a lidských práv. (10)

Neofašisté se zabývají kritikou nepružného parlamentního systému. Poukazují na korupční aféry, neboť přímé poukazování na zpochybňování demokracie je v Evropě nezákonné. Nacionalismus je chápán jako opozice vůči ostatním národům, vyrůstá z něj rasismus. Hlavním krédem neofašistů je silný, zdravý a nezávislý národ. Proto neofašisté ostře vystupují proti nadnárodním organizacím, tak i proti imigraci, zejména z rozvojových zemí. Jejich projevy mají výrazně xenofobii a rasistický charakter. Odmítají homosexualitu a narkomani. Vystupují proti komunismu, podle nich představuje ten nejhorší režim. (10)

Neofašistické skupiny nejsou tak ostře odděleny od zbytku společnosti jako skupiny neonacistické. U těchto skupin existuje snaha o zřetelné politické začlenění, které je poněkud vzdaluje neonacistickému myšlení. Obvykle o politickou činnost v pravém slova smyslu však neusilují. (10)

Neofašista je obvykle zobrazován jako dobrý syn národa, který uznává konzervativní hodnoty včetně křesťanství. Staví se za ochranu domácí kultury proti cizincům. Hájí národní stát a usilují o jeho posilování vycházejí z šovinistických a expanzivních předpokladů. Oproti tomu neonacisté nacionalismem pohrdají, neboť ho považují za překážku ve sjednocení bílé rasy. Vlastní image není pro neofašisty tak důležitá jako pro neonacisty. (10)

- *Neonacismus* historicky navazuje na hitlerovský nacismus a italský fašismus. Odvolává se na starogermánskou či keltskou historii. Politicky představuje neonacismus postoje jako je antikomunismus s vůdcovským principem nahrazujícím demokracii. Neonacisté nekladou hlavní důraz na národ, ale na rasu. Nejsou tedy nacionalisty v tom pravém smyslu. Představují extrémní případ nacionalismu etnického, nebo přesněji rasového. Jsou militantními rasisty i antisemity a otevřeně se k tomu hlásí. Stejně jako neofašisté hlásají odpor k imigrantům, požadují trest smrti pro drogové dealery. Homosexualitu pokládají za zvrácenost, kterou je třeba trestat. Často jednají agresivně a násilně vůči těm, které považují za své nepřátele zejména národnostní menšiny.

Neonacisté odmítají moderní společnost a jejich cílem je vytvoření nové společnosti na rasovém základě. Hlavní způsob řešení současné situace vidí v rozpoutání tzv. RAHOWA tedy Svaté rasové války (z angl. Racial Holy War). Jedná se o slogan americké neonacistické organizace a Bílé revoluce. Tato revoluce by měla zbavit svět Židů, nižších ras, zlikvidovat demokracii, liberalismus, humanismus a komunismus a nastolit vládu árijců v čele s vůdcem. Hlavními nepřáteli a odpůrci jsou Židé, kteří představují veškeré pozemské zlo a je nutné proti nim bojovat. Neonacisté podporují Palestinu jako bojovníka Izraele a obdivují islámské teroristy. (10)

Za současnou bibli neonacistů je považována kniha Gruberovy zápisky Williama L. Pierce, napsaná pod pseudonymem Andrew MacDonald. William L. Pierce byl až do své smrti v roce 2005 hlavou přední americké neonacistické organizace National Alliance. Ve své knize popsal fiktivní válečný konflikt mezi americkými neonacisty a federální vládou ovládanou židovskými spiklenci. (10)

Pro neonacisty je důležité tvoření vlastní image. Neonacista je představován jako silný, hrdý a neohrožený bojovník. Je popisován jako potomek dávných válečníků, který s požehnáním dávných bohů bojuje za bílou rasu proti všem jejím nepřítelům. Neonacisté nezakládají politické strany, ale spíše subkultury. Jejich fungování se blíží fungování sekt. (10)

2.4 Představitelé dnešní krajní pravice – hnutí, organizace

Pád komunistického režimu v roce 1989 umožnil vznik pluralitního demokratického systému na českém území. V jeho rámci však od počátku působily i síly, které

z pravicově extremistických pozic chtěly demokratický režim zničit nebo jej alespoň kritizovaly z radikálně pravicových pozic. Existence ultrapravice v ČR je sice zřejmá, avšak problémy činí vymezení a strukturování ultrapravicového spektra, stejně jako stanovení hranice mezi pravicovým extremismem a radikalismem a příslušná klasifikace mnoha subjektů, které samy sebe jako extremistické neklasifikují. (8)

Nejčastějšími aktéry veřejného života jsou politické strany, případně politická hnutí. Registrace a činnost stran a hnutí je vázána na jejich demokratické působení a na dodržování ústavy z jejich strany. Přesto lze u nich vysledovat nedemokratické excesy. Cílem těchto stran je získat pozici v Parlamentu, aby pak mohly ovlivňovat politické dění. (8)

➤ **Subkultura skinheads**

Historie skinheads spadá do Velké Británie, kde koncem 60. let 20. století gangy mladých mužů pocházející z dělnického prostředí a navazují na předchozí či někdejší mods a hard mods vyjadřovaly svou nespokojenost agresivitou. Zároveň se vědomě svým chováním snažily odlišit od názoru změkčilých hippies. (17)

V roce 1969 se ustaluje název skinheads a také základní prvky kroje skinheadů – vyholená hlava a vysoké těžké boty (původně opatřené kovovou špičkou, dodnes oblíbené „martensky“). (17)

Příslušníci gangů této první vlny britských skinheadů si sice vybíjeli nadbytečnou agresivitu a zřejmě i pocit sociální frustrace a ztráty v pouličních rvačkách, avšak nelze hovořit o tom, že by v té době nějak jednoznačně převládla agresivita, která by byla motivována rasově. Bývá zmiňována pouze blízkost tehdejších skinheadů s jamajskými pouličními gangy. Rasismus se objevoval v dílčích případech, obvykle byl motivován xenofobní obavou z cizinců, kteří berou „domácím“ práci. První vlna skinhead zaniká bez následovníků. (17)

Skinheads ožili opět téměř po desetileté přestávce v souvislosti s nástupem punku a jeho rozčleněním do jednotlivých proudů. Historie je tak úzce spojena s hudebními projevy jednotlivých hudebních těles. A v této oblasti se objevuje nesmiřitelný rozdíl,

který vyjadřují dvě platformy, v nichž se skinheadské a punkové kapely shlukují – koncertní platforma Rock against Racism a rasistická Rock against communism. (17)

➤ **Sdružení pro Republiku – Republikánská strana Československa a Republikáni Miroslava Sládka (SPR-RSČ)**

Z hlediska politického systému jako celku byla v polistopadovém období nejvýznamnějším reprezentantem ultrapravicová strana Sdružení pro Republiku – Republikánská strana Československa (SPR-RSČ). I v současnosti její faktická nástupkyně, nový subjekt – strana Republikáni Miroslava Sládka (RMS) si ponechává silnou pozici v rámci ultrapravicového spektra. I když celkový vliv této strany klesá z důvodu na mimoparlamentní pozici. Součástí této strany je občanské sdružení Republikánská mládež. Výraznou postavou celé strany byl její předseda Miroslav Sládek. (8)

➤ **Národně demokratická strana (NDS)**

Tato politická strana se svým programem hlásí k nacionalismu. NDS vznikla jako znovu obnovená prvorepubliková Národní demokracie v prosinci 1989. Jejím hlavním iniciátorem je Jan Valenta. (8)

Politika strany se vyznačuje zdůrazňováním vlastenectví, obhajobou národních zájmů a tvrdým postupem proti kriminalitě. Odmítá členství v EU a přítomnost rádia Svobodná Evropa v ČR, označuje ji za štvavou vysílačku. NDS je ostře antikomunistická. Tato strana je pro zpřísnění imigrační politiky. (8)

Strana se na veřejnosti prezentuje velmi málo, a to pouze předvolebními mítinky. Mediálně se NDS zviditelnila požadavkem na trestní stíhání biskupa Jana Graubnera za vlastizrady a rozvracení republiky, čehož se měl dopustit účastí na sudetoněmeckých dnech v Norimberku v roce 2002). (8)

➤ **Národní sjednocení (NSJ)**

Strana Národního sjednocení navazuje na prvorepublikovou tradici, kdy došlo v roce 1934 k založení strany s názvem Národní sjednocení. Strana prosazuje heslo „Nic než

národ“, které vzniklo ze slov Františka Palackého „Nic než národ má právo na existenci.“ (13)

Jedná se o stranu, která se snaží být zde pro každého českého člověka, pro kterého není pojem národ cizí, pro každého, kdo se cítí být synem české matky. Z těchto důvodů odmítá pochybné projekty globalizace a multikulturní společnosti, jejichž nesmyslnost neustále prokazuje. (13)

Kategoricky strana NSJ odmítá členství v NATO, evropské unii, neboť se jedná o federalizační pojetí, které povede k odstranění pevných národních států. EU vytváří základ k naprosté dezintegraci základních hodnot, na kterých je naše civilizace postavena. (13)

V oblasti pracovně právních předpisů trvá ve všech ohledech na jejich dodržování. Rovněž usilují o nejvyšší možnou zaměstnanost. Z těchto důvodů odmítají další ekonomickou migraci do našeho státu, neboť by to vedlo jen k dalšímu zvyšování již zmíněné nezaměstnanosti, která pak vytváří prostor pro další „zlořády“ včetně kriminality. (13)

Za základ státu považují způsob života založený na rodině a tradičních hodnotách společnosti. V tomto směru stojí jednoznačně za ochranou života, jsou proti legalizaci potratů právě tak jako legalizaci euthanasie. Odmítají uzákonění registrovaného partnerství osob stejného pohlaví, protože tento vztah není nikdy možno postavit na roveň rodiny. (13)

Hlavním cílem této strany je Spořádaná rodina, spořádaná obec a spořádaný stát. (13)

➤ **Národní strana (NS)**

Tato strana je zařazena mezi ultrapravicové subjekty, ale její přiřazení můžeme vnímat jako sporné. Strana se hlásí k důsledné obhajobě české národní identity, prosazuje tvrdou protiimigrační politiku a politiku proti kriminalitě (obnovení trestu smrti). Odmítá humanizaci vězeňství, zákaz veřejné prostituce. (9)

Dále NS požaduje vystoupení z Nato i EU. V neposlední řadě vedle profesionální armády hodlá zřídit dobrovolnou Národní gardu jako vlasteneckou domobranu. (9)

➤ **Dělnická strana/Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS)**

Dne 17. února 2010 rozpustil Nejvyšší správní soud českou Dělnickou stranu (DS) z důvodu rasismu a vyvolávání nesnášenlivosti včetně sympatií k totalitním režimům. Vedení Dělnické strany s tímto verdiktem zásadně nesouhlasilo a využilo svého práva odvolání k Ústavnímu soudu. (14)

Rozpuštění DS prakticky znamenalo vyřazení této strany z parlamentních voleb. Vznik nástupnické politické strany bylo nezbytností pro přežití českého a moravského nacionalismu v politice. Dne 20. února 2010 oznámili představitelé DS svou volební kandidaturu a pokračování v politice pod hlavičkou Dělnické strany sociální spravedlnosti (DSSS). Předsedou strany se stal Tomáš Vandas. (14)

Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS) je největší subjekt reprezentující českou pravicově extremistickou scénu. Pro tuto stranu byly nejvýznamnější událostí v roce 2012 krajské volby, které se konaly ve dnech 12. – 13. října 2012. Navzdory velmi intenzivní předvolební kampani ale DSSS nezískala ani jediného zastupitele. (15)

Dělnická strana sociální spravedlnosti je strana národně orientovaná. Posláním DSSS je hájit zájmy pracujících občanů, studentů a učňů, stejně tak podporovat seniory, matky s dětmi a vznik tradičních rodin. (16)

Přistěhovalectví nepovažuje za alternativu zajištění natality národa. Strana požaduje sociální jistoty pro všechny občany. Odmítají diskriminaci nebo zvýhodňování určitých skupin. Upřednostňují rozvoj domácího podnikání před nekontrolovaným přílivem zahraničního kapitálu. Podporují obnovení prestiže řemesla a manuální práce. (16)

DSSS pokračuje v boji za nezávislost na byrokracii Evropské unie, přísnou politiku proti imigrantům a opravdovou svobodu slova. Ve skutečné demokracii nesmí existovat trest za názor. V opravdové demokracii jsou politické procesy řešeny na půdě parlamentu, ne na půdě soudu. (16)

V rámci dělnické strany sociální spravedlnosti působí ještě svaz Dělnické mládeže. Strana vydává svá vlastní periodika jako jsou Dělnické listy (internetové noviny) a dále regionální noviny Dělník, prostřednictvím těchto periodik šíří své myšlenky a politické strategie jako je např. Strategie boje s nepřizpůsobivými. V rámci svazu Dělnické mládeže je vydáváno další periodikum s názvem Hlas mládeže.

3. Levicový extremismus a jednotlivá hnutí či organizace

Levicově orientovaná extremistická scéna v ČR je reprezentována zejména tzv. anarchoautonomy. Jedná se o spojení klasických anarchistů s tzv. autonomním hnutím, tj. nedogmaticky a neideologicky orientovaným zdánlivě apolitickým hnutím, které zastává radikálně nonkonformní postoje vůči společnosti. Propojení anarchistů a autonomů je důsledkem odklonu od klasických anarchistických myšlenek, ke kterým došlo v západní Evropě v průběhu 80. let. (6)

Radikální levice se od krajní pravice významně odlišuje. Odlišuje se v zásadě ve všem – pochopitelně v ideologii, ale také v celkovém pohledu na svět, sociálním složení svých přívrženců i vztahu ke zbytku společnosti. (24)

Je-li krajní pravice založená zejména na myšlenkách autoritářství, pak krajní levice vychází z myšlenek rovnostářství. Díky tomu, že myšlenka rovnosti je - nikoli ve všech svých podobách ale rozhodně v obecném slova smyslu rozšířenější. Je krajní levice obecně mnohem přijatelnější než krajní pravice. (24)

Také skupiny spojované s krajní levicí často participují na myšlenkách, které jsou obecně pokládány za přijatelné, nebo vysloveně pozitivní (ekologie, práva zvířat, lidská práva, antifašismus). (24)

Ideologicky můžeme rozdělit krajní levici na dva hlavní proudy, *komunismus* a *anarchismus*. (24)

3.1 Komunismus

Kořeny téměř veškerého komunistického extremismu spočívají v myšlenkách marxismu a leninismu, svébytný a děsivý nádech komunistické myšlenky přidal

stalinismus. Lenin a později Stalin proměnili nejednoznačné Marxovo a Engelsovo učení v praktickou extrémní politiku. (25)

Bodem zlomu v aplikaci komunismu do života je okamžik, kdy proběhne proměna nepřítele v Nepřítele. Tehdy se komunismus stává vrcholným extremismem. (25)

Komunismus snad nejlépe můžeme charakterizovat jako utopickou myšlenku absolutní rovnosti, která je sice nerealizovatelná, ale marxismus s ní přesto operuje. Komunismus je proklamovaný cíl marxismu. (25)

Marxismus je učení vytvořené Karlem Marxem a Bedřichem Engelsem. Později byla tato nauka modifikována, ať už v teorii nebo praxi, zejména V. I. Leninem, L. Trockim a J. V. Stalinem. V marxismu byla vymezena tři základní témata: teorie tříd, teorie státu a teorie revoluce. (25)

Teorie tříd tvrdí, že existuje nesmiřitelný protiklad mezi proletariátem (tedy těch, kdo pracují na výrobních prostředcích a nevlastní je = dělníci) a buržoazií (vlastníky výrobních prostředků = kapitalisté). V konečné perspektivě můžou a budou existovat proletáři bez kapitalistů, naopak však nikoliv. (25)

Na konci 19. století a na začátku 20. století bylo zřejmé, že ne všechny teze Marxe a Engelse docházejí naplnění, a tak se zrodil reformismus. Reformismus Eduarda Bernsteina požadoval rovnost všech občanů a překonání třídní moci. Rovnost měla být uskutečněna na základě liberálních práv. Bernstein se rozešel s marxismem. Na základě jeho myšlenek je založena sociální demokracie. (25)

Z polemiky s reformismem vycházely základní Leninovy teze. Požaduje vznik strany, jež by byla organizována revolucionáři z povolání. Lenin požaduje násilné převzetí moci, diktaturu proletariátu, která je spojena se zbavením veškerých práv nepřítele. Leninské rozvinutí extremismu učinilo komunismus extrémním. Další diktaturu a extrémní podobu komunistického režimu vytvořil J. V. Stalin. (25)

Největším představitelem komunistických myšlenek byl do roku 1989 Sovětský svaz, kdy došlo v mnoha zemích k převratům a ke vzniku demokratických systémů politiky. Komunistické strany existují i nadále, avšak jejich program je jen stínem revolučního programu minulých let. (24)

3.2 Anarchismus

Anarchismus vznikl ve stejné době jako marxismus a významně ovlivnil formující se dělnické hnutí. Mezi jeho hlavní protagonisty patří Pierre-Joseph Proudhon, Michail Barunin, Petr Kropothin a Errico Malatesta. (24)

Anarchismus představuje specifickou formu společenské sebeorganizace spočívající na antiautoritářství, dobrovolné dohodě a kooperaci. Společnost by měla být spravována bez donucovací autority státu. Anarchisté odmítají představy, že stát má nezastupitelnou funkci ve společenské organizaci. Neuznávají vládu státu, který vládne se souhlasem občanů prostřednictvím voleb, které jeho vládnutí legitimují. (24)

Anarchistická teorie je postavena na představě společnosti, která nebude řízena státem, ale bude se sestávat z federace samosprávných obcí kooperujících mezi sebou na základě dobrovolné dohody. Takové zřízení nebude ani státní, ani kapitalistické. (24)

Na rozdíl od leninismu anarchisté věří, že skutečná revoluce musí přijít zdola, od lidí, a nikoli od skupiny profesionálních revolucionářů. (24)

V anarchistické ideologii existují vedle sebe 4 relativně nezávislé politické teorie, které představují dva základní proudy anarchismu. Na jedné straně stojí anarcho-individualisté a na straně druhé anarcho-kolektivisté. Kolektivisty můžeme rozdělit na mutualismy, anarcho-syndikalisty a anarcho-komunisty. (24)

V 70. letech došlo k znovu zrození anarchismu v rámci punkového hnutí, které se snaží vyjádřit odpor ke stávající společnosti. (24)

3.3 Představitelé dnešní krajní levice – hnutí, organizace

V České republice i v zahraničí existují nejrůznější levicové a anarchistické skupiny. Nejznámější jsou tato hnutí:

➤ Československá anarchistická federace (ČsaF)

Československá anarchistická federace je federací místních skupin jednotlivců v České republice a na Slovensku. CSAF byla založena v létě roku 1995 ještě jako Česká anarchistická federace. Při svém vzniku byla pro roce 1989 první fungující

anarchistickou organizací. V roce 1997 s přibráním slovenských členů si proměnila název, ale kvůli neshodám mezi názorovými skupinami se část oddělila a založila Federaci sociálních anarchistů (FSA). (26)

Federace je členem Internacionály anarchistických federací IAF/IFA. Jedná se o zahraniční organizaci. (6)

Hlavní činností organizace je propagace anarchismu a boj proti kapitalismu. CSAF podporuje také různé antifašistické akce a její členové se zúčastňují demonstrací. Mezi její hlavní činnosti je organizování demonstrací, lepení plakátů a šíření svých myšlenek buď formou psanou či ruční. (26)

CSAF vydává vlastní samizdatový časopis Autonomie. (6)

➤ **Antifašistická akce (AFA)**

Antifašistická akce - všemi prostředky společně proti fašismu. Antifašistická akce (AFA) se zabývá propagačními, informačními a praktickými formami boje se všemi autoritářskými ideologiemi a skupinami usilujícími o jakékoli formy útlaku, v první řadě s neonacismem a ultrapravicí. (27)

AFA je otevřená každému, kdo se chce aktivně podílet na boji proti fašismu, nacismu a bolševismu ve všech jeho podobách a to i v době, kdy je antifašismus často posuzován jako extremismus. Stejně odmítá současný systém přinášející čím dál větší kontrolu nad životy lidí, drancování přírody a prohlubování sociální a ekonomické nerovnosti na celém světě. (27)

AFA sdružuje radikální antifašisty a antifašistky, kteří vytvářejí po celém území České republiky lokální autonomní skupiny, kde přednostně vyvíjejí svou činnost. Zároveň se dobrovolně sdružují do nadregionálních struktur, dle místa působnosti nebo oboru činnosti. Vnitřní struktura autonomních skupin je založená na přirozené rovnosti všech jejích členů, bez umělých autorit a vůdců. (27)

AFA nespolupracuje se státními orgány, politickými stranami ani represivními složkami. Spolupráce probíhá pouze se skupinami a jednotlivci, jejichž působení není

v rozporu s principy a cíli AFA. AFA usiluje o spojení všech lidí, kteří souhlasí s tím, že křivda na jednom je křivda na všech. Ve svém fungování vychází z přesvědčení, že obrana našich práv je záležitostí nás samých. (27)

Informace týkající se této organizace jsou dostupné na internetových stránkách www.antifa.cz. Jsou zde k dispozici nejrůznější materiály, loga, nálepky a informace.

Antifašistická hnutí vydávají také časopisy např. A-kontra, který vychází od roku 1991. Nyní již v nepravidelných intervalech.

V průběhu 90. let vnikly na území České republiky tři trockistické organizace: Socialistická solidarita, Dělnický vzdělávací spolek - Budoucnost a Socialistická organizace pracujících (SOP).

➤ **Socialistická organizace pracujících (SOP)**

Přípravný výbor socialistické organizace pracujících (PV SOP) se poprvé představil na srpnové street party v Praze v roce 1998. PV SOP je definován ve vztahu k analýze české vnitropolitické situace po volbách v roce 1998. Identifikoval dvě příčiny rostoucí nespokojenosti některých vrstev obyvatelstva a to: za 1. sociální propad nemalé části společnosti v souvislosti s vývojem českého modelu kapitalistické organizace ekonomiky a společnosti. A za 2. vzrůstající represivní tlak na menšinové segmenty společnosti (od protiextremistické a protidrogové politiky až po politiku protipřistěhovaleckou). (28)

PV SOP se přiklonila k tradici Mezinárodní Levé opozice vedené Lvem D. Trockým jako revolučně marxistickému směru, která je pro SOP teoretickou záštitou řešení problémů pozdně kapitalistické společnosti. Politický profil SOP je dán strategií organizace. SOP neupustila od snahy přímo oslovovat pracující, či sociálně znevýhodněné segmenty populace. Je však třeba upřesnit, že přes deklarovanou snahu v tomto ohledu není dosahováno žádných větších úspěchů. To je dáno i tím, že součástí strategie je i v českých podmínkách nezvykle velký důraz na marxistickou teorii. Strana vydává časopis Socialistická avantgarda. Organizace čítá max. stovky členů. (28)

➤ **hnutí REVO a Socialistická alternativa žen**

Mezi levicově orientované strany lze zařadit také organizaci REVO a Socialistickou alternativu žen.

REVO je součástí mezinárodní sítě revoluční mládeže World Revolution. World Revolution byla založena v roce 1999 na Mezinárodním revolučním táboře ve Francii. Vydává vlastní časopis Revo. (28)

Socialistická alternativa žen je organizací, jejíž přípravný výbor se poprvé představil 8.3.2001 na shromáždění organizovaném Feministickou skupinou 8. března na náměstí Míru. Vydává též vlastní časopis - Bulletin Socialistické alternativy žen. Přes krátkou dobu existence se dá SAŽ interpretovat jako završení delší teoretické reflexe hnutí za práva žen, která probíhala na stránkách Socialistické avantgardy. Narozdíl od feministických organizací, z jejichž požadavky SAŽ z větší míry souhlasí, nepovažuje za jedinou, či stěžejní otázku patriarchální útlak, ale útlak třídní, což ji vede k deklarování strategie boje za práva žen nikoliv mimo, ale uvnitř dělnického hnutí. (28)

➤ **Komunistická strana Čech a Moravy a Svaz komunistické mládeže**

Komunistická strana Čech a Moravy je politickou stranou. Pro své označení používá zkratku KSČM. (29)

Programovým cílem KSČM je socialismus, demokratická společnost svobodných, rovnoprávných občanů, společnost politicky a hospodářsky pluralitní, postavená na maximální občanské samosprávě, prosperující a sociálně spravedlivá, pečující o zachování a zlepšování životního prostředí, zabezpečující lidem důstojnou životní úroveň a prosazující bezpečnost a mír. (29)

Program KSČM vychází z marxistické teorie otevřeného dialogu s mezinárodním komunistickým a levicovým hnutím, novým myšlenkám a poznatkům. KSČM usiluje o to, aby byla stranou masovou, která pracuje na základě kolektivnosti jednání a rozhodování, samosprávných principů a široké vnitrostranické demokracie. (29)

Logem a volebním znakem KSČM jsou dvě červené třešně se zeleným lístkem. Symbol třešně pochází z města Paříže. Souvisí s povstáním lidových vrstev proti

Thiersově měšťácké vládě po prohrané francouzsko-pruské válce v roce 1871. Povstalecké síly vyhlásily za zpěvu Marseillaisy 28. března 1871 Pařížskou komunu a vytrvaly v odporu proti Thiersově vládě až do 28. května 1871. Poslední bojovníci Pařížské komuny zahynuli toho dne v boji na pařížském hřbitově Père-Lachaise, na výšině, kde se dnes nachází Zed' komunardů. (29)

Naproti zdi opatřené prostou kovovou deskou s textem „Aux morts de la Commune“ (Mrtvým Komuny), kam přicházejí delegace Francouzů i jiných národů poklonit se památce prvních bojovníků za dělnickou věc, jsou náhrobní kameny a pomníky významných funkcionářů Francouzské komunistické strany a také méně známých bojovníků za sociálně spravedlivou společnost. (29)

Je zde i hrob Jeana Baptisty Clémenta (1836 - 1903), autora poémy Čas třešní, kterou tento pokrokový Francouz věnoval své lásce Luise, ošetřovatelce raněných na barikádě v ulici Fontaine-Au-Roi. (29)

V roce Komuny, v červnu 1871, vznikla ještě další báseň, která se také dočkala hudebního ztvárnění, aby se později stala hymnou pracujících a utlačovaných celého světa. Je to známá Internacionála, kterou napsal dělnický básník Eugène Pottier (1816 - 1887). (29)

Byla zhudebněna v roce 1888 ((Pierre Degeyter) a od roku 1890 byla přeložena do všech světových jazyků. Poprvé Internacionála zazněla na slavnosti dělnického tisku v severofrancouzském městě Lille 23. června 1888. (29)

Komunistický svaz mládeže (KSM) je nezávislá, dobrovolná mládežnická organizace vycházející z učení Marxe, Engelse, Lenina a dalších významných myslitelů komunistického hnutí. Navazuje na pokrokové tradice československého a celosvětového mládežnického hnutí. Strana vznikla v roce 1921. (30)

KSM stojí na straně úsilí o revoluční překonání kapitalismu a o nastolení ekonomických a společenských podmínek pro budování socialismu, jako prvního stupně k vytvoření společnosti komunistické, jejíž vybudování je konečným cílem. Tuto snahu vyjadřuje název organizace, kde je pojem komunistický chápán jako označení vize budoucí, vysoce organizované beztřídní společnosti, kde je vláda nad lidmi

vystředána svobodnou správou věcí a řízením výrobních procesů, kde všestranný a svobodný rozvoj každého jednotlivce je základem pro svobodný rozvoj všech. (30)

KSM aktivně vystupuje proti členství v NATO, v EU. Na centrální úrovni vydává KSM časopis Mladá pravda. Tento časopis je jedním z nejdéle vycházejících komunistických tiskovin u nás. (30)

➤ **levicově orientovaní skinheads – Sharpskins, Redskins**

Sharpskins jsou označováni za bezproblémovou odnož hnutí skinheads. Naopak sami jsou terčem útoků jiných hnutí skinheads. Některé tyto skupiny jsou napojeni na anarchisty. Zajímavostí je, že Sharpskins i v ČR nejsou stoupenci fašismu ani rasismu. Vydávají velmi kvalitní hudební časopisy, tzv. fanziny. Známy je časopis sharp-magazín Bulldog. (6)

Redskins jsou společně s neonacisty považováni za nejradikálnější a nejmilitantnější levicově orientovanou odnož hnutí skinheads. Jsou proslulí intenzivními fyzickými útoky na ultrapravicově orientované skinheads a členy neonacistických organizací. Členové tohoto hnutí nosí oblečení sestávající z červených bomberů a martensek. Někdy jsou zcela v červeném. (6)

➤ **hnutí PUNKS**

Hnutí PUNKS (pankáči) vzniklo v polovině 70. let v Anglii. Slovo punk znamená mizerný, nesmyslný. (6)

Prvotní punk byl výrazně nihilistický až asociální a využíval symboly anarchismu spíše za účelem šokovat konzervativní Británii. Lze rozlišit punk politický (sociálně kritický, radikálně levicově zaměřený) a nepolitický (často spojený s apolitickým hnutím skinheads). Naprosto marginální skupinu představují příslušníci tzv. nazi punku, tedy neonacistů s punkovou image. (24)

Punková subkultura přitahuje od svého počátku rebelující mládež, přičemž anarchismus bývá v punkové subkultuře chápán jako synonymum absolutní svobody jedince. Termín svobody je také hlavním tématem politických punkových kapel.

Přívrženci tohoto hnutí mají odpor k institucím zejména represivním jako je armáda a policie. Dále sdílejí odpor ke státu, kapitalismu a i ke globalizaci. (24)

Punková hudba je novým rockovým směrem, který se vyznačuje jednoduchou technikou a údernými texty. Texty vyjadřují skepsi vůči současnému světu, pesimismus, ironii a snaží se provokovat společnost. (6)

Přívrženci hnutí punks se oblékají nápadným až výstředním způsobem, často šokujícím veřejnost, s četnými doplňky oděvů, jako jsou např. ozdoby z řetízků, cvočků a kovových předmětů. Nezbytným doplňkem je typická úprava účesu. (6)

➤ **ostatní levicová hnutí – squat, ekologická hnutí**

Squat znamená nelegálně, tj. bez svolení majitele obsazený objekt komunitou zpravidla mladých lidí. Nejčastěji jsou obsazovány opuštěné domy, ke kterým se nehlásí žádný majitel, nebo fakticky neexistují (např. domy určené k demolici). (6)

U squatterů jde hlavně o prezentaci jejich způsobu společenského protestu. Osazenstvo squatů tvoří bezdomovci, nezaměstnaní, imigranti ale i intelektuálové, kteří tak mají šanci odpoutat se tak od rodičů a společenských norem. Někdy se squaty stávají domovem narkomanů a kriminálních živlů. (6)

Mezi další levicové organizace lze řadit i nejrůznější ekologická hnutí, která bojují za ochranu přírody či za práva zvířat jako ALF – Animal liberation front.

4. Symbolika extremistických hnutí

Od pradávna lidé využívají symbolů pro vyjádření názorů, postojů, nálady, jako symbol příslušnosti ke skupině, projev přátelství nebo nepřátelství. Používání symbolů na oděvu, špercích či v domácnosti může sloužit jako vyjádření náboženského nebo politického přesvědčení anebo slouží jako ochranný amulet. (12)

Symbolem můžeme chápat umluvené nebo obvyklé znamení či značku pro nějaký předmět věcného nebo ideologického charakteru. Může symbolizovat názor, postoj, vlastnost nebo příslušnost ke skupině. Mimo grafického znaku může mít formu barvy nebo kombinaci barev, číselné hodnoty, gesta, zvuku nebo melodie. (12)

Cílem symbolu je vytvoření informační zkratky. Tato funkce není spojena pouze s extremistickou scénou, ale projevuje se i v běžném životě. Symbol respektuje značku (logo), které používají různé společnosti, cechy a politické strany. Prostřednictvím symbolu vznikne zástupce, který v sobě obsahuje určité informace o subjektu, který tento symbol používá. Pozorovatel, který tento symbol vnímá, si na základě svých znalostí o významu symbolu vytvoří určitou představu o konkrétním člověku či věci. (11)

Určité symboly jsou spojeny s totalitními režimy a politickými organizacemi, které tyto režimy vedly. Prezentace těchto symbolů je často spojována s právními sankcemi. Diskutabilní ovšem je, zda zde není porušováno právo svobody projevu. Na základě historické zkušenosti s nacismem, fašismem a komunismem bylo v Evropě přistoupeno ke specifickému pojetí svobody projevu a ochrany demokratického státu. Tento přístup umožňuje vyloučit z politického boje některé myšlenky, a tím i nebezpečné symboly. (11)

Pro extremistické organizace je typické užívání určitých symbolů např. hákový kříž aj. Samotné zobrazení symbolu např. hákového kříže není ještě trestné. Pro trestní stíhání je nutné zvážit všechny aspekty a prvky jednání. Stěžejním prvkem je vůle osoby přihlásit se k myšlenkám, jež organizace užívají. (11)

Některé extremistické skupiny se ozývají kvůli zavedení seznamu symbolů, které se nesmějí užívat. Takovýto seznam nelze vytvořit, nejde o symboly jako takové, ale o ideologie, které tyto symboly zastupují. Extremisté by našli jiné symboly, kterými by propagovali své myšlenky. (11)

Symboly na základě rasového zaměření lze rozdělit na 3 kategorie:

- symboly se zjevným rasovým motivem (hákový kříž, keltský kříž aj.)
- symboly s latentním rasovým motivem – rozdíl je v míře obecného povědomí o daném symbolu
- symboly prosté rasového motivu – jsou často obecně zavrhovány pro svůj obvykle vulgární nebo jinak nevhodný obsah, nejsou ve společnosti zakázány (SHARP, Skinheads aj.) (11)

Extremismus je ze strany trestního práva sankcionován až ve chvíli, kdy přeroste do násilí, hlásání nenávisti, diskriminace, hanobení určitých skupin obyvatel atd. (11)

Seznámení se s extremistickými symboly umožňuje rozeznat je od pouhých módních prvků, které mohou připomínat extremistickou symboliku formou, barevností, tvaroslovím nebo pouhou touhou po originalitě bez uvědomění si významu použitých prvků. (12)

Pro osoby používající symboliku z pravicového či levicového extremistického spektra má význam z těchto důvodů:

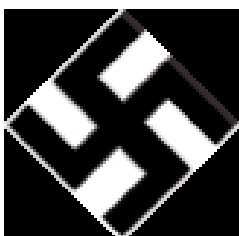
- ❖ výrazně pomáhá upevnit kolektivní identitu
- ❖ vyjadřuje mocenské ambice
- ❖ vyjadřuje vlastní přesvědčení navenek a spojuje všechny, kdo jej znají (12)

4.1 Symbolika pravicově orientovaných extremistických skupin

Extremisté používají:

- ❖ **symboliku převzatou** – svastika, písmo runy nebo symboliku původní (12)

Svastika je pradávný znak symbolizující nejčastěji štěstí, slunce nebo tvoření a zánik vesmíru. Objevuje se snad ve všech kulturách a na všech kontinentech. Jako symbol si ji přivlastnila NSDAP od 30. let 20. století je v západní kultuře vnímána jako symbol nacismu, rasismu a nadřazenosti bílé rasy. Ve většině států Evropy je použití svastiky zakázáno. (12)

Obr. č. 1 a obr. č. 2 - Svastika, Hakenkreuz – nacistický hákový kříž

❖ symbolika čísel

Řada symbolů využívá čísel nebo číselných kombinací, přičemž jednotlivá čísla často představují pořadí písmen v abecedě.

Nejčastěji je využívána kombinace čísel 88, která znamená zkratku HH (Heil Hitler). Dále číslo 18, které reprezentuje iniciály Adolfa Hitlera (AH). Důležité je číslo 14, odpovídající počtu slov ve větě: „ We must secure the existence of our people and future for white children.“ V překladu tato věta znamená: My musíme chránit existenci svých lidí a budoucnost bílých dětí. V českém prostředí má stejný význam i číslo 10. (12)

Číslo 28 odkazuje na skupinu whitepower music Blood and Honour (BH). Anarchisté používají číslo 161, které znamená AFA – Antifašistická akce. (12)

❖ symbolika barev

Ikonickými barvami jsou bílá, červená a černá. Bílá barva představuje čistotu a nevinnost, tedy symbolizuje čistotu bílé rasy. Červená je symbolem ohně, krve, v neonacistickém kontextu symbolem pokrevního svazku. Pro pravicové i levicové extremisty je červená symbolem revoluce. Černá znázorňuje odhodlání a smrt, nenávisť ke všemu, co špiní čistotu rasy. (12)

Pravicově extremistická hnutí využívají kombinaci všech tří barev nebo bílou a černou, v českém prostředí i bílou a červenou. Anarchisté používají červenou a černou nebo obě barvy samostatně, komunisté barvu červenou. (12)

Obr. č. 3 –Typické oblečení přívrženců extremistických skupin

Barva oblečení – typická černá barva, bílé tkaničky – používají pravíkoví extremisté jako symbol čistoty rasy

❖ **hesla, zkratky, texty**

Příznivci extremistických hnutí s oblibou používají zkratky, mezi ty pravíkové patří C18 (Combat18, 18 – Adolf Hitler). A.C.B.C. (All Corps are Bastards – Všichni policajti jsou bastardci). RAHOWA (Racial Holy War – Rasová svatá válka).

❖ **zvuky – hesla a skladby (verbální symbolika)**

Typická hesla jsou:

- White power – bílá síla
- Blut und Ehre – krev a čest – využíváno Hitlerjugend, jednotky SS
- Sieg Heil – Vítězství zdar – nacistický pozdrav se zvednutou pravicí
- Heil Hitler – německý nacistický pozdrav
- Oi – slovo pochází z řečtiny, znamená obyčejní lidé, skinheadská skupina vytvořila hudební styl Oi rock, také užíváno jako pozdrav
- No pasaran – Neprojdou, užíváno anarchisty při akcích proti neonacistům (12)

❖ **oděvní značky**

Příslušnost ke skupině je často vyjádřena nošením oblečení konkrétních značek. Některé značky vznikly konkrétně pro neonacistickou komunitu jako Thor Steiner, Grassel, Eighty Eight. Jiné jako např. Lonsdale, Hooligans, Everlast, Umbro si pravíkové hnutí oblíbily. Primárně vznikaly tyto značky oblečení pro jiné odvětví zejména pro sport. (12)

❖ **personifikovaná symbolika**

Také v extremistických skupinách se některé významné osoby hnutí stávají symbolem. U neonacistů k těmto postavám patří bezesporu Adolf Hitler jako symbol silného vůdce, záštita nadřazenosti bílé rasy a realizace rasových zákonů v praxi. Z dalších představitelů lze uvést Rudolfa Hesle jako ideál čisté árijské rasy, mučedníka

míru, snažil se vyjednat separátní mír s Velkou Británií. Na jeho počest se konají demonstrace a pochody. (12)

K novodobým ikonám patří Ian Start Donaldson, popularizátor neonacismu mezi evropskými rasistickými skinheads, zakladatel skupin Skrewdriver a Blood and Honour. Dále zde můžeme zařadit osoby, které se snaží popírat holocaust jako David Irving, Ernst Zündel, David Lane a David Duke. (12)

❖ pozdravy

Sieg Heil – je to stará německá fráze, která znamená zhruba Vítězství zdar. Jedná se o stranické a masové heslo doplněné o šikmé zdvižení pravé ruky a provolání Sieg Heil. (12)

Heil Hitler – německý nacistický pozdrav, nesoucí význam Sláva Hitlerovi. Používá se s číselnou symbolikou 88. (12)

Oi – slovo pocházející ze staré řečtiny, kde znamenalo obyčejní lidé, bylo původně v hnutí Skinheads používáno k označení kultury hnutí. Je také používáno pro rockový hudební styl. (12)

No pasaran – v překladu Neprojdou. Je to heslo obránců španělské republiky v boji proti fašistickým vzbouřencům. Tento výraz převzali anarchisté. (12)

4.2 Symbolika levicově orientovaných extremistických hnutí

Vzhledem k tomu, že v minulosti se nekonal žádný obdobný proces s levicově orientovanými aktivisty, diktátory, mocnostmi nebyla zakázána žádná ideologie. Tato symbolika se v současné době u nás nestíhá. (12)

Nejpoužívanější symbol anarchismu je písmeno „A“ v kruhu. Je součástí oblečení punkerů, anarchistů a alternativní mládeže v období vzdoru. (12)

Obr. č. 4 -Písmeno „A“ v kruhu – symbol anarchismu

Anarchosyndikalismus je anarchokolektivistický směr, který se snaží o zrušení kapitalistických ekonomických vztahů a jejich nahrazení samosprávou dělníků v odborových organizacích. Zakladatelem byl Georges Sorel. Tento směr měl velký vliv ve Španělsku. (12)

Stejně jako komunismus prosazuje kolektivismus a revoluční vystoupení dělníků, které může mít podobu násilných činů, teroru či pacifismu, obecněji stávky. (12)

Obr. č. 5 - Vlajka anarcho-syndikalismu

Obr. č. 6 - Černá vlajka anarchistů

Je to nejčastěji používaná vlajka v barvách červená a černá. Červená barva značí revoluci, krev a černá barva anarchii. (12)

Obr. č 7 - Silueta postavy, která hází svastiku do odpadkového koše

❖ nápisy a znaky

Dále levicoví aktivisté z prostředí anarchistického, anarcho-antifašistického a radikálně ekologického hnutí nosí na svých oděvech nebo transparentech nápisy a znaky, které vycházejí z různých ideologií, anarchistických směrů, subkultur a historických událostí

A.L.F. – Fronta osvobození zvířat, Animal Liberation Front, jsou proti násilným akcím ve výzkumných ústavech (12)

Ulice lidem – Reclaim The streets – kampaně jako Global street party, Street party Praha, pořádané v různých městech (12)

❖ personifikovaná symbolika – ikony

Pro anarchisty je to Michail Alexandrovič Bakunin, Alexander Kropotkin, nebo pro české anarchisty Jan Kučera, aktivista ze středních Čech zabitý v lednu 2008 neonacisty. (12)

Ikonami komunistů zůstávají Vladimír Iljič Lenin, Karel Marx, Josif Visarionovič Stalin. (12)

Obr. č. 8 - Symbol KSČ

Obr. č. 9 - SKM – Svaz komunistické mládeže

5. Trestné činy spojené s extremismem

Otázky soužití odlišných kultur, míra vzájemné tolerance a jejich mezí patří mezi nejpalčivější společenská témata. V dnešním globalizovaném světě, kde se stále více střetávají rozličné kultury, národy a národnosti, dochází k útokům vůči „těm jiným“, vůči těm, kteří se nějak odlišují od majoritní společnosti. Jedná se o trestné činy

motivované společenskými předsudky vztahující se k rase, náboženství, pohlaví, sexuální orientaci, národnostní a etnické příslušnosti či jiné odlišnosti. (18)

Charakteristickým rysem těchto trestných činů je ideová motivace pachatele a ve většině případů i absence hmotné pohnutky. Pachatel se tedy nechce obohatit a je ochoten k dosažení svých cílů přinášet i oběti. (18)

V České republice se zatím termín *trestné činy z nenávisti* nepoužívá. Relevantní dokumenty hovoří o kriminalitě s extremistickým podtextem nebo o trestné činnosti páchané z rasových, národnostních či jiných nenávistných pohnutek. (18)

V anglosaské literatuře se používá termín *hate crime*. Hate Crime koncept byl navržen organizacemi na ochranu lidských práv, jako např. Anti-Defamation League (ADL). Modelový návrh zákona z roku 1981 předpokládal v případě zločinu z nenávisti možnost zvýšení trestní sazby u vybraných trestných činů až na trojnásobek. Tento návrh se stal vzorem pro úpravu ve většině amerických států. (18)

5.1 Trestné činy z nenávisti

V USA je zločin z nenávisti definován jako trestný čin, při němž si útočník záměrně vybere oběť, nebo v případě majetkové trestné činnosti majetek, který je předmětem trestného činu z důvodu skutečné či domnělé rasy, barvy pleti, náboženství, národnostního či etnického původu, pohlaví, sexuální orientace či postižení. (18)

Trestné činy tak můžeme definovat jako protiprávní jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu a jeho pohnutkou je apriorní nenávist pachatele vyplývající z příslušnosti oběti útoku k určité rase, národnosti, etnické skupině, náboženství, třídě či jiné sociální skupině. (18)

Některé trestné činy z nenávisti jsou charakteristické tím, že k jejich spáchání se vyžaduje existence více či méně organizované skupiny osob, která porušuje nebo směřuje k porušování práv a svobod jiných osob. Samotné jednání může spočívat zejména v založení, členství, podpoře, propagaci takové nelegální organizace nebo ve veřejném projevu sympatií k ní. Lze tak vymezit dvě kategorie trestných činů z nenávisti:

1. trestné činy spáchané v souvislosti s existencí nelegálních skupin, organizací, sdružení nebo hnutí
2. trestné činy spáchané bez ohledu na existenci takových nelegálních skupin.

Mezi trestné činy z nenávisti řadíme následující trestné činy:

- násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci
- hanobení národa, rasy a přesvědčení
- podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod
- vraždy
- ublížení na zdraví
- vydírání
- poškozování cizí věci
- genocidum
- podpora a propagace hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka

6. Extremismus a mládež, problematika a prevence

6.1 Extremismus a mládež

Je zřejmé, že právě mladí lidé se mohou velmi často setkat ve svém životě s extremistickými postoji a myšlenkami. Právě mladiství tyto myšlenky vítají z důvodu protestu vůči rodičům, škole a tradičním uznávaným hodnotám. Chtějí se za každou cenu odlišit od ostatních a najít si nové přátele. Pravdou je, že začlenění žáka a jeho sympatie s extremistickými radikálními postoji není nejlepším řešením pro život.

Dnešní mladá generace v mnoha případech nechápe pojmy totalita, diktatura, omezování svobody projevu apod. Velké procento z nich nezná situaci z minulého režimu a nemá zájem o tuto problematiku. Je to jedna z chyb společnosti, protože záporné příklady z režimu před rokem 1989 by mohly jednoznačně přispět k lepšímu pochopení problematiky extremismu a s ním spojeným nebezpečím. (40)

Vzhledem ke skutečnosti, že mladý člověk je velmi ovlivnitelný a mnohdy podlehne různým směrům, subkulturám, názorům. Je zásadním problémem neinformovanost. Poté dochází k odklonu od pouhého protestu vůči rodičům, pedagogům, společnosti, k promyšlenému prosazení cílů pocházejících od vůdčích osobností extremistických skupin a stran. (40)

Lze také konstatovat, že i nepochopení jedinci hledají smysl života různých extremistických uskupeníh, partách a skupinách. Člověk, který má pocit, že nikam nepatří, se ve skupině cítí silný a je dostatečně prokázáno, že v mnoha případech je jeho jednání nebezpečnější. (40)

Mladí extremisté jsou často agresivnější, aktivnější a se sklony k militarismu. Chtějí se předvést před svými staršími kolegy a bojí se, aby opět nevypadli ze skupiny (party), a nikam tak nepatřili. (40)

Velmi často dochází k tomu, že jsou mladí lidé zneužívání v souvislosti s extremismem, protože jsou lehce ovladatelní, naivní a ve svých postojích radikální. Těchto vlastností u mladých lidí využívají právě různé extremistické skupiny. Mnoho akcí pořádaných vůdčími osobnostmi různých uskupení, které lze zařadit do jakéhokoliv extremistického spektra, se na mnoha místech v ČR zúčastňují mladí lidé ve věku cca 14 – 20 let. Tyto akce vnímají spíše jako protest, zábavu nebo něco zakázaného, zvláštního. Znají základní informace týkající se ideologií, aktivit či různých hnutí, ale mnohdy nechápou hlavní význam konané akce. Také si neuvědomují, že mohou být díky svému naivnímu přístupu lehce zneužiti. (40)

Zejména pro mladé lidi jsou velmi přitažliví Anarchisté. Je to dáno přitažlivou ideologií anarchismu. (41)

Velmi oblíbeným mezi mládeží je squatting, který mimo jiné řeší problémy s bytovou politikou státu pro mladé lidi, kteří chtějí žít v komunitě. Squaty se stávají centry alternativní kultury a konají se zde přednášky a koncerty. (41)

Mnoho mladých lidí přitahuje také kladný postoj k legalizaci tzv. měkkých drog. Plno mladých aktivistů vyznává kulturu DIY a účastní se nelegálních tekno akcí. (41)

Všechny tyto aktivity jsou často spojeny i s možným protiprávním jednáním: distribucí omamných a psychotropních látek, nedovoleným ozbrojováním, výtržnostmi, napadením úřední osoby, nelegálním obsazením území (tekno – zaber si území a bav se) nebo bytových či nebytových prostor. (41)

Zásadní je také u mladistvých myšlenka boje proti nacismu/neonacismu (ANTIFA) je sice velmi užitečná a potřebná. Bohužel tato myšlenka bývá často zneužita. (41)

Co se týká pravicových ideologií často se mezi mládeží setkáváme s tzv. kinderskinheads. Tito mladí lidé jsou velmi nebezpeční, a to proto, že se chtějí vyrovnat svým starším soukmenovcům a často páchají vážnou trestnou činnost. Někdy jsou i latentně, nebo i otevřeně podporováni svými rodiči, což je alarmující. (41)

Velmi nebezpečné je přiklonění mladých lidí k náboženské sektě či neoficiální církvi. Tyto aktivity jsou pro mladé rizikové, hrozí zde silná manipulace ze strany církvi a sekt, mladí lidé jsou psychicky nedozrálí a ovlivnitelní. Jsou známi i případy, že se mladí lidé upálili v duchu víry. (41)

Extremisté poukazují zejména prostřednictvím médií a právě této mládeže na problémy, které vlastně neexistují, nebo prosazují své zájmy v rámci boje za nahrazení dnešního systému nějakou alternativou ve jménu různých ideologií a aktivit. Příkladem mohou být konané street party, které byly na konci 90. let pořádány Anarchisty a došlo při nich k boji mezi policisty a účastníky. Kdy byly poté poukazovány problémy s ekonomickou globalizací a mnohokrát opakované problémy nadnárodních firem. Na začátku byla pouze street party setkání mladých lidí, hudební produkce a vše skončilo bojem a kritikou současného globálního prostředí. A tímto způsobem dochází velmi často k zneužívání mladých lidí, kteří přišli za úplně jiným účelem. A stal se z nich vlastně štít Anarchistických ideologií. Anarchistům vyšlo to, co potřebovali - zájem médií a poškození majetku nenáviděného státu. (40)

Je také důležité uvést, že většina mladých lidí si v období puberty neuvědomuje, že některé kroky a projevy mohou být trestně stíhatelné. Jedná se o většinou o propagaci hnutí směřujícího k potlačování práv a svobod občanů. Mladiství si velmi často oblékají oblečení se symboly propagující některé extremistické hnutí či ideologie a nošení takových to věcí na veřejnosti je trestné. (41)

Je všeobecně známé, že všichni mladí lidé mají určité období vzdoru a protestu vůči všemu a všem, proto je nutné v tomto období s mladými lidmi pracovat a ukázat jim méně nebezpečné a neradikální cesty řešení problémů. Důležité je začínat s preventivními aktivitami v rodině prostřednictvím výchovy a předáváním správných vzorů chování a jednání. A dále pracovat s mladými lidmi ve školách, kde jsou tyto aktivity součástí primární a sekundární prevence. (40)

6.2 Boj s extremismem v ČR

Koncepce boje proti extremismu byla přijata vládou ČR pro rok 2013 a zachovává si strukturu předchozích koncepčních dokumentů, které se dělí na pět pilířů:

1) komunikací proti demagogii

Cílem tohoto pilíře je aktualizovat stávající informační a analytické materiály na webových stránkách. Zajistit snadnou dostupnost informací. Aktivně kontaktovat novináře. (43)

Dále pokračovat v činnosti policejní internetové Helpline pro hlášení nelegálního a nežádoucího obsahu pro veřejnost. (43)

Realizovat celostátní kampaně upozorňující na problematiku násilí z nenávisti. (43)

2) vědomostí proti totalitářům

Hlavním záměrem tohoto bodu je podporovat projekty primární prevence na školách a ve školských zařízeních, kde je jednou z priorit také oblast boje proti extremismu. (43)

Pokračovat v naplňování úkolů související s Národní strategií primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže pro rok 2013 – 2018. (43)

Zajistit a podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence, zejména v oblasti extremismu. (43)

3) jednotná protiextremistická platforma

Úkolem tohoto pilíře je podporovat různé protiextremistické preventivní projekty a projekty bránící sociálnímu vyloučení. (43)

Pro mladistvé pachatele, kteří mají sklony k násilí, případně se hlásí k myšlenkám extremismu zajistit vhodné probační programy. (43)

4) odbornost a imunita

Cílem tohoto opatření je podporovat školení policistů, členů antikonfliktních týmů.
(43)

Zajistit školení pro pracovníky z řad justice. (43)

5) efektivně a korektně proti násilí

Zajistit spolupráci mezi jednotlivými složkami státního aparátu při potírání a boji proti násilí a konkrétním extremistickým subjektům. (43)

6.3 Preventivní aktivity proti extremismu na školách

Školy a školská zařízení vycházejí při práci se žáky preventivního charakteru z Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže pro rok 2013 – 2018. A dále také z Metodického pokynu MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobii a intoleranci.

Každá škola vypracovává tzv. *minimální preventivní program* (MPP), který je vždy připraven na příslušný školní rok, zahrnuje krátkodobé cíle primární prevence nebo v časově delším horizontu dlouhodobé preventivní strategie. (44)

MPP je součástí výchovně vzdělávacího programu školy. Odráží specifikace regionu, školy (školského zařízení) a vždy vychází z aktuální situace na škole a reflektuje evaluaci průběhu předchozího období (školního roku). (44)

MPP vypracovává školní metodik prevence v úzké spolupráci s ostatními pedagogickými pracovníky za podpory vedení školy. Opírá se zejména o užší tým pracovníků (výchovný poradce, školní psycholog). V rámci MPP je průběžně vyhodnocována preventivní strategie školy a vypracována závěrečná evaluační zpráva za příslušný školní rok. Tato zpráva je obvykle součástí výroční zprávy školy. (44)

V rámci tohoto minimálního preventivního programu je sestaven plán aktivit, které se budou týkat konkrétních sociálně patologických jevů. Součástí je také zařazení aktivit proti extremismu.

Z pedagogického působení v oblasti extremismu lze rozlišit dvě skupiny žáků (studentů):

- ❖ studenti vázání na extremistické skupiny
- ❖ studenti, kteří nejsou vázání na extremistické skupiny
- ❖ studenti – volně vázání, které lze ještě vrátit zpět do demokratického proudu mládeže (45)

Ve všech případech by měla škola spolupracovat s rodiči a i dalšími složkami jako je Policie ČR, výchovný poradce, Probační a mediační služba ČR aj. (45)

Zásady preventivního působení na školách:

- ❖ zvýšit informovanost o dané problematice a negativních jevech, které projevy extremismu doprovázejí – potlačování osobních práv a svobod, násilí, agresivita, historické a společenské souvislosti
- ❖ informovat o historii – 2. svět. válka, totalita, komunismus
- ❖ využívat různé metody práce – exkurze, brainstorming, zážitkové programy, zahraniční návštěvy, myšlenkové mapy, setkání s lidmi, kteří zažili něco zlého
- ❖ nevnucovat názory
- ❖ nutno vést dialog – vysvětlit negativa a pozitiva
- ❖ začleňovat žáky do různých školních i mimoškolních aktivit – sport, prožitkové programy – bude chybět čas na začlenění do extremistických aktivit
- ❖ sledovat žáka a mít informace o jeho životě, rodinném zázemí a zájmech – dle toho poté pracovat
- ❖ rozvíjet sociální kompetence u žáků – komunikace, způsoby jednání, týmová práce

6.3.1 Způsoby práce se žáky sympatizujícími s extremistickými postoji

Ve školní praxi je pravděpodobné, že se setkáme z řad žáků se sympatizanty nějakého extremistického hnutí. Jak s tímto žákem správně pracovat? V této fázi nemusí ještě docházet k profilování dlouhodobých postojů, proto je důležité s těmito žáky začít systematicky pracovat. (24)

Jako pedagog či člověk budete muset konfrontovat daného žáka kvůli postojům, s kterými bytostně nesouhlasíte. Bude se jednat o typickou konfliktní situaci, kterou je nutno zvládnout dle zásad řešení konfliktu. Bude nutné užít techniky asertivní komunikace – aktivní naslouchání, otevřít dialog a použít vlastní argumenty. Dobré je využívat techniku objasňování, aby se pedagog přesvědčil, že rozumí správně argumentům, které užívá žák pro své nadšení z extremismu a jiných sociálně patologických jevů. Potom je dobrá technika shrnování, opět ujištění se, že všemu dobře rozumím. (24)

Žák se bude velmi často snažit o konfrontaci na bázi provokace. Je nutné, nenechat se strhnout, protože by pak nešlo o smysluplný dialog. Velmi dobré je žákovi zopakovat jeho vlastní myšlenky a dodat je to tak, rozumím správně. A navést ho na dialog. (24)

Také je přínosné, probrat někdy jeho názory více v soukromí formou osobního rozhovoru. A zjistit tak motivy jeho chování a upozornit na možné důsledky, které mohou jeho postoje přinést. Někdy je dobré připravit si na další hodinu nějaké téma z minulosti, která se týkají právě extremistických myšlenek a činů. A tím upozornit na problém, který extremismus přináší. (24)

Nutné je dát si pozor na totální odmítání žákova názoru bez možnosti dalšího vysvětlení. Tento postup by mohl znamenat nemožnost korigovat žákovy myšlenky. A žák by to mohl vnímat také jako svoje vítězství.

Je dobré dát na vědomí, že neodmítáme žáka, ale pouze jeho názory a postoje. A není dobré stavět se k celé problematice příliš negativně. Je nutné objasnit své důvody a znát také žákovy argumenty pro dané ideje. (24)

Nevhodné je také jednat pasivně a nebo případně delegovat řešení daného problému na vyšší autoritu např. ředitele školy apod. O problému je nutno informovat ostatní pedagogy a pokud jsou otevřeni problému hledat společnou cestu k řešení. (24)

Praktická část práce

7. Charakteristika výzkumného prostředí

7.1 Základní informace o okrese Prachatice

Okres Prachatice je okresem v Jihočeském kraji. Jeho sídlem je město Prachatice. (1) Rozloha okresu je 1375 km², což je 13,7 % rozlohy Jihočeského kraje. Hustota obyvatelstva je 37,6 obyvatel na km². Hustota osídlení je nízká zejména v pohraniční části okresu, kde po odsunu německého obyvatelstva nedošlo k plnému osídlení této oblasti. (2)

Okres Prachatice sousedí s jihočeskými okresy Strakonice, České Budějovice a Český Krumlov a plzeňským okresem Klatovy. Jeho jihozápadní hranice je z větší části státní hranicí s Německem, na jihu pak s Rakouskem. (1)

Počet obyvatel je 51,7 tisíc (nejméně v Jihočeském kraji). Obyvatelstvo okresu se na celkovém počtu obyvatelstva Jihočeského kraje podílí 8,2 % a počtu celé České republiky 0,3%. (2)

Průměrný věk obyvatelstva je 39,9 let (v roce 2009 se jednalo o věk 39,6). Dochází k nárůstu ekonomicky neaktivního obyvatelstva v důchodovém věku. Ve městech (Prachatice, Vimperk, Volary a Netolice) žije více než polovina obyvatel okresu. (2)

Poloha okresu se nachází v podhorské a horské oblasti, zde je stále ještě relativně čisté ovzduší, velké lesní plochy a klid vytvářejí příznivé podmínky pro rekreaci. Snaha o zachování přírodního prostředí se odrazila ve zřízení Národního parku Šumava a chráněné krajinné oblasti Šumava, která zaujímá 1/3 území okresu. (1)

Převážná část okresu se nachází v nadmořské výšce 600-800 m. Nejnižše nad mořem je oblast Netolicka (410-450m), naopak nejvýše položená místa jsou na Vimpersku a Volarsku (většina sídel 700 m a výše). Nejvýše položenou obcí je Kvilda. (1062 m). (2)

Z pohledu územně správního celku je okres rozdělen do 65 obcí, které mají 254 částí. Statut města má pět obcí. Největší obcí je město Prachatice s více než 12 000 obyvateli. (2)

Městskou památkovou rezervací je historické centrum města Prachatic, kde se nachází celá řada historických pamětihodností se vztahem k Janu Husovi a Solné stezce. Charakter přírodního prostředí okresu umožňuje především pěší turistiku a cykloturistiku, návštěvy kulturních památek a přírodních pozoruhodností.

Na některých úsecích vodních toků (Vltava od Horní Vltavice až po Novou Pec, částečně i Blanice) lze provozovat i vodní turistiku. V zimním období jsou zde velmi dobré podmínky pro lyžařskou turistiku i rekreační sjezdové lyžování (Stachy, Zadov, Nové Hutě, Kvilda, Kubova Huť, Borová Lada). (1)

Obr. č. 10 - Okres Prachatice na mapě ČR

7.2 Situace v Jihočeském kraji a v okrese Prachatice vzhledem k extremismu

V Jihočeském kraji nevyvíjela krajně pravicová scéna v roce 2012 žádné otevřené aktivity, které by představovaly bezpečnostní rizika. Tato stagnace spočívala především v chybějícím článku, který by zajistil aktivitu scény. Dalším důležitým faktorem byl odchod části vůdčích osobností do ústraní. (42)

Projekt W.P.E.P – Evropští patrioti propagovaný zakladatelem Jaromírem Pytlem selhal. Evropští patrioti je občanské sdružení, pravicového charakteru, které propaguje myšlenky fašismu a neonacistické prvky. Byl založený na myšlenkách rasismu a xenofobie, na čistotě bílé rasy a její ochraně. Její zakladatel byl obviněn z přečinu

založení, podpory a propagace hnutí směřující k potlačení práv a svobod člověka. Sdružení má sídlo v Kaplici. (42)

Jihočeská Krajská organizace DSSS byla citelně zasažena odchodem předsedy Vlastimila Vacha. Cílem DSSS bylo především propagovat předvolební prezidentské kampaně předsedy strany Tomáše Vandase. A dále organizování pochodů proti tzv. „nepřizpůsobivým“ pod názvem „Cikáni vraždili – přijď i Ty podpořit pochod proti cikánskému teroru“, který se uskutečnil ve Strakonících. (42)

Autonomní nacionalisté (AN JIH) i nadále reagovali na vyhlášený sociální aktivismus prostřednictvím webového portálu Revolta. info. Jednou z aktivit byla sbírka hraček pro děti do českobudějovické nemocnice. (42)

Aktivity krajně pravicové scény se soustředily především na pořádání hudebních produkcí. Koncerty pořádala kapela Gabreta. (42)

Levicová scéna, kterou v Jihočeském kraji zastupuje Antifa JIH, nevyvíjela žádné otevřené aktivity, které by představovaly bezpečnostní rizika. Zaměřila se na pořádání hudebních produkcí a nástřiku levicové symboliky. (42)

Co se týká konkrétních čísel příznivců/sympatizantů českého neonacistického hnutí byl v Jihočeském kraji odhadnut počet cca 200 osob. Byl zde patrný mírný nárůst počtu těchto osob. (42)

Do budoucna se předpokládá zvýšení nárůstu činnosti organizace DSSS Jižní Čechy, která se bude pravděpodobně více politicky angažovat. Nelze vyloučit ani politické excesy ekologických aktivistů v souvislosti s protesty proti dostavbě Jaderné elektrárny Temelín či ochranu lesů na území Národního parku Šumava. (42)

Co se týká problematiky extremismu v okrese Prachatice. V okrese se nacházejí tři větší oblasti, kde se můžeme setkat s problémy ve společenském soužití. Právě ve městě Prachaticích, Volarech a Vimperku je velmi početně zastoupeno romské etnikum.

Soužití uvedeného etnika s sebou přináší řadu problémů a přitahuje pozornost mnoha extremistických skupin či jednotlivců, kteří propagují myšlenky rasové nesnášenlivosti.

Ve městě Vimperku byli nuceni přijmout Strategii boje s narůstající kriminalitou pro rok 2012 – 2015. Ve městě docházelo k nárůstu napětí mezi obyvateli města a příslušníky Romského etnika. Došlo také k nárůstu trestné činnosti – majetkové trestné krádeže, nárůst kriminality v oblasti drogové problematiky. Ve městě byla navýšena ochrana obyvatel a vznikají různé hlídky jak z řad Policie ČR, tak také ze zástupců Romského etnika. V minulém roce byla dokonce ve Vimperku napadena zpěvačka – cizinka, protože měla odlišnou barvu pleti. Případ byl medializován a útočníci byli vyšetřováni Policií ČR.

Co se týká situace ve městech domnívám se, že se zde konají pouze nárazově nějaké menší hudební produkce případně se můžeme setkat s nástřiky extremistické symboliky apod.

Jinak si myslím, že situace se na území okresu Prachatice příliš neliší od zbytku Jihočeského kraje, potažmo celé ČR. Extremistické projevy se zde občas vyskytují, ale jejich výskyt není tak častý, aby přitahoval zvýšenou pozornost a nutnost řešení.

7.3 Střední školy v okrese Prachatice

Výzkum pro svou bakalářskou práci budu realizovat na středním stupni vzdělávání. V praxi to znamená, že se zaměřím na všechny střední školy v okrese Prachatice – na gymnázia, na střední odborné školy, na střední odborná učiliště a na ostatní typy středních škol. Do kategorie škol zařadím jak školy státní, tak i soukromé.

Seznam středních škol:

❖ Gymnázia okres Prachatice

- Gymnázium a Střední odborná škola ekonomická, Vimperk
- Gymnázium, Prachatice

❖ Střední odborné školy okres Prachatice

- Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola, Prachatice

❖ **Střední odborná učiliště okres Prachatice**

- Střední odborná škola, Vimperk (+ odloučené pracoviště Prachatice)

➤ **Gymnázium Prachatice**

Název školy: Gymnázium, Prachatice, Zlatá stezka 137

Adresa: Zlatá stezka 137, 383 01 Prachatice

Kontakty: 388 402 111, gympt@gympt.cz

Webové stránky: www.gympt.cz

Právní forma: příspěvková organizace

Zřizovatel: Jihočeský kraj

Ředitel: Mgr. Alexandr Zikmund (3)

Obr. č. 11 - Budova Gymnázia Prachatice

Náplň hlavní činnosti:

Výchova a vzdělávání mládeže, pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí včetně lektorské činnosti (3)

Gymnázium, Prachatice je střední škola, poskytující úplné všeobecné střední vzdělání ukončené maturitní zkouškou. Vzdělávání je organizováno ve dvou studijních

oborech – osmiletém a čtyřletém. Osmiletý obor zahrnuje osm tříd, čtyřletý čtyři třídy. V každé třídě je maximálně 34 žáků. Třídy na nižším stupni gymnázia se označují – prima, sekunda, tercie, kvarta, kvinta, sexta, septima a oktáva (I. Až VIII.). Třídy čtyřletého gymnázia potom První, Druhý, Třetí a Čtvrtý ročník (1. až 4.). Celková kapacita školy je 378 žáků – 256 žáků v oboru osmiletém a 126 žáků v oboru čtyřletém. (4)

Hlavní budova školy pochází z roku 1897 a je od roku 1994 zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky. (4)

Ve škole působí plně kvalifikovaný a aprobovaný pedagogický sbor 28 učitelů. Dále ve škole pracuje výchovný poradce, metodik prevence sociálně patologických jevů, specialista pro enviromentální výchovu, koordinátorka školního vzdělávacího plánu a ICT metodik a koordinátor. (4)

Hlavní činností gymnázia je příprava ke studiu na vysokých školách, na vyšších odborných školách a k pomaturitnímu specializovanému studiu, k výkonu některých činností ve státní a komunální správě a podobně. (4)

Výrazně je posílena výuka oborů Jazyk a jazyková komunikace, Matematika a Informační a komunikační technologie. Pro nadané žáky nebo sportovce ve vrcholové přípravě je vytvořen individuální plán. (4)

➤ **Gymnázium a Střední odborná škola ekonomická Vimperk**

Název školy: Gymnázium a Střední odborná škola ekonomická, Vimperk,
Pivovarská 69

Adresa: Pivovarská 69, 385 01 Vimperk

Kontakty: 383 386 410, kancelář@oag.cz

Webové stránky: www.oag.cz

Právní forma: příspěvková organizace

Zřizovatel: Jihočeský kraj

Ředitelka: Ing. Eva Piherová

Obr. č. 13 – Budova Gymnázia Vimperk

Náplň hlavní činnosti:

Gymnázium je střední všeobecně vzdělávací školou vnitřně diferencovanou, která připravuje žáky především pro studium na vysoké škole. (33)

Obchodní akademie je střední odborná škola poskytující úplné středoškolské vzdělání pro výkon ekonomických činností a připravuje studenty i pro vysokoškolské studium. (33)

Na gymnázium a obchodní akademii jsou přijímáni žáci po ukončení 9. ročníku ZŠ. Součástí čtyřletého gymnázia je v ročníku vždy část třídy zaměřena na studium výpočetní techniky a programování a část třídy se zaměřením na sportovní přípravu. Ke studiu na osmileté gymnázium jsou přijímáni žáci po 5. třídě ZŠ. (33)

Od školního roku 2007/2008 byla na osmiletém gymnáziu zahájena výuka podle ŠVP „Otevřenou školou krok za krokem“. (33)

Ve školním roce 2011-2012 ve škole studovalo v průběhu roku 352 žáků v 17 třídách (průměrný počet žáků ve třídě 20,7). Na obchodní akademii studovalo 73 žáků. (33)

Dřívější dvě samostatné školy byly sloučeny a vznikla jedna škola. Pro studenty je nabízeno následující studium těchto oborů.

Studijní obory:

1) obchodní akademie

- ❖ ekonomika a podnikání – délka studia 4 roky, denní studium
- ❖ obchodní akademie – délka studia 4 roky, denní studium (31)

2) gymnázium

- ❖ gymnázium čtyřleté se zaměřením na programování – délka studia 4 roky, denní studium
- ❖ gymnázium osmileté – délka studia 8 let, denní studium
- ❖ gymnázium sportovní příprava – se zaměřením na běh na lyžích, horská kola, snowboarding – délka studia 4 roky, denní studium (31)

Třídy i odborné učebny jsou rozmístěny ve čtyřech budovách pod vimperskou dominantou – zámek. Ke škole patří ještě dvě tělocvičny a domov mládeže, kde se také nachází zázemí pro obor sportovní příprava. (32)

V každé třídě je možné využívat počítač, školní počítačovou síť a projekci. V šesti třídách je navíc nainstalována dotyková tabule. Moderní vybavení mají i odborné učebny a laboratoře. Ke studiu slouží i prostorná knihovna a učebny výpočetní techniky. (32)

➤ Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola Prachatice

Název školy: Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola
v Prachaticích

Adresa: Zahradní 249, 383 01 Prachatice

Kontakty: 388 318 578, spgspt@nettel.cz

Webové stránky: www.spgspt.cz

Právní forma: příspěvková organizace

Zřizovatel: Jihočeský kraj

Ředitel: Mgr. Antonín Krejsa

Obr. č. 14 – Budova střední pedagogické školy

Náplň hlavní činnosti:

Střední pedagogická škola v Prachaticích nabízí zájemcům o úplné středoškolské vzdělání zakončené maturitní zkouškou dva studijní obory: obor Předškolní a mimoškolní pedagogika a obor Pedagogické lyceum. Za půl století existence školy prošlo lavicemi SPgŠ více než 3000 absolventů denního a další stovky absolventů dálkového studia. (34)

Absolventi školy přijímají tradičně místa učitelek v mateřských školách a vychovatelů ve školních družinách, domovech mládeže či centrech volného času, uplatňují se také v kultuře a umění. Většina absolventů úspěšně ukončuje vysokoškolské studium, a to zejména učitelského směru. (34)

Škola se podílí na kulturním životě města i regionu, útvary zájmové umělecké činnosti vystupují na mnoha koncertech v ČR i v zahraničí. Mladý člověk však netráví volný čas pouze studiem. I z tohoto důvodu nabízí škola dva domovy mládeže, bohatou škálu mimoškolních aktivit. (34)

Škola zřizuje různé hudební sbory jako Cink, Fontána a divadelní soubor Rarášek.

Součástí školy je také Vyšší odborná škola sociální, která vznikla již v roce 1991. Od roku 2006 získala škola novou akreditaci na vzdělávání v oboru sociální práce. Absolventi se uplatní zejména ve státních i nestátních subjektech zaměřených na realizaci cílů v široké oblasti sociální práce. Podílejí se na sociálně diagnostických, sociálně terapeutických a poradenských činnostech, působí v oblasti krizové intervence i přímé terénní práce. (34)

➤ **Střední škola, Vimperk**

Název školy: Střední škola, Vimperk

Adresa: Nerudova 267, 385 01 Vimperk

Kontakty: 388 411 471, info@stredni-skola.eu

Webové stránky: www.stredni-skola.eu

Právní forma: příspěvková organizace

Zřizovatel: Jihočeský kraj

Ředitel: Ing. Lubomír Eichler

Náplň hlavní činnosti

Škola poskytuje středoškolské vzdělávání, rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince. Zajišťuje žákům obsahově širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Škola vykonává činnost středního odborného učiliště, odborného učiliště, domova mládeže, školní jídelny a školní jídelny-výdejny. Škola poskytuje střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou (37)

Poskytuje také speciálně pedagogickou péči žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále škola zajišťuje žákům a studentům ubytování, výchovně vzdělávací činnost, sportovní a zájmové činnosti v době mimo vyučování a celodenní výchovu. (37)

Škola nabízí vzdělání v následujících učebních oborech: délka studia 3 roky

- ❖ stavební obory – tesař, pokrývač, zedník, instalatér, zedník - obkladač
- ❖ elektro obory – elektromechanik, autoelektrikář
- ❖ opravárenské obory – opravář – svářeč, zemědělec – farmář, krajinář – zahradník, opravář zemědělských a lesnických strojů
- ❖ obory služeb – kadeřník - kadeřnice, kosmetické služby (ukončeno maturitní zkouškou), kuchař – číšník, prodavačka – floristka, stravovací – ubytovací služby
- ❖ nástavbový obor – podnikání – ukončeno maturitní zkouškou (35)

Výuka probíhá ve Vimperku a na odloučeném pracovišti v Prachaticích. Škola sdružuje stření školu s kapacitou 360 žáků, Domov mládeže s kapacitou 139 žáků a Školní jídelny. (37)

Škola nabízí teoretickou výuku a výcvik autoškoly na skupiny automobilů: B - osobní automobil - 3. ročníky, C - velký nákladní automobil - 3. ročníky, T - traktor - 2. ročníky a možnost rozšíření pro další skupiny. Autoškola je zdarma pro žáky zemědělských a elektro oborů. (36)

7.4 Portus Prachatice

Občanské sdružení Portus Prachatice zajišťuje pestrou nabídku aktivit směrem k rodinám, dětem a mládeži v oblastech předcházení nežádoucímu chování, smysluplného trávení volného času a řešení obtížných životních situací. (22)

Občanské sdružení Portus Prachatice vzniklo v roce 1996 (tehdy ještě pod názvem SPPPO – Společnost pro poskytování psychosociální pomoci občanům. Tento název byl změněn 21. 1. 2008). Jeho původním záměrem bylo zajistit pomocí Krizového centra pro občany bývalého okresu Prachatice možnost pomoci v těžkých krizových situacích, kdy si sami neuměli pomoci. O dva roky později zakládá o.s. Portus Prachatice Kontaktní centrum pro uživatele drog a osoby jim blízké. Rokem 2005 se však zřizovatelem Krizového i Kontaktního centra stalo o. s. Prevent. (22)

Postupně bylo zaměření o.s. Portus přesměrováno od drogových uživatelů a osob v akutní krizové situaci k dětem a ke snaze zabránit nebo v maximální míře redukovat možnost, aby drogy, ostatní společensky nežádoucí jevy (cigarety, alkohol, šikana, gambling, rasismus, záškoláctví) či obyčejná lidská zlost mohly v budoucnu životy všech dětí ničit. (22)

Občanské sdružení zastřešuje několik projektů, sociálních služeb. Jedná se o tyto následující služby:

- ❖ Primární prevence Phénix
- ❖ Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Céčko
- ❖ Rodinné centrum Sluníčko
- ❖ Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Coolna (od 15 let)

- ❖ Krizové centrum pomoci rodině a dětem
- ❖ Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi Rodinka (22)

7.4.1 Primární prevence Phénix

Základní ideou projektu Primární prevence Phénix je realizace kontinuálních a dlouhodobých preventivních aktivit (dvou či čtyř hodinových besed) společensky nežádoucích jevů pro žáky a studenty na základních a středních školách především v prachatickém regionu. Kontinualita tohoto programu je zaručena návazností všech témat, která by měla děti v ideálním případě provázet od doby, kdy jsou právě nastupujícími žáčky prvních tříd až po období, v němž již jsou téměř dospělými studenty. Besedy jsou realizovány na území okresu Prachatice. (39)

Náplní těchto besed je nejen drogová problematika s ohledem na věk žáků, ale samozřejmě se nevyhýbají ani ostatním, s tím souvisejícím citlivých témat, jako jsou šikana, rasismus, výchovné problémy, poruchy příjmu potravy či sexuální život i s jeho nebezpečími, neboť toto jsou právě často důvody počátku drogové kariéry. (39)

Besedy jsou organizovány zkušenými lektory, mají převážně interaktivní charakter. Součástí jsou samozřejmě základní teoretické poznatky k danému tématu a také aktivní hry, do kterých se zapojují i účastníci – žáci besedy. (39)

Vzhledem k nárůstu potřebnosti primárně preventivních programů na školách, vytvořila Primární prevence Phénix komplexní balíček preventivních programů rizikového chování „Primární prevence rizikového chování od A až do Z“. Prostřednictvím tohoto balíčku budou žáci včas informováni a seznámeni s rizikovými jevy, se kterými se v životě mohou setkat. Lektoři budou celoročně pracovat na zdravém vývoji vztahů daného kolektivu, formovat jejich názory společensky žádoucím směrem a hlídat případné náznaky rizikového chování. (38)

Sdružení realizuje na školách různé besedy jako je např. tolerance žáků k sobě navzájem, problematika užívání alkoholu a problematika kyberšikany. Od podzimu roku 2012 připravilo sdružení za spolupráce s Policií ČR besedu na téma metylalkohol. (38)

8. Charakteristika výzkumu extremismu na středních školách

8.1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je analyzovat výskyt extremismu mezi žáky středních škol v okrese Prachatice. To znamená posoudit sympatie či naopak nesouhlas těchto žáků s extremismem a souvisejícími negativními jevy. A dále zjišťuje postoje a míru informovanosti žáků SŠ v okrese Prachatice o problematice extremismu a rasismu.

Práce se také zabývá vnímáním preventivních programů ze strany žáků středních škol na území okrese Prachatice zejména se zaměřením na problematiku extremismu.

Dále bude součástí výzkumu popsáno vnímání a hodnocení preventivních programů na středních školách zástupcem neziskové organizace, která preventivní programy připravuje a ve školách realizuje.

Výzkumná část práce také sleduje do jaké míry žáci středních škol vyjadřují své sympatie s projevy extremismu. A jaké důvody uvádějí ti, kteří tyto extremistické projevy a ideologické postoje odmítají. Důležité bude také zjištění v jaké podobě a kdy se s extremistickými názory setkali tzn., zda znají osobně někoho, kdo je členem nějaké extremistické skupiny. Zajímavé bude získání informací, zda žáci SŠ znají webové stránky extremistických skupin, zda znají hudbu, hudební skupiny, znají styl oblékání, symboliku extremistických hnutí či mluvu nějakých extremistických hnutí apod.

Dalším cílem výzkumu je zmapovat, jakými způsoby se škola zapojuje do preventivních a vzdělávacích programů proti rizikovému chování žáků, kam lze zařadit také projevy a sympatie s extremismem a rasismem. Jaké preventivní metody práce jsou nejčastěji používány a žáky nejlépe vnímány – přednášky, besedy, filmy aj.

Záměrem práce je také zpracovat doporučení, jak těmto jevům mezi žáky předcházet na školách i ve společnosti.

8.2 Výzkumné předpoklady

Výzkumný předpoklad č. 1 – Chlapci studující na středních školách se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky studující na středních školách.

Význam slova setkávají znamená, že znají někoho ze svého okolí, kdo je členem extremistického hnutí nebo že se sami otevřeně označí za sympatizanty těchto hnutí. Případně se může jednat o žáky SŠ, kteří se více zajímají o problematiku extremismu. Tito žáci mohou uvést, že poslouchají hudbu těchto hnutí, oblékají se dle určitého stylu daného extremistického hnutí apod.

Výzkumný předpoklad č. 2 - Žáci gymnázií mají větší znalosti o problematice a rizicích extremismu a rasismu než žáci studující na ostatních typech středních škol.

Výzkumný předpoklad č. 3 – Většina respondentů bude hodnotit preventivní programy jako přínosné a pozitivní.

9. Metodika výzkumu

9.1 Charakteristika výzkumného souboru

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila kvantitativní výzkum.

Základní soubor výzkumu je tvořen všemi žáky středních škol v okrese Prachatice. V okrese Prachatice je celkem 5 druhů středních škol. Tyto školy jsou ve městech Prachatice a Vimperk. Mezi zvolené školy jsou zařazeny gymnázia, střední odborné školy s maturitou a střední odborné učiliště. Do výzkumu jsou zahrnuty jak státní, tak i soukromé školské subjekty.

Z tohoto základního souboru je vybrán reprezentativní vzorek – výběrový soubor. Tento vzorek bude vytvořen záměrným výběrem ze žáků těchto středních škol. Z každé školy je vybrána třída nebo více tříd, dle počtu ročníků v dané škole. Bude se jednat o 3. ročníky v případě SŠ s maturitou a o 3. ročníky středních odborných učilišť. Žáci jsou zvoleni záměrným výběrem. Jedná se o věkovou skupinu cca 18 let, samozřejmě zde existují výjimky ve věku 17 let a 19 let. Důvod pro zvolení právě této věkové hranice je následující. Žáky SŠ ve věku 18 let lze považovat za dospělé osoby. A lze obecně předpokládat, že tito lidé už jsou schopni posoudit extremismus vzhledem k jeho negativním vlivům případně si obhájit svůj názor, když s danými extremistickými postoji sympatizují.

Na začátku výzkumu je určen výzkumný problém a na základě něho jsou po té stanoveny výzkumné předpoklady, které budou během daného výzkumu potvrzeny či vyvráceny.

9.2 Použité výzkumné metody a technika sběru dat

Pro první část výzkumu je použita metoda dotazování tzn. zpracován dotazník. Dotazník jsem vypracovala sama, nejedná se o standardizovaný typ dotazníku. Dotazník je součástí příloh této práce. Prostřednictvím tohoto dotazníku jsou zjišťovány potřebné informace od žáků SŠ o názorech a postojích k otázkám extremismu a preventivním opatřením na školách. Dotazník je anonymní a jsou v něm obsaženy otevřené, polootevřené, ale i uzavřené otázky.

Dotazník obsahuje celkem 30 otázek. Otázky jsou rozděleny do určitých bloků, aby na sebe obsahově navazovaly. Na začátku dotazníku jsou uvedeny identifikační otázky. Dále se jedná o otázky řešící problematiku pojmů a definic jevů, které souvisí s extremismem. Jedná se o následující pojmy: diskriminace, rasismus, xenofobie a multikulturalismus. Tyto pojmy uvádím, protože se domnívám, že by žáci SŠ měli mít přehled, co tyto slova znamenají. Důvodem je také možnost posoudit, zda se žáci ve svém životě s těmito pojmy setkávají např. při účasti na různých preventivních programech. Další okruh otázek je zaměřen na extremismus jeho projevy a na extremistickou symboliku. Závěrečná část dotazníku obsahuje otázky cílené na preventivní programy na SŠ.

Dotazníky do vybraných středních škol osobně doručím. Následně vysvětlím pravidla pro vyplnění. Počkám na jejich zpracování, aby byla zvýšena jejich návratnost a získala jsem tak větší počet vypracovaných dotazníků. Předpoklad je, že bude rozdáno cca 320 dotazníků. Odhad byl proveden v rámci počtu tříd a počtu žáků dle jednotlivých typů škol.

Po té budou dotazníky zpracovány a vyhodnoceny. Dotazníky budou posouzeny dvojím způsobem. Za prvé budou zjišťovány výsledky pro všechny žáky SŠ. A jako následující bude zpracováno vyhodnocení výsledků pro jednotlivé typy škol – gymnázia, střední odborné školy a střední školy – učební obory. Výsledky budou také vyhodnoceny dle zastoupení jednotlivých pohlaví. Důvodem tohoto rozdělení je získání údajů pro možnost potvrzení či odmítnutí předem stanovených výzkumných předpokladů, kde záleží na pohlaví a typu školy.

Získaná data budou uvedena do grafů (viz. Seznam grafů), aby byla zvýšena jejich přehlednost a umožněna tak lepší interpretace pro potvrzení či vyvrácení výzkumných předpokladů. Záměrem grafického zpracování je zajistit tak přehlednost a možnost si konkrétní data prohlédnout či případně dále analyzovat.

Jako další metoda výzkumu je zvolena metoda dotazování, technika - rozhovoru (interview). Rozhovor je realizován jako standardizovaný či polostandardizovaný.

U standardizovaného rozhovoru jsou otázky a varianty odpovědí připraveny předem. V případě polostandardizovaného rozhovoru jsou dány otázky a varianty odpovědí také předem, ale dále žádám po respondentovi objasnění nebo vysvětlení konkrétního problému. Součástí výzkumu je rozhovor s pracovníkem Portus Prachatice – nezisková organizace, která se zabývá preventivními programy na školách na území okresu Prachatice. Záměrem rozhovoru je získat informace o názorech na extremismus v okrese Prachatice. A dále zjistit názor na situaci o problematice extremismu na SŠ. Zda se zástupce tohoto sdružení domnívá, že na školách je tento fenomén mezi žáky SŠ rozšířen případně, zda se nevyskytuje vůbec. A jak hodnotí účinnost preventivních programů a jejich oblibu mezi žáky SŠ

Veškeré výsledky výzkumu budou zhodnoceny v kapitole diskuze. Kde bude uvedeno, zda byly výzkumné předpoklady potvrzeny či vyvráceny. A dále zde budou uvedena vhodná doporučení práce se žáky SŠ, tak aby se tento fenomén na školách nevyskytoval a aby si žáci SŠ uvědomovali rizika, která tento jev pro společnost představuje.

10. Výsledky výzkumu

Součástí bakalářské práce bylo provedení kvantitativního výzkumu pomocí metody dotazování a techniky dotazníků mezi žáky středních škol v okrese Prachatice. V následující části práce jsou uvedeny výsledky realizovaného výzkumu na středních školách.

Další část výzkumu je tvořena rozhovorem s pracovníkem a lektorem preventivních programů nestátní neziskové organizace Portus Prachatice o.s.

10.1 Výzkumná část číslo 1 – dotazování

Dotazníkové šetření bylo provedeno na čtyřech středních školách v okrese Prachatice. Jedná se o následující střední školy – Gymnázium v Prachaticích, Vyšší odborná škola sociální a střední pedagogická škola v Prachaticích, Gymnázium a Střední ekonomická škola ve Vimperku a Střední škola ve Vimperku (učební obory).

Na zvolené školy jsem osobně doručila dotazníky. Dotazníky byly rozdány mezi žáky 3. ročníků daných středních škol. Před vyplněním dotazníku jsem vysvětlila pravidla pro jeho vyplnění a zodpověděla případné nejasnosti.

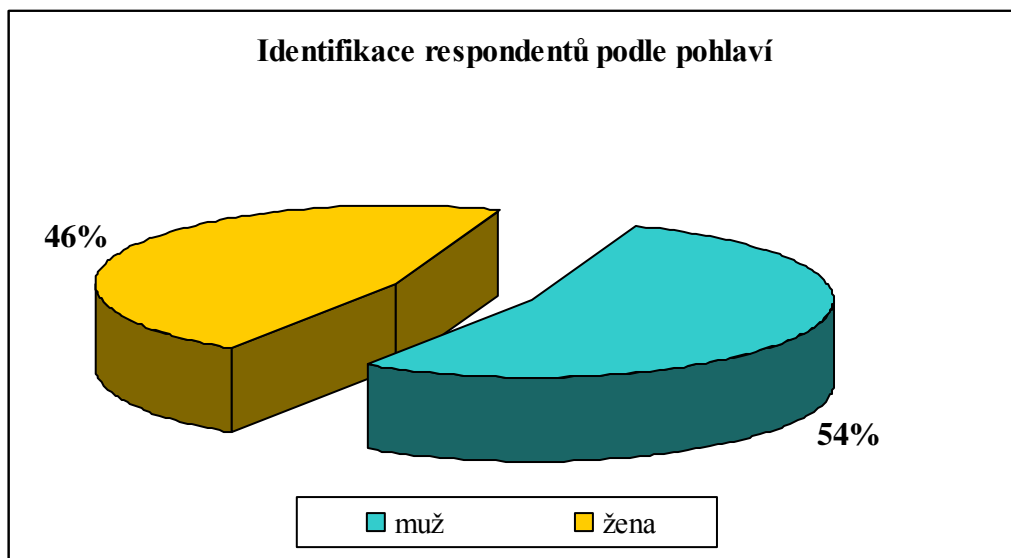
Na školách bylo rozdáno celkem 311 dotazníků, návratnost byla 100 % vzhledem k osobnímu rozdáání a opět převzetí vyplněných dotazníků.

Do výzkumu bylo na konec zařazeno 294 dotazníků, což je v procentním vyjádření 94,5 %. 17 dotazníků nesplňovalo podmínku do zařazení do výzkumu, což je v procentech 5,5 %. Důvodem bylo chybné vyplnění nebo v několika případech i odevzdání prázdného dotazníku.

V případě rozdělení dotazníků dle pohlaví bylo do výzkumu zařazeno 136 dotazníků pro chlapce a 136 dotazníků pro dívky. Pro výzkum odpovědí dle typu školy bylo sledováno 57 dotazníků z každé školy – gymnázium, střední odborná škola, střední škola – učební obory.

Otázka č. 1

Úkolem této otázky je rozdělení respondentů podle pohlaví, tzn. počet mužů a počet žen z řad žáků středních škol.

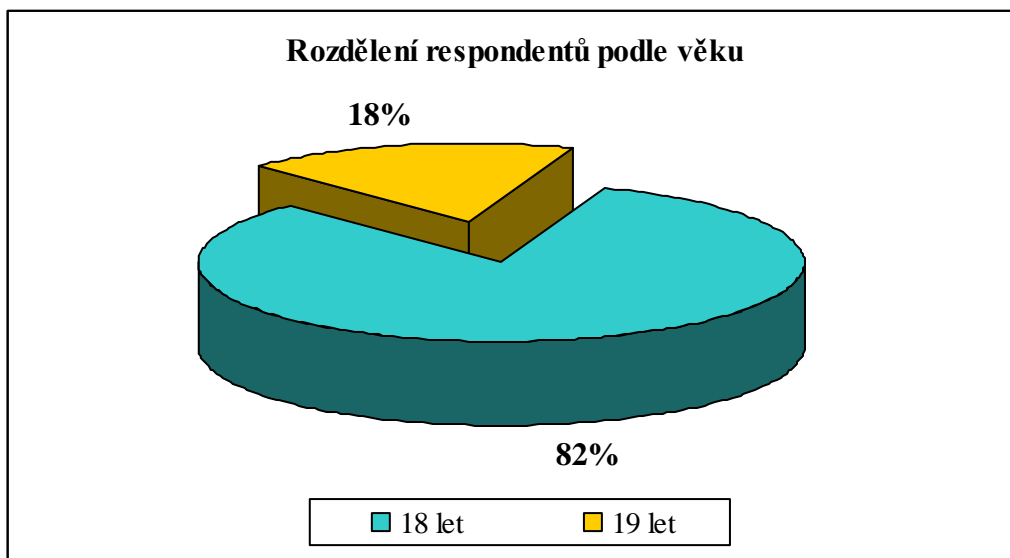

Graf č. 1 – Odpovědi na otázku č. 1

Z celkového počtu 294 respondentů tvořilo 46 % žen, to je 136 dívek a 54 % mužů, což představuje 158 žáků – chlapců.

Otázka č. 2

Smyslem této otázky je zjistit věkové zastoupení respondentů. Věková hranice respondentů se pohybuje v rozmezí 18 a 19 let.

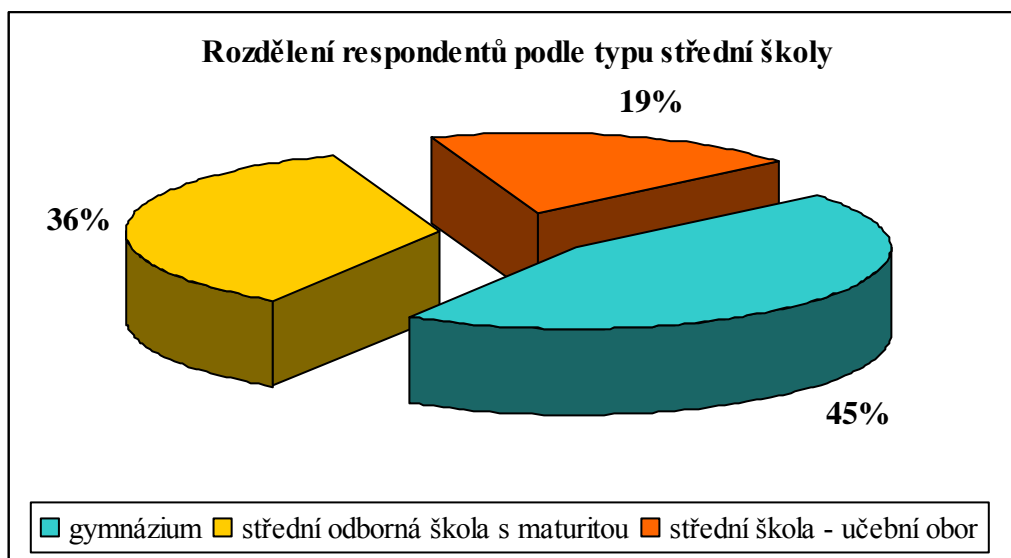

Graf č. 2 – Odpovědi na otázku č. 2

Z celkového počtu 294 respondentů bylo 82 % žáků středních škol ve věku 18 let, tj. 242 žáků. Ve věku 19 let bylo 18 % respondentů, tzn. 52 žáků.

Otázka č. 3

Cílem této otázky bylo zjistit kolik dotazovaných žáků SŠ je žákem konkrétního typu střední školy – gymnázia, střední odborné školy s maturitou a střední školy bez maturity – učebního oboru.

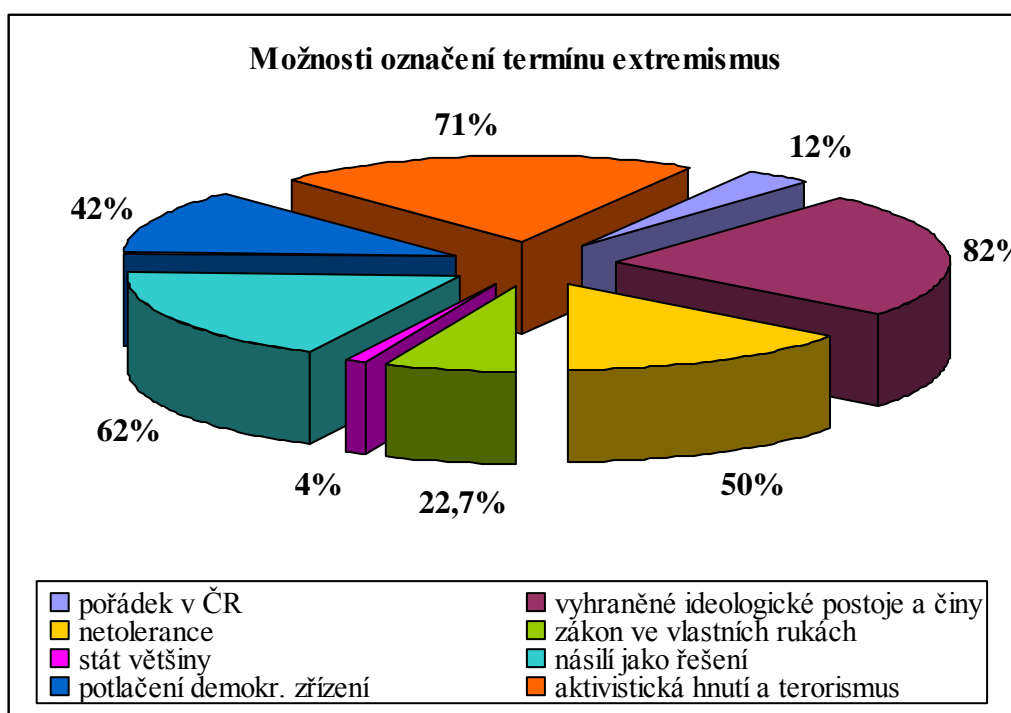
Graf č. 3 – Odpovědi na otázku č. 3

Ze všech dotazovaných respondentů navštěvuje 45 % žáků gymnázia, tj. 132 žáků, 36 % střední školu s maturitou, což představuje 105 žáků. 19 % respondentů jsou žáci střední školy bez maturity – učebního oboru, tzn. 57 žáků.

Otázka č. 4

Úkolem této otázky je zjistit, jak žáci co nejuvýstižnějším způsobem označili termín extremismus. V zadání byly 4 odpovědi nabízející varianty pro příznivce extremismu a další 4 odpovědi pro lidi, kteří tento názor odmítají. Dle této otázky je možné usuzovat, kdo je sympatizantem extremistických hnutí a kdo s těmito myšlenkami a postoji nesouhlasí.

Vyhodnocení otázky č. 4 bylo uděláno dvojím způsobem. Za prvé byly vyhodnoceny názory všech žáků SŠ, jak by označili z uvedených možností odpovědí termín extremismus. A v druhé části bylo vyhodnocení otázky rozděleno na chlapce a dívky studující SŠ.

Graf č. 4 – Odpovědi na otázku č. 4

Na uvedenou otázku zvolilo ze zadaných možností 82 % dotázaných odpověď, že extremismus lze označit jako vyhraněné ideologické postoje a činy, z celkového počtu dotázaných tj. 242 žáků. Na druhém místě, tedy 71 % dotázaných, uvedlo odpověď, že extremismus lze definovat jako aktivistická hnutí a terorismus, což

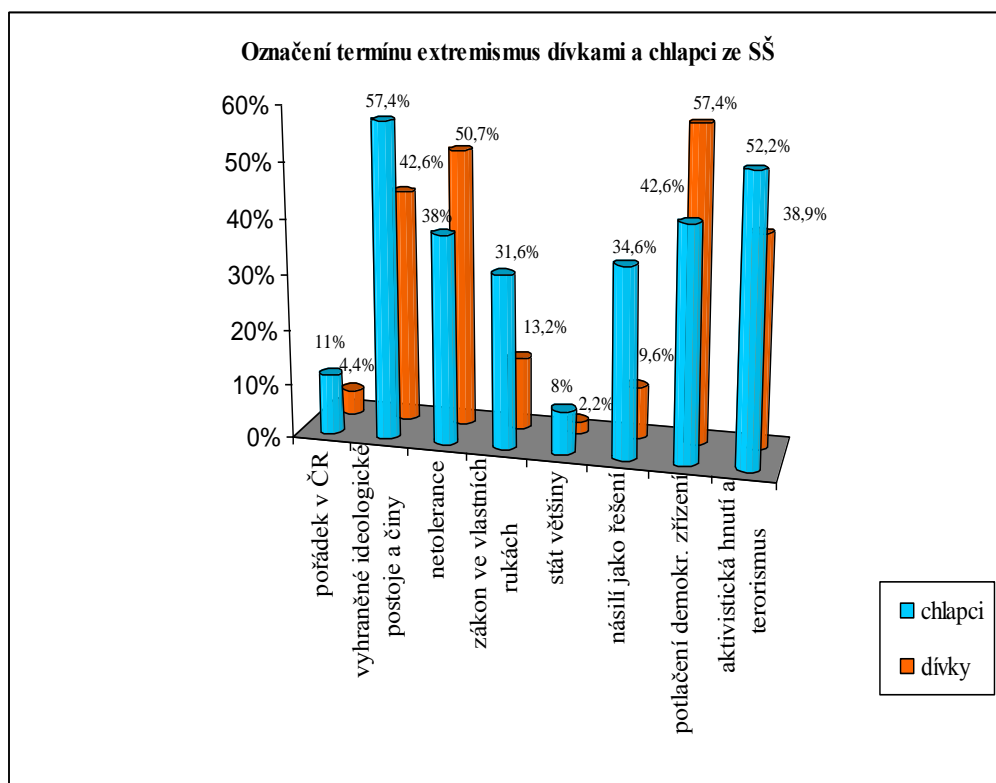
představuje počet 221 žáků SŠ. Na třetím místě byla 62 % respondentů, tj. 183 žáků, zvolilo variantu, že extremismus představuje násilí jako řešení problémů ve společnosti.

Jako další byly uvedeny možnosti, že extremismus představuje v 50 %, což je 147 žáků, netoleranci vůči ostatním lidem, ve 42 % uvedlo 124 žáků odpověď, že extremismus je potlačení demokratického zřízení.

Jako méně časté byly uvedeny odpovědi, že extremismus znamená ve 22,7 % zákon ve vlastních rukách, tuto variantu odpovědi vybralo 67 žáků SŠ.

Důležité je, ale také zmínit, že 12 % respondentů, tj. 34 žáků, zvolilo odpověď, že extremismus znamená pořádek ve státě. 4 % dotazovaných, což znamená 12 žáků, kteří uvedli, že extremismus znamená stát většiny.

Vyhodnocení otázky č. 4 dle zastoupení odpovědí jednotlivého pohlaví - chlapci vs. dívky.

Graf č. 4.1 – Odpovědi na otázku č. 4

Z uvedeného grafu lze vysledovat, že zastoupení jednotlivých odpovědí se liší, co se týká chlapců a dívek. Stejně zůstává zastoupení odpovědí: že většina žáků SŠ, tedy dívek i chlapců vidí extremismus jako hrozbu a spíše se s danými postoji neztotožňují.

Byly vybrány následující odpovědi pro definování termínu extremismus: vyhraněné ideologické postoje a činy, to uvádí 57,4%, tj. 78 chlapců a 42,6 %, tj. 58 dívek.

Dále byla uvedena odpověď, že extremismus lze označit jako potlačení demokratického zřízení. Tuto odpověď zvolilo 57,4 %, tj. 78 dívek a 42,6 %, tj. 58 chlapců. Výrazněji početně byla zastoupena i odpověď, že extremismus představuje aktivistická hnutí a terorismus. Tato varianta odpovědi byla vybrána u 52,2 %, tj. 71 chlapců, a 38,9 %, tj. 53 dívek.

Byla zvolena i odpověď, že extremismus lze označit jako netoleranci. Tuto odpověď uvedlo 50,7 %, tj. 69 dívek a 38 %, tj. 52 chlapců.

Co se týká sympatií a antipatií s extremistickými postoji vzhledem k pohlaví. Z grafu je možné vidět, že spíše chlapci se ztotožňují s těmito myšlenkami a postoji. Jejich odpovědi ukazují, že se hlásí k určitým názorům, které představuje extremismus. Tyto odpovědi jsou zastoupeny více procenty než u dívek.

Jedná se o následující odpovědi.

34,6 %, tj. 47 chlapců vybralo odpověď pro vysvětlení termínu extremismus násilí jako řešení. U dívek tuto možnost uvedlo pouze 9,6 %, tzn. 13 dívek.

31,6 %, tj. 43 chlapců zvolilo zákon ve vlastních rukách jako možnost odpovědi pro definování termínu extremismus. Co se týká dívek. Tuto alternativu zvolilo 13,2 %, tj. 18 dívek.

Dále chlapci vybrali také odpověď pořádek v ČR. To uvedlo 11 %, tj. 15 chlapců a 4,4 %, tj. 6 dívek.

Obě pohlaví uvedly také odpověď stát většiny. To zvolilo 8 %, tj. 11 chlapců a 2,2 %, tj. 3 dívky.

Otázka č. 5

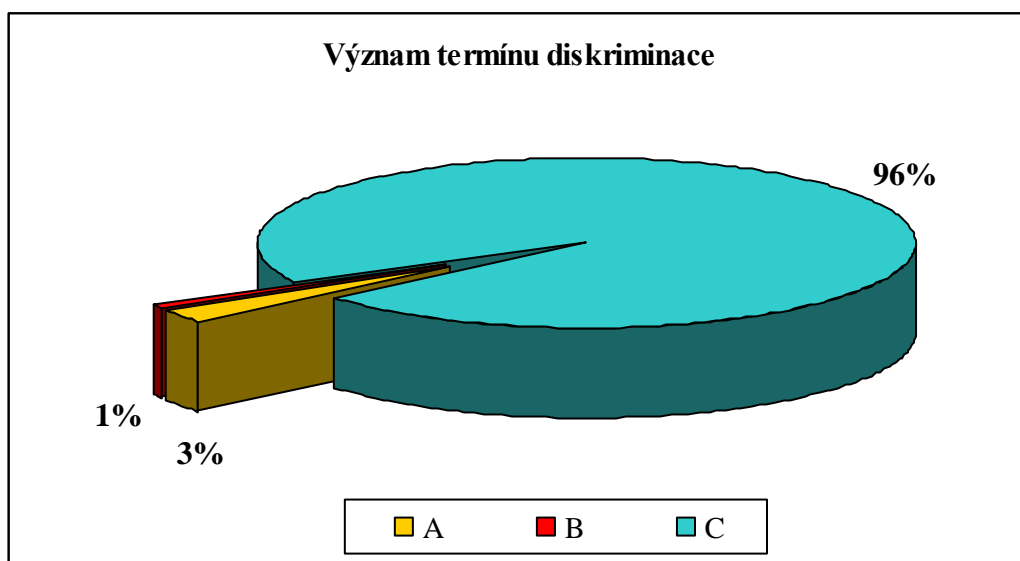
Záměrem této otázky bylo zjistit, do jaké míry mají žáci středních škol představu o některých pojmech, které velmi úzce souvisejí s fenoménem extremismu. V dotazníku měli žáci na výběr ze 3 možných variant odpovědí.

Odpověď A zněla: Diskriminace je rozhodnutí jednat dle zákonných platných v ČR.

Odpověď B zněla: Diskriminace je postup plánování způsobu přijímání nových zaměstnanců.

Odpověď C zněla: Diskriminací se rozumí odlišné zacházení ve srovnatelných situacích bez rozumného odůvodnění např. z důvodu věku, pohlaví, sexuální orientace, rasy, vyznání aj.

Výsledky výzkumu budou rozděleny na 2 části – pro všechny žáky SŠ a pro rozdělení jednotlivých žáků SŠ dle typu školy – gymnázium, střední škola s maturitou, střední škola bez maturity – učební obor.

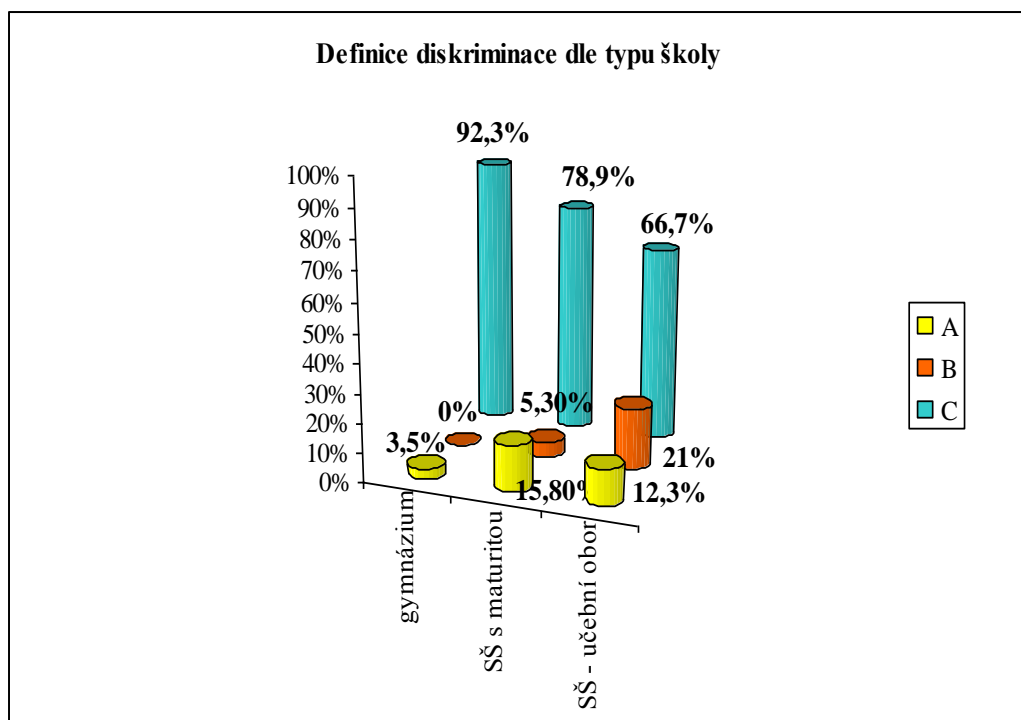

Graf č. 5 – Odpovědi na otázku č. 5

Z uvedeného grafu vyplývá, že 96 % respondentů, tj. 283 žáků zvolilo správnou odpověď C, že diskriminací se rozumí odlišné zacházení ve srovnatelných situacích bez rozumného odůvodnění např. z důvodu věku, pohlaví, sexuální orientace, rasy, vyznání aj.

Jen v několika málo dotaznících byly uvedeny odpovědi A a B, v procentním vyjádření to představuje u odpovědi A 3 % respondentů, což představuje 8 žáků SŠ. Odpověď B vybralo pouze o 1 % respondentů, tedy jen 3 žáci SŠ.

Lze tedy říci, že téměř všichni dotázaní rozumějí termínu diskriminace.

Graf č. 5.1 – Odpovědi na otázku č. 5

Z grafu lze vyčíst, že většina žáků SŠ zná odpověď na otázku, co je diskriminace. Co se týká konkrétních výsledků dle jednotlivých typů středních škol. Žáci gymnázií odpověděli správně v 92,3 %, tj. 53 žáků. 78,9 %, tj. 45 žáků SŠ s maturitou uvedlo správnou odpověď. Zřetelně horší výsledky byly mezi žáky středních škol bez maturity – učební obor, kdy žáci SŠ odpověděli správně jen v 66,7 %, tzn. 38 žáků.

Otázka č. 6

Úkolem této otázky je zjištění, zda žáci – respondenti rozumějí dalšímu termínu, který má často souvislost s termínem extremismus. Jedná se o definici slova rasismus.

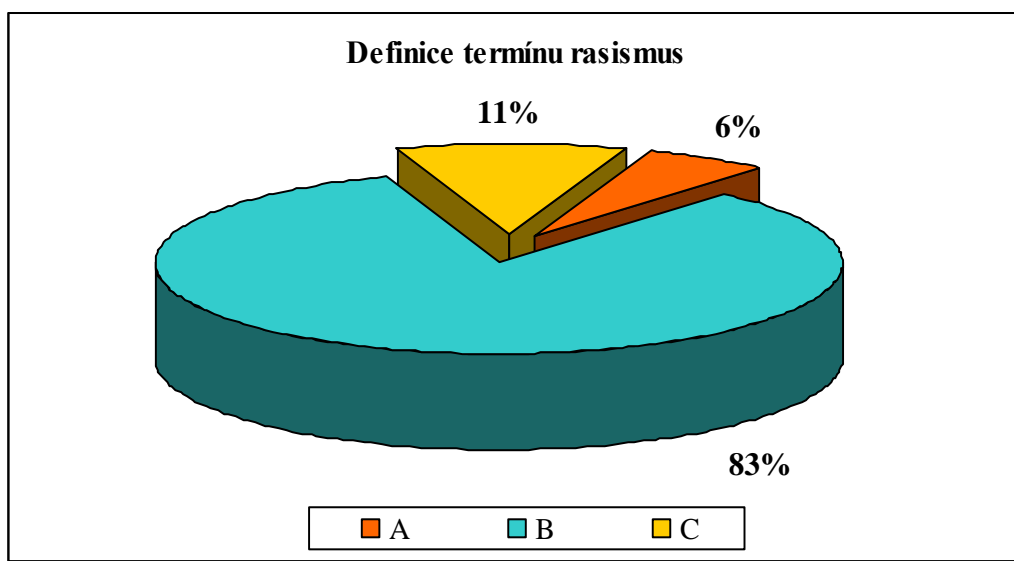
Respondenti měli opět na výběr z několika variant odpovědí.

Odpověď A byla: Rasismus popisuje jednotlivé rasy a plemena zvířat.

Odpověď B byla: Rasismus je názor, který tvrdí, že někteří lidé jsou nadřazení a jiní méněcenní z důvodu příslušnosti k určité lidské rase.

Odpověď C byla: Rasismus je biologická teorie pro členění obyvatel světa dle rasy.

Výsledky výzkumu budou rozděleny na 2 části – pro všechny žáky SŠ a pro rozdělení jednotlivých žáků SŠ dle typu školy – gymnázium, střední škola s maturitou, střední škola bez maturity – učební obor.

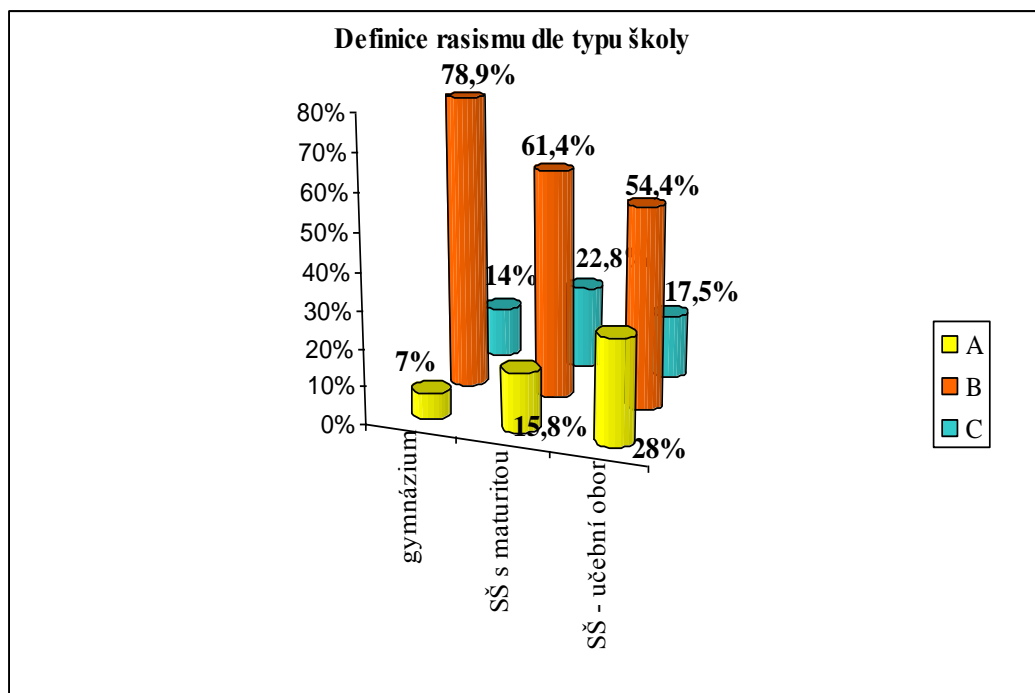
Graf č. 6 – Odpovědi na otázku č. 6

Z grafu vyplývá, že 83 % dotázaných, tj. 245 žáků SŠ uvedlo správnou definici termínu rasismus, která byla uvedena pod variantou odpovědi B. Odpověď B zní: Rasismus je názor, který tvrdí, že někteří lidé jsou nadřazení a jiní méněcenní z důvodu příslušnosti k určité lidské rase.

Několik málo respondentů zvolilo variantu odpovědi A, která nebyla správná. Celkově se jednalo 6 % dotázaných, což je v absolutním čísle 17 žáků SŠ. A možnost

druhé nesprávné odpovědi, tedy odpověď C, uvedlo celkem 11 % dotázaných, tj. 32 žáků SŠ.

Je možné říci, že většina dotázaných má představu o tom, co znamená termín rasismus.

Graf č. 6.1 – Odpovědi na otázku č. 6

Na grafu můžeme sledovat následující údaje. Většina respondentů dle typu střední školy zvolili správnou odpověď B, co je rasismus. Horší výsledky je možno opět sledovat u žáků SŠ bez maturity, tedy u učebních oborů, kde správnou odpověď uvedlo pouze 54,4 % žáků SŠ, což je 31 žáků. Nejlepší výsledky v podobě znalostí měli žáci SŠ – gymnázia. Správnou odpověď uvedlo 78,9 % žáků, tj. 45 žáků. Na druhém místě se umístili se správnou odpovědí žáci středních odborných škol s maturitou. Správně odpovědělo 61,4 %, tzn. 35 žáků.

Z výsledků je jasné, že žáci gymnázií mají větší znalosti oproti ostatním typům středních škol.

Otázka číslo 7

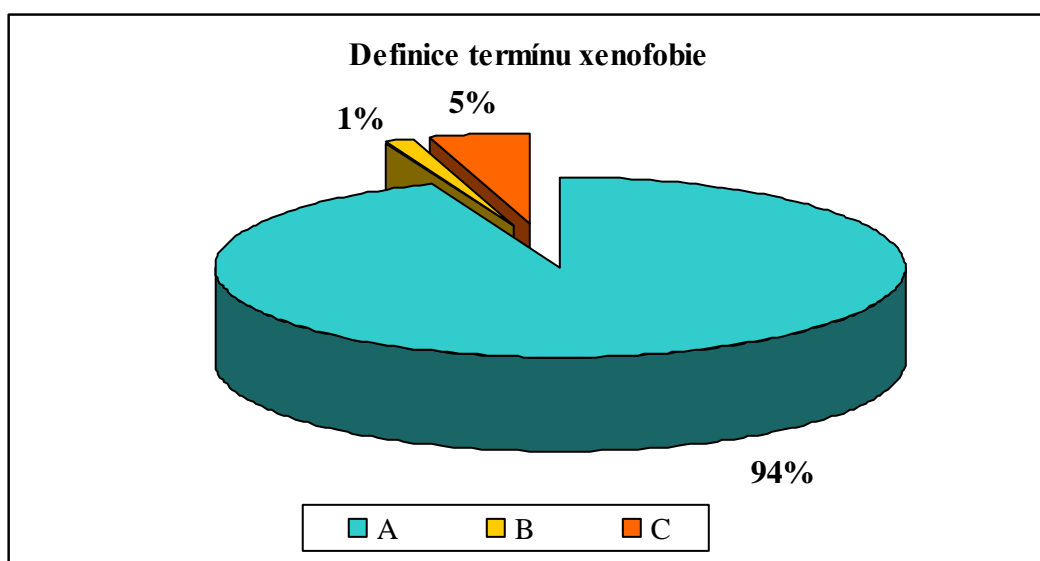
Úkolem otázky číslo 7 je zmapovat znalosti respondentů týkající se termínu xenofobie. V zadání otázky bylo opět možnost výběru správné odpovědi z více variant.

Odpověď A byla: Xenofobii lze charakterizovat jako projev odporu, nepřátelství, ale i nedůvěry ke všemu cizímu a strach ze všeho cizího

Odpověď B byla: Xenofobie je druh osvětlení prostoru.

Odpověď C byla: Xenofobie popisuje možnost odlišení cizinců a příslušníků daného státu.

Výsledky výzkumu byly zpracovány zvlášť pro všechny žáky SŠ. Po té byly výsledky také rozlišeny dle typu jednotlivé střední školy – gymnázium, střední škola s maturitou a střední škola bez maturity – učební obory.

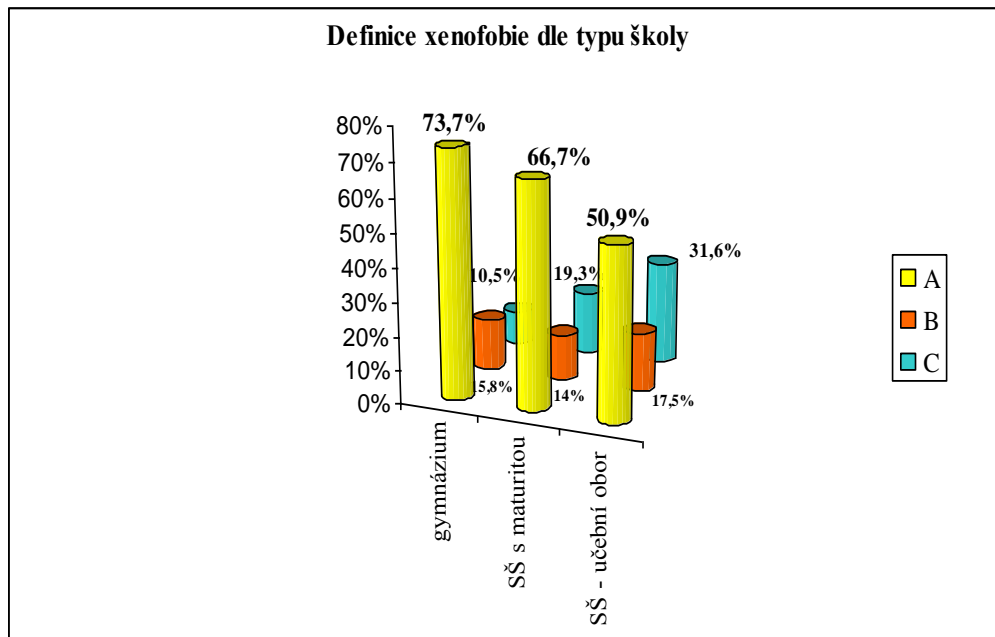

Graf č. 7 – Odpovědi na otázku č. 7

Z uvedeného grafu vyplývá, že 94 % respondentů, tj. 276 žáků SŠ uvedlo správnou odpověď, která byla pod písmenem A. Xenofobii lze charakterizovat jako projev odporu, nepřátelství, ale i nedůvěry ke všemu cizímu a strach ze všeho cizího.

Pouze 5 %, tj. 14 žáků SŠ uvedlo odpověď C, která byla nesprávná. 1% dotázaných respondentů zvolilo odpověď pod písmenem B, která byla také nesprávná. Z celkového počtu dotázaných žáků to byli 4 žáci SŠ.

Z vyhodnocení této otázky lze usuzovat, že většina dotázaných, tedy 94 %, má představu o tom, co znamená termín xenofobie.

Graf č. 7.1 – Odpovědi na otázku č. 7

Na grafu je možno sledovat, že žáci gymnázií zvolili správnou odpověď A v 73,7 %, tj. 42 žáků. Správně odpověděli také žáci středních odborných škol s maturitou. Jednalo se o 66,7 %, tzn. 38 žáků SŠ. Nejméně správných odpovědí měli žáci učebních oborů, kteří odpověděli správně jen v 50,9 %, tedy 9 žáků.

Opět je možno usuzovat, že žáci gymnázií mají vyšší znalosti oproti ostatním žákům středních škol.

Otázka č. 8

Dalším termínem, který souvisí s problematikou extremismu a tolerancí ve společnosti je slovo multikulturalismus.

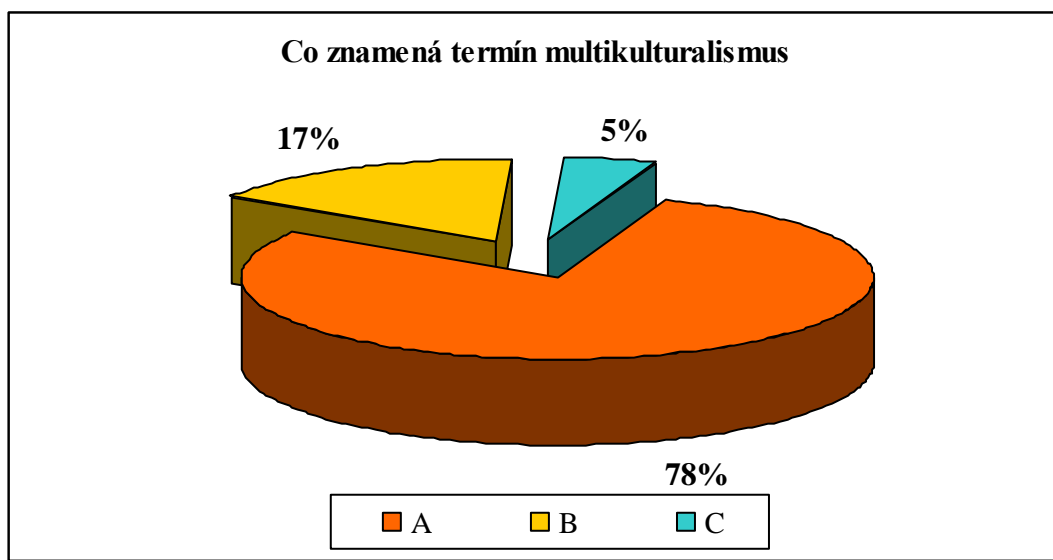
V zadání této otázky měli respondenti opět možnost vybírat z několika předem daných možností.

Odpověď A byla definována: Multikulturalismus je myšlenkový a politický směr, který zastává stanovisko, že v jednom demokratickém státě mohou společně žít nejen jednotlivci, ale i skupiny s různou kulturou a zdůrazňuje prospěšnost této kulturní rozmanitosti.

Odpověď B byla: Multikulturalismus je společenský směr s více kulturními možnostmi.

Odpověď C byla: Multikulturalismus lze definovat jako stát jedné převažující kultury.

Výzkum následující otázky byl zpracován dvojím způsobem – pro všechny žáky SŠ a zvlášť pro jednotlivé typy středních škol.

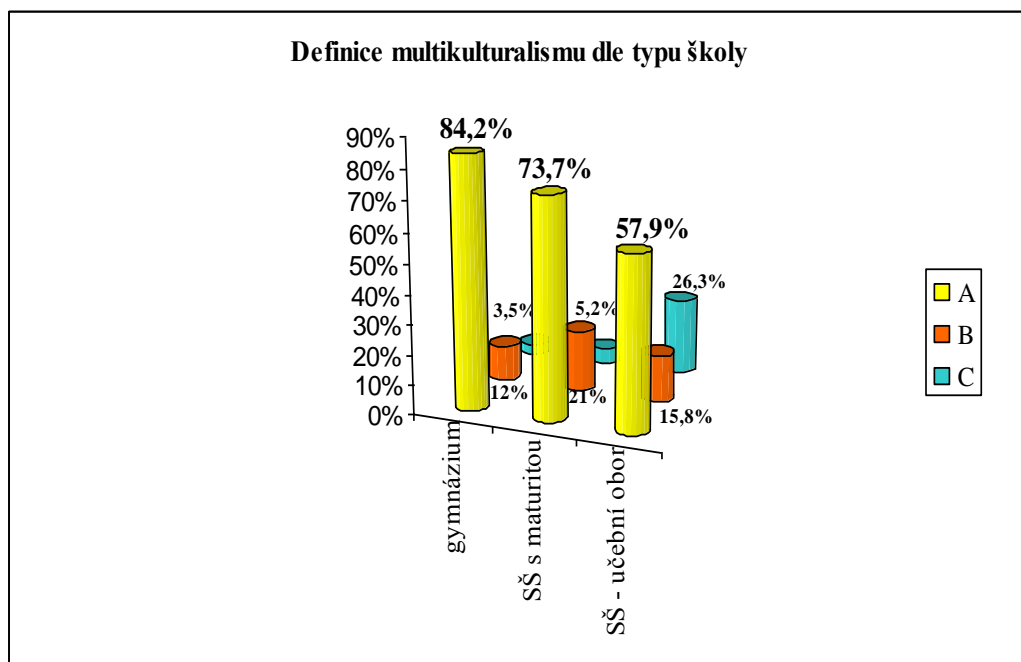

Graf č. 8 – Odpovědi na otázku č. 8

Zhodnocení otázky č. 8 bylo následující. 78 % respondentů, tj. 231 žáků uvedlo správnou odpověď na otázku, jak by popsali termín multikulturalismus. Správná odpověď byla uvedena pod písmenem A. Zněla: Multikulturalismus je myšlenkový a politický směr, který zastává stanovisko, že v jednom demokratickém státě mohou

společně žít nejen jednotlivci, ale i skupiny s různou kulturou a zdůrazňuje prospěšnost této kulturní rozmanitosti.

Chybné odpovědi uvedlo pouze málo respondentů. 17%, tj. 49 žáků SŠ vybralo odpověď pod písmenem B. 5 % dotázaných, což znamená 14 žáků SŠ se domnívalo, že správná odpověď je pod písmenem C.

Graf č. 8.1 – Odpovědi na otázku č. 8

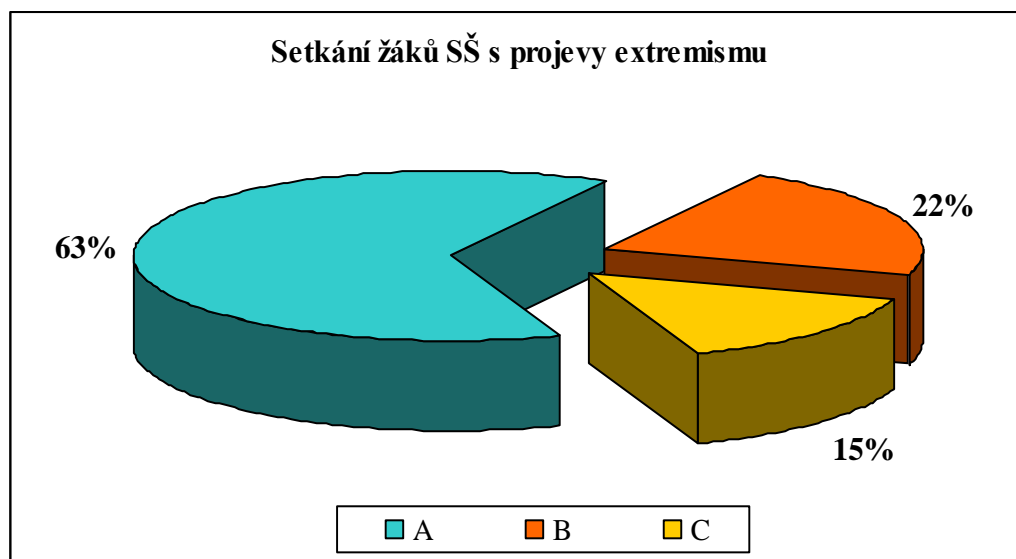
Výsledky lze popsat následujícím způsobem. Většinu správných odpovědí měli žáci gymnázií, kteří správně vybrali odpověď pod písmenem C. Tuto variantu odpovědi vybralo 84,2 %, tj. 48 žáků gymnázií. Dále správně odpověděli i žáci středních odborných škol. Jednalo se o 73,7 %, tzn. 42 žáků. Nejméně správných odpovědí měli žáci učebních oborů, kteří správně odpověděli v 57,9 %, tj. 33 žáků.

Celkově je možné uvést, že žáci gymnázií mají větší znalosti než žáci ostatních typů středních škol.

Otázka č. 9

Cílem této otázky bylo získat představu kolik respondentů, žáků SŠ, se setkali s projevy extremismu ve svém životě. Respondenti mohli opět vybírat z uvedených možností, že se za A: ano setkali, za B: ne nesetkali a za C: nevím/nedovedu posoudit.

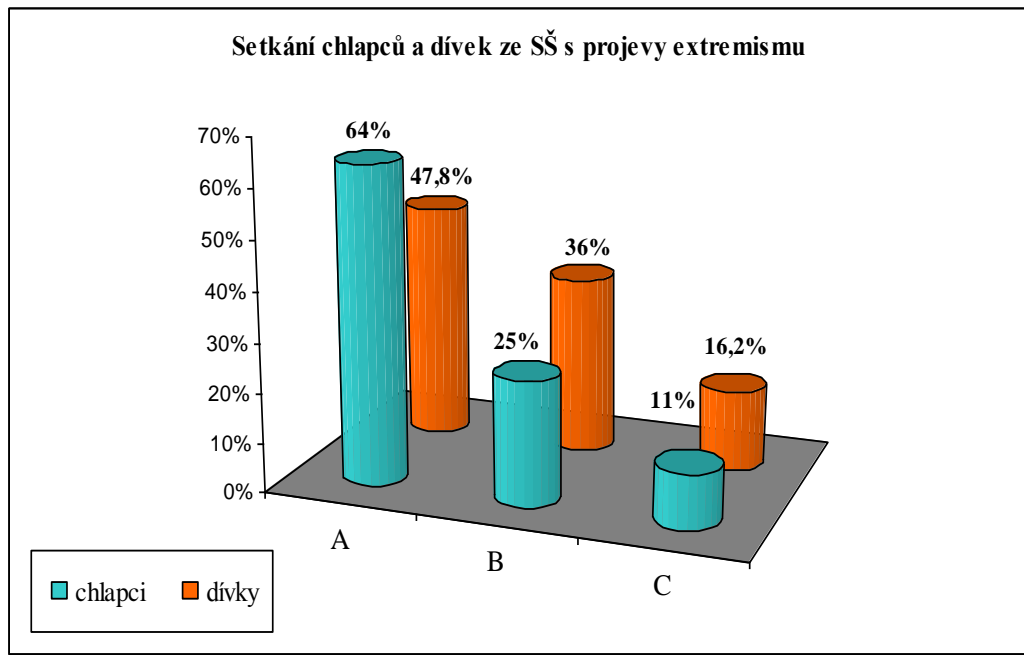
Otázka č. 9 byla opět vypracována dvojím způsobem. Vyhodnotila jsem odpovědi všech žáků SŠ a také jsem vyhodnotila odpovědi pouze pro jednotlivá pohlaví – chlapci vs. dívky.

Graf č. 9 – Odpovědi na otázku č. 9

Po vyhodnocení otázky číslo 9, bylo zjištěno, že 63 % dotázaných, což představuje 187 žáků SŠ zvolilo odpověď A, že se již ve svém životě setkali s projevy extremismu.

22 % respondentů, tj. 64 žáků SŠ zaškrtnulo odpověď B, že se nesetkali s projevy extremismu. 15 % respondentů, žáků SŠ, se domnívá, že neví nebo že nedovedou posoudit, zda se setkali nebo nesetkali s projevy extremismu ve svém životě. V absolutním vyjádření počtu žáků se jednalo o 43 žáků SŠ.

Graf. č. 9.1 – Odpovědi na otázku č. 9

Z grafu lze vysledovat, že na odpověď A, která znamená, že se žáci SŠ setkali ve svém životě s projevy extremismu. Vybralo tuto možnost 64 %, tj. 87 chlapců a 47,8 %, tj. 65 dívek.

Variantu odpovědi B, která vyjadřovala možnost, že se ještě s projevy extremismu nesetkali. Uvedlo 25 %, tzn. 34 chlapců a 36 %, tj. 49 dívek.

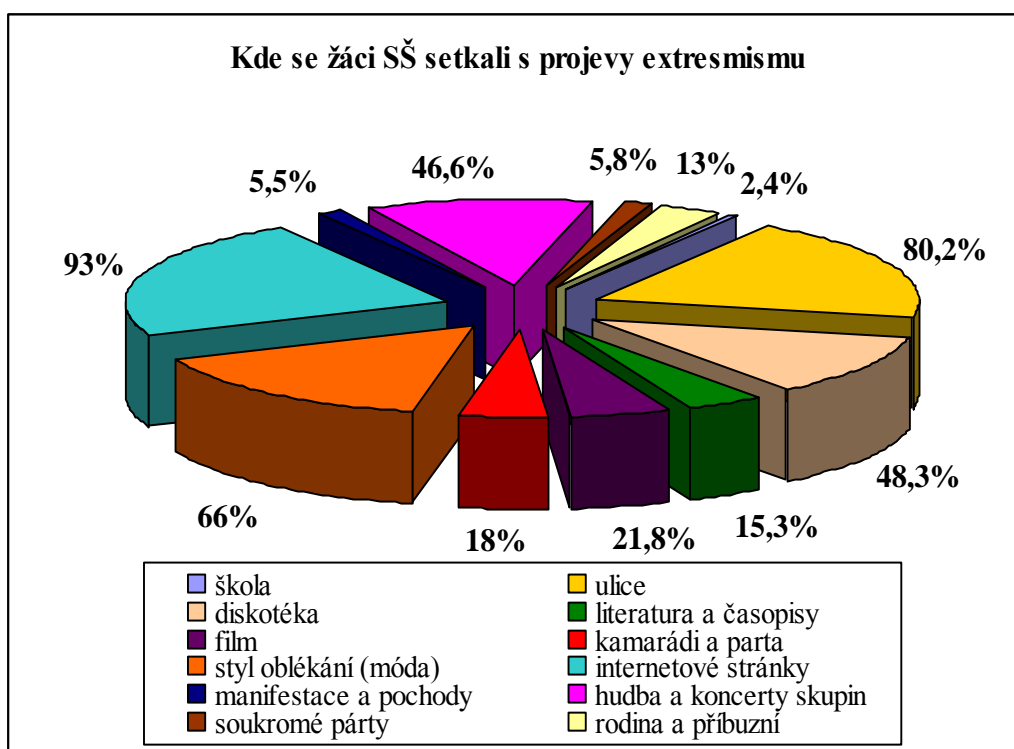
Odpověď C, která zněla – nevím/nedovedu posoudit uvedlo 11 %, tj. 15 chlapců a 16,2 %, tzn. 22 dívek.

Celkově je možno říci, že většina chlapců se ve svém životě setkala s projevy extremismu. Zatímco u dívek je toto procentní zastoupení nižší.

Otázka č. 10

Záměrem otázky č. 10 bylo zmapování oblasti života, kde se respondenti, žáci SŠ, setkali s projevy extremismu konkrétně. V zadání byla opět možnost vybrat z několika variant odpovědí: např. škola, ulice, diskotéka, literatura a časopisy, film, kamarádi a parta, styl oblékání (móda), internetové stránky, manifestace a pochody, hudba a koncerty skupin, soukromé párty, rodina a příbuzní.

Vyhodnocení otázky bylo opět zpracováno pro všechny žáky SŠ. A následovně také pro jednotlivá pohlaví – chlapci a dívky.

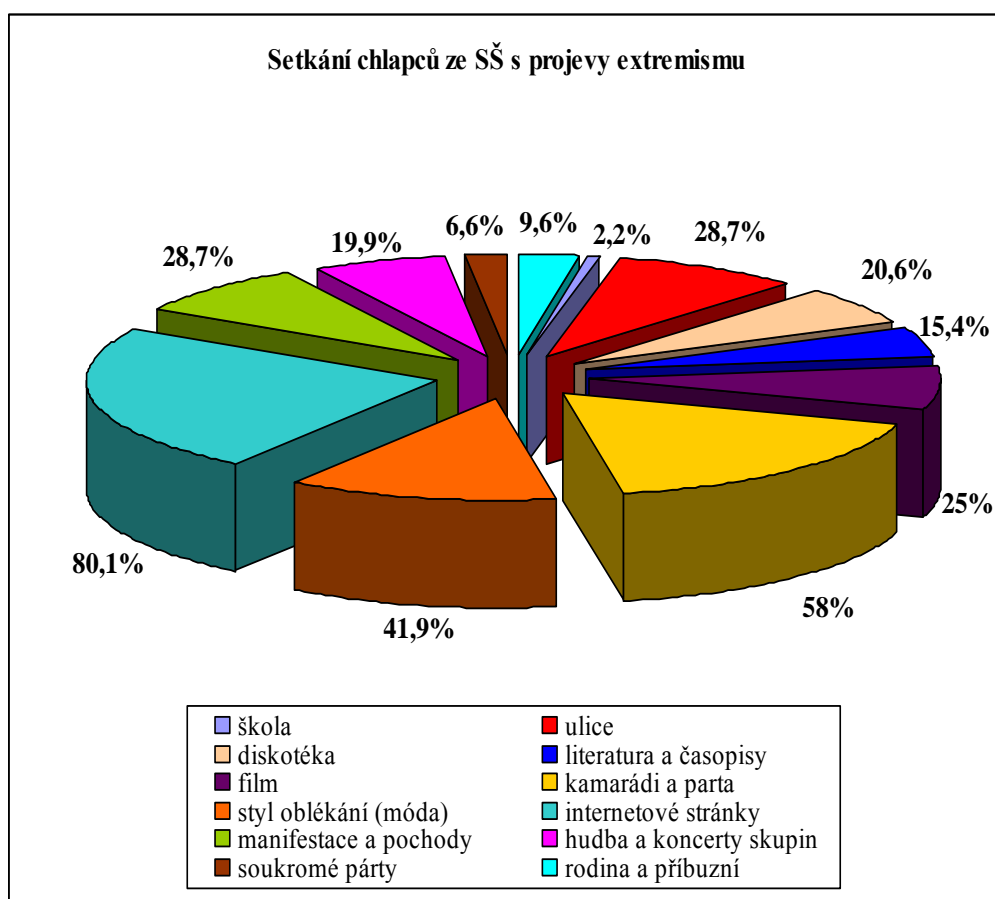

Graf č. 10 – Odpovědi na otázku č. 10

Z grafu vyplývá, že respondenti, žáci SŠ, se nejčastěji setkávají s projevy extremismu v následujících oblastech života. Nejvíce respondentů, tedy 93 %, tj. 273 žáků SŠ uvedlo, že se setkává s projevy extremismu na internetových stránkách. Dále 80,2 % respondentů, což je představuje 236 žáků SŠ, zvolilo odpověď, že se setkávají s projevy extremismu na ulici. A 66 % dotázaných, tj. 194 žáků SŠ, uvádí, že se setkávají s projevy extremismu prostřednictvím stylu oblékání, tedy módy. Dále byly

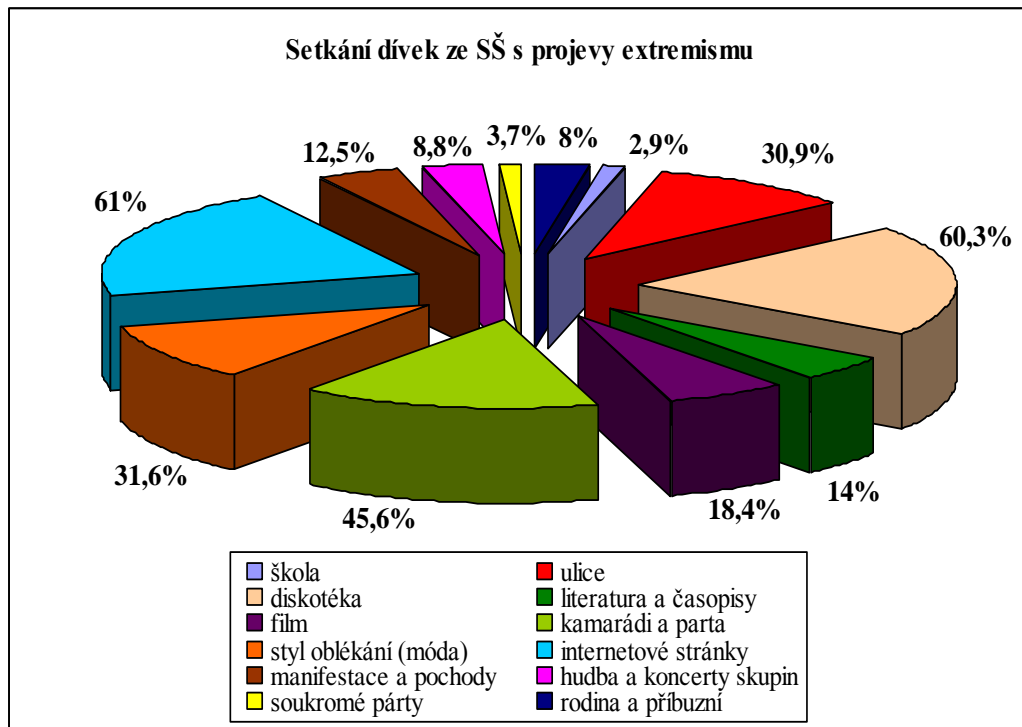
také vysloveny názory, že se setkávají respondenti ve 48,3 % s projevy extremismu na diskotékách, to představuje z celého počtu dotázaných 142 žáků SŠ. 46,6 % dotázaných, tj. 137 žáků SŠ, zmiňuje, že se setkává s projevy extremismu při poslechu hudby či na koncertech.

Další skupina respondentů, jedná se o 21,8 % dotázaných, tj. 64 žáků SŠ, uvedla, že se s těmito projevy setkává ve filmech. 18 % respondentů uvádí, že se s projevy extremismu setkává u svých kamarádů či v partě, tzn. v absolutním číselném vyjádření 53 žáků SŠ. 15,3 % dotázaných, tj. 45 žáků SŠ se setkává s těmito projevy v literatuře či časopisech.

Graf č. 10.1 – Odpovědi na otázku č. 10

Pomocí grafu je možno sledovat, že 80,1 %, tzn. 109 chlapců se setkala s projevy extremismu na internetových stránkách. 58%, tj. 79 chlapců se setkala s projevy extremismu mezi kamarády či v partě. 41,9 %, tzn. 57 chlapcům se líbí styl oblékání (móda). Dále také chlapci uvedli, že se účastní manifestací či pochodů. Tuto odpověď uvedlo 28,7 %, tzn. 39 chlapců.

Graf č. 10.2 – Odpovědi na otázku č. 10

Graf nám ukazuje, že 61 %, tj. 84 dívek se setkává s projevy extremismu na internetových serverech. 60,3 %, to znamená 82 dívek se seznamuje se projevy extremismu na diskotékách. 45,6 %, tj. 62 dívek se setkává s projevy extremismu díky kamarádům nebo účasti v partě. 31,6 %, tj. 43 dívek obdivuje módu extremistických skupin. 30,9 %, to je číselným vyjádřením 42 dívek se střetlo s projevy extremismu na ulici. 18,4 %, tj. 25 dívek uvedlo jako možnost setkání s extremismem film.

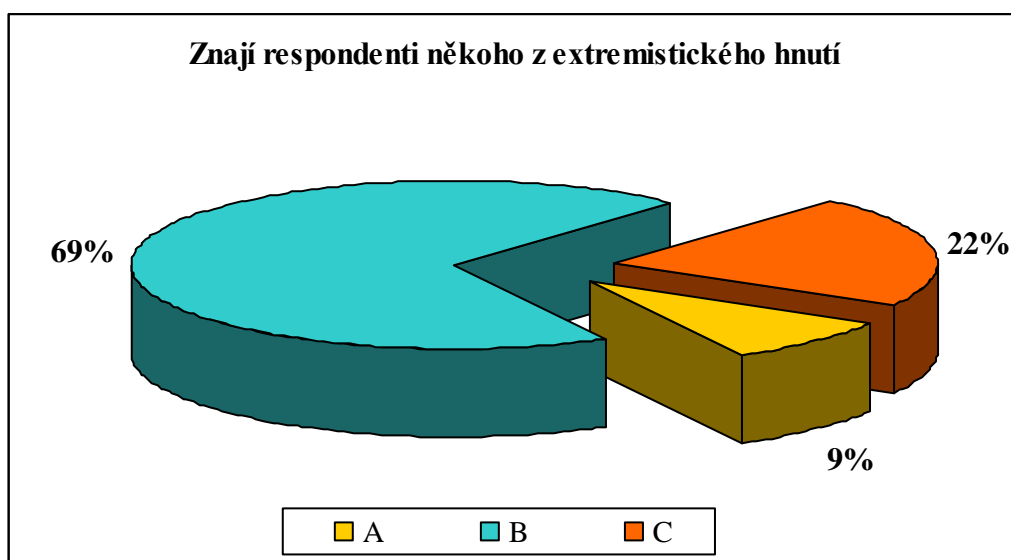
12,5 %, 17 dívek vybralo variantu odpovědi, že se setkávají s projevy extremismu při manifestacích či pochodech. Zde existuje značný rozdíl mezi chlapci a dívkami, kdy se chlapci účastní manifestací a pochodů častěji (viz. graf. č. 10.1). Patrný je také rozdíl mezi chlapci a dívkami v odpovědi – týkající se hudby a koncertů. Dívky uvádějí, že se s projevy extremismu setkávají prostřednictvím hudby a koncertů v 8,8 %, tj. 12 dívek. U chlapců je toto zastoupení v 19,9 %, tj. 27 chlapců (viz. graf č. 10.1).

U celkového zhodnocení následující otázky je možno říci, že existují rozdíly v odpovědích mezi chlapci a dívkami. Je zde patrný rozdíl např. v oblíbenosti hudby a koncertů, dále v účasti na manifestacích či pochodech, u volby kamarádů a party, v oblíbenosti módy a v návštěvách diskotéky apod.

Otázka č. 11

Smyslem otázky č. 11 bylo získání informace, zda někdo z respondentova okolí je členem extremistického hnutí. A případně, zda se jedná o sympatizanta levicového hnutí, pravicového hnutí či náboženského hnutí (sekty). Opět existuje možnost výběru z více variant odpovědí: za A – znají někoho, kdo je členem extremistického hnutí, za B – neznají nikoho a za C – nevím/nedokážu posoudit.

Vyhodnocení této otázky je opět uděláno dvojím způsobem - pro všechny žáky SŠ a následuje vyhodnocení jen pro chlapce a dívky.

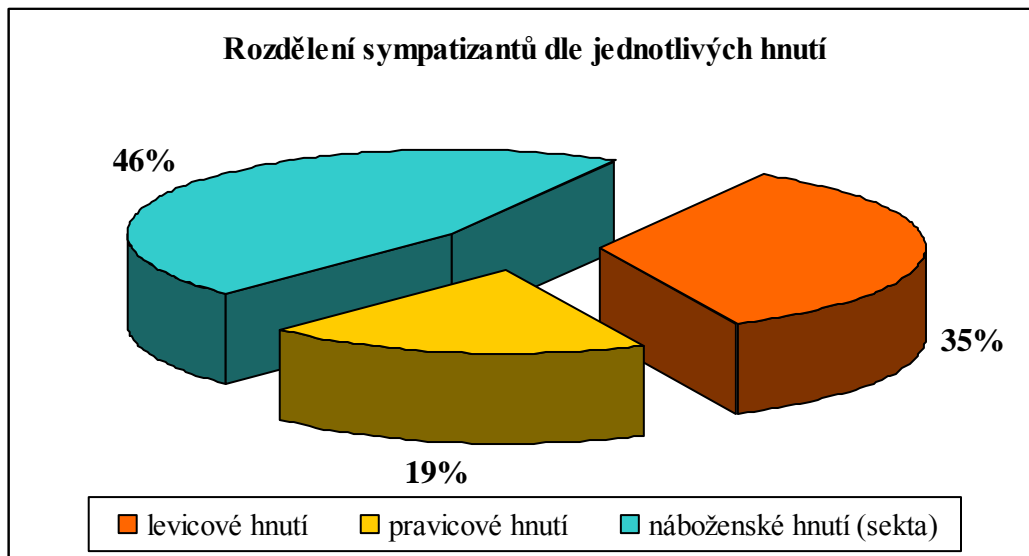

Graf č. 11 – Odpovědi na otázku č. 11

Z grafu vyplývá, že 69 % respondentů, tj. 204 žáků SŠ, uvedlo odpověď B, že nezná nikoho ze svého okolí, kdo by byl členem extremistického hnutí. 22 % respondentů, což znamená 64 žáků SŠ, neví nebo nedokáže posoudit, zda zná někoho, kdo je členem extremistického hnutí.

Pouze 9 % dotázaných se domnívá, že zná někoho, kdo je členem extremistického hnutí. V číselném vyjádření se jedná o 26 žáků SŠ.

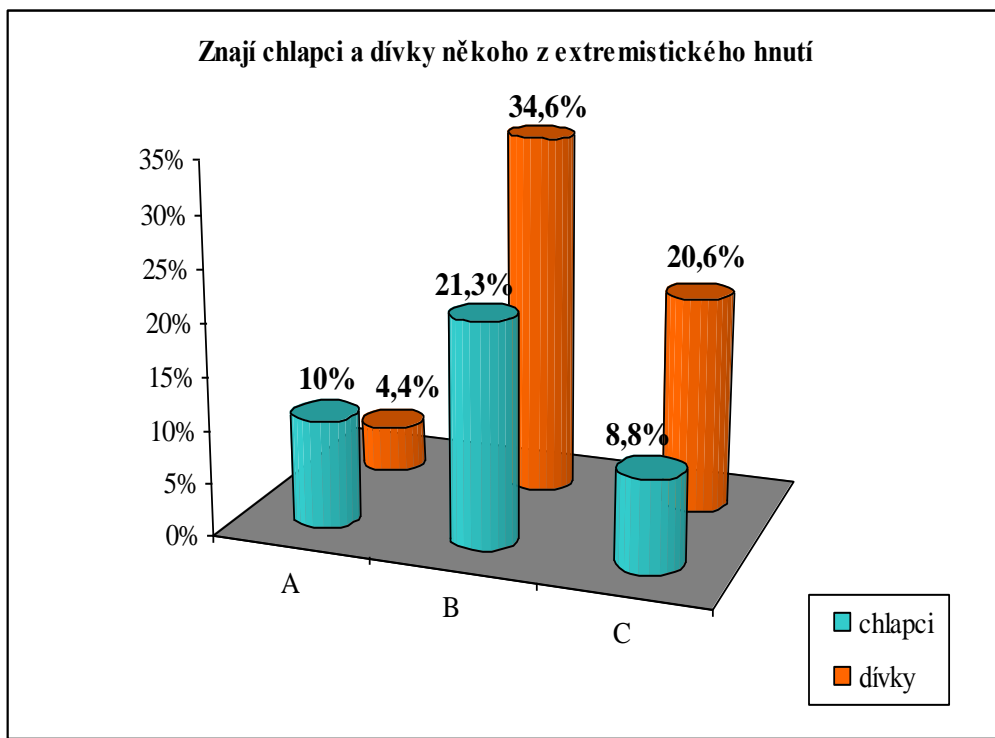
Otázka č. 11 má ještě podotázku pro respondenty, kteří uvedli, že někoho znají, kdo je členem extremistického hnutí. Úkolem bylo uvést, zda se jedná o člena levicového hnutí, pravicového hnutí či náboženského hnutí (sekty).

Graf č. 11. 1. – Odpověď na otázku č. 11

Z uvedeného grafu lze vyčíst. Respondenti, kteří uvedli, že znají někoho ze svého okolí, kdo je členem extremistického hnutí, tak ve 46 % znají někoho, kdo je členem náboženského hnutí čili sekty. Konkrétně se jedná o 12 žáků SŠ.

35 % dotázaných, tj. 9 žáků SŠ, zná někoho, kdo je členem levicového hnutí. Zbýlých 19 % dotázaných, tj. 5 žáků SŠ, zná někoho, kdo je členem pravicového hnutí.

Graf č. 11.2 – Odpovědi na otázku č. 11

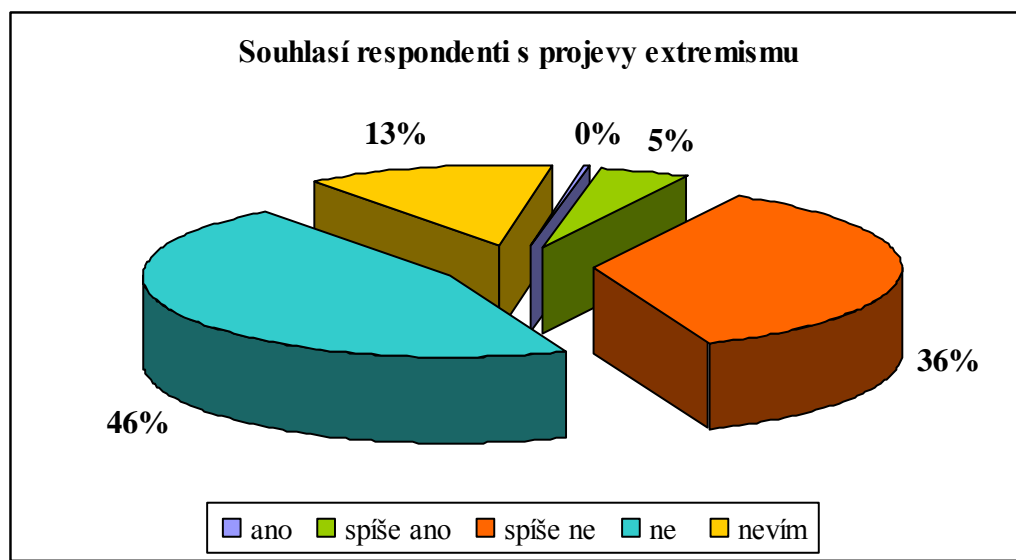
Z grafu můžeme vidět, že většina chlapců či dívek nezná nikoho z extremistického hnutí. Tuto možnost uvedlo 34,6 %, tj. 47 dívek a 21,3 %, tj. 29 chlapců.

Jestliže se blíže podíváme, zda je více procenty zastoupena odpověď, že chlapci či dívky někoho znají. Vidíme následující výsledky. Co se týká chlapců, tak ti uvádějí v 10 %, tzn. 14 chlapců, že někoho konkrétního z těchto hnutí znají. Zatímco dívky tuto možnost uvádějí pouze v 4,4 %, tzn. 6 dívek.

Otázka č. 12

Úkolem této otázky je zjistit, zda respondenti souhlasí s projevy a způsobem života lidí, kteří jsou příslušníky nějaké extremistické skupiny. Respondenti měli možnost vybrat z více variant odpovědí. Na výběr měli odpovědi – ano, spíše ano, spíše ne, ne a nevím.

Vyhodnocení otázky je opět vypracováno pro všechny žáky SŠ a v druhé části jen pro chlapce a dívky.

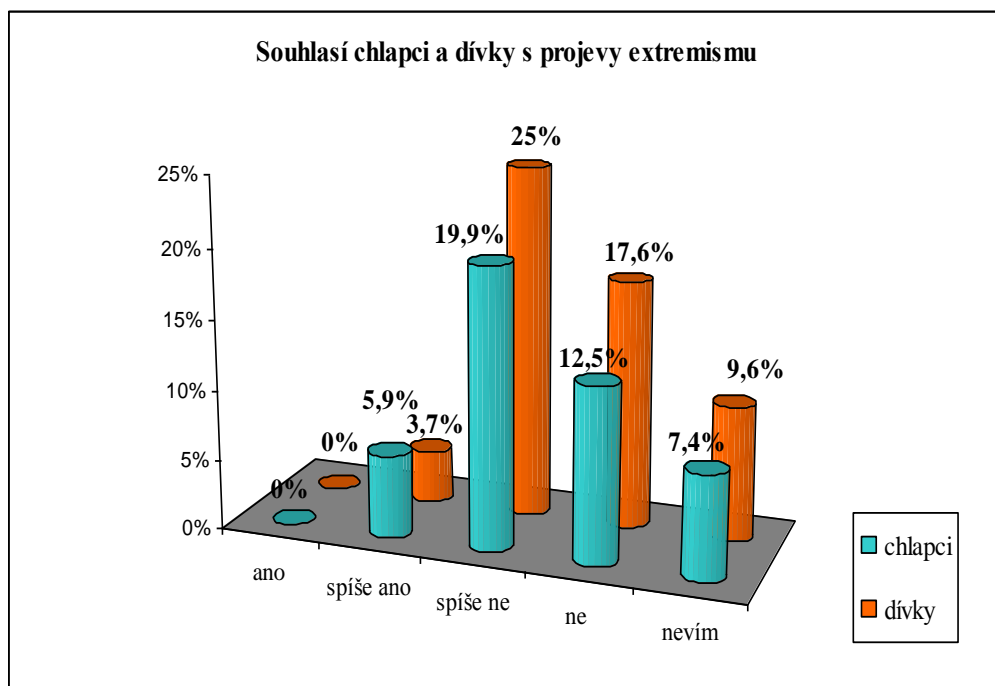

Graf č. 12 – Odpovědi na otázku č. 12

V grafu můžeme vidět, že 46 % respondentů, tj. 135 žáků SŠ, nesouhlasí s projevy extremismu. Dalších 36 % dotázaných, tzn. 106 žáků SŠ, s těmito projevy spíše nesouhlasí.

13 % respondentů neví, zda s těmito projevy souhlasí či nesouhlasí. To znamená v absolutním číselném vyjádření 38 žáků SŠ.

A jenom 5 % respondentů řeklo, že s danými projevy extremismu spíše souhlasí, to je 14 žáků SŠ. Žádný respondent neuvedl přímou odpověď, že s těmito projevy souhlasí.

Graf č. 12.1 – Odpovědi na otázku č. 12

Z grafu je možné vyčíst, že většina chlapců a dívek uvádí odpověď spíše ne, že spíše nesouhlasí s projevy extremismu. Tuto odpověď uvedlo 25 %, tj. 34 dívek a 19,9 %, tj. 27 chlapců. Odpověď ne vybralo 17,6 %, tzn. 24 dívek a 12,5 %, tzn. 17 chlapců.

Co se týká pozitivních odpovědí, že respondenti, tedy dívky a chlapci, souhlasí s projevy extremismu. Uvedlo 5,9 %, tj. 8 chlapců a 3,7 %, tzn. 5 dívek odpověď spíše ano.

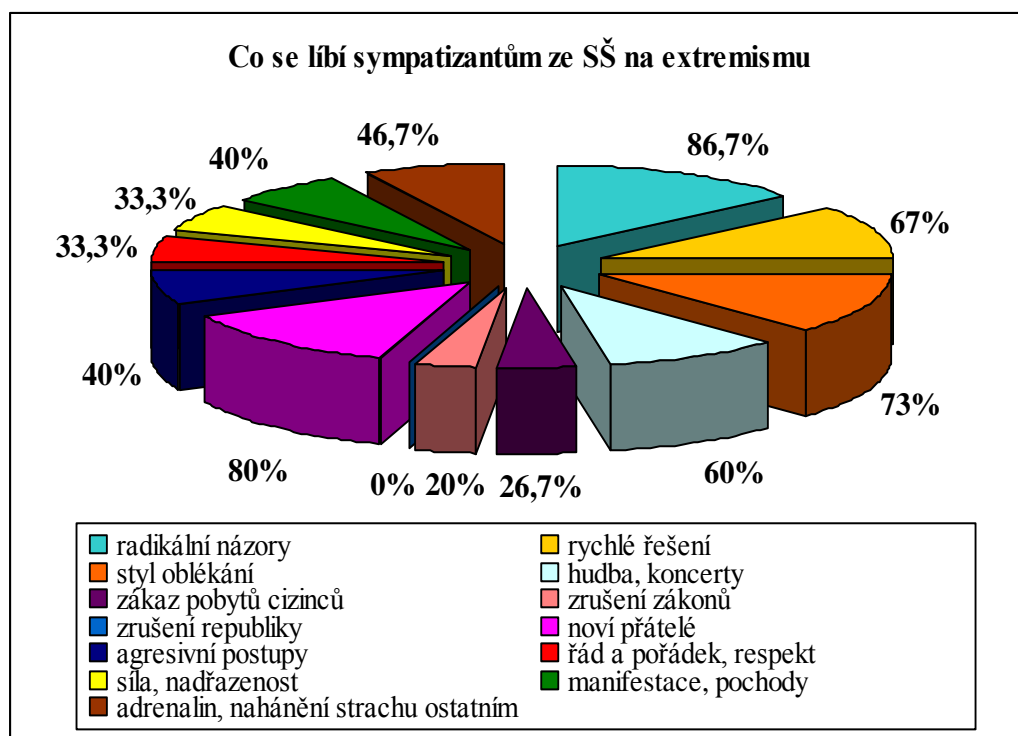
Při srovnání chlapců a dívek je jasné, že chlapci souhlasí s těmito projevy ve vyšším procentu než dívky. Dívky ve většině případů uvedly odpovědi typu ne nebo spíše ne (viz graf. č. 12.1).

Otázka č. 13

Záměrem otázky č. 13 je zjistit u případných sympatizantů extremistických hnutí, kteří v předchozí otázce uvedli odpověď, že souhlasí nebo spíše souhlasí s extremistickými projevy. Co se jim na těchto hnutích líbí a proč s nimi sympatizují. Dotazovaní měli opět možnost výběru odpovědi, případně mohli doplnit svůj vlastní názor, co na extremistických hnutích obdivují.

Z nabízených odpovědí mohli zvolit např. radikální názory, rychlé řešení, styl oblékání, hudbu a koncerty, zákaz pobytů cizinců, zrušení zákonů, zrušení republiky, nové přátele a jednotu všech, agresivní postupy, řád a pořádek, respekt, sílu a nadřazenost, manifestace a pochody, adrenalin a nahánění strachu ostatním.

Při vyhodnocení této otázky byly opět nejprve vyhodnoceny odpovědi všech respondentů z řad žáků SŠ. Po té byly odpovědi rozděleny dle pohlaví – dívky a chlapci.

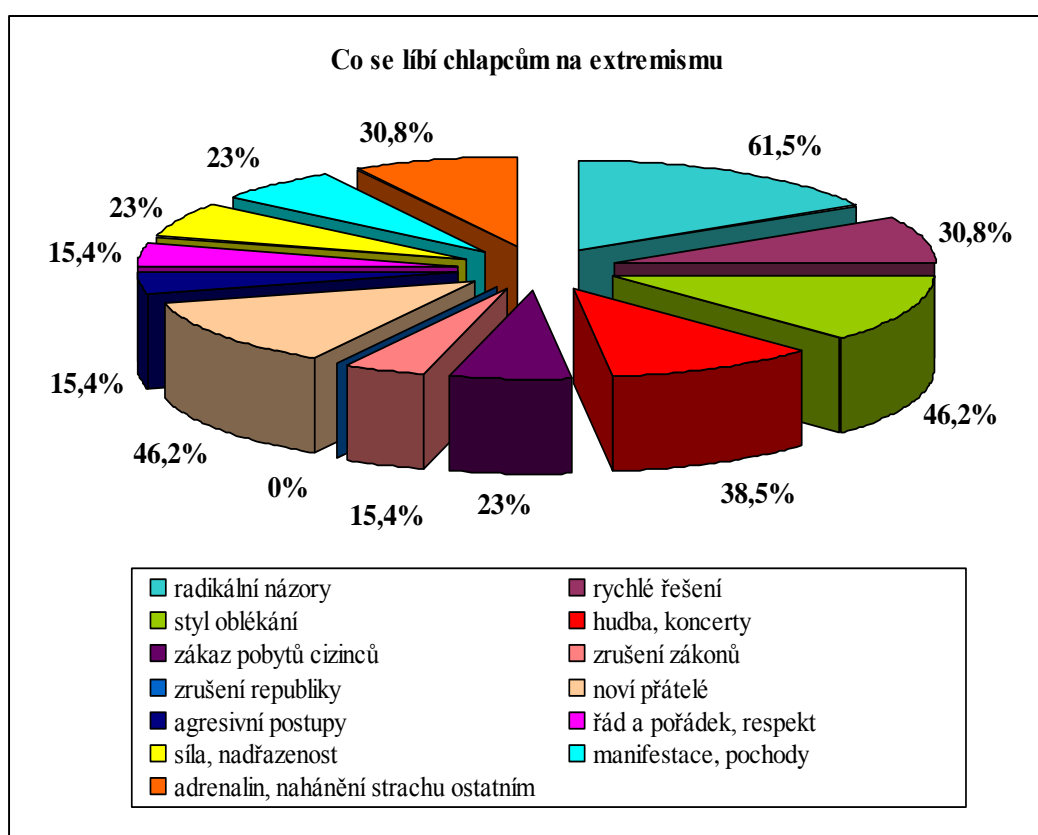

Graf č. 13 – Odpovědi na otázku č. 13

Z vyhodnocení grafu lze vysledovat, že mládež, která sympatizuje s extremistickým hnutím. V 86,7 %, což je 13 žáků SŠ obdivuje radikální názory. 80 % respondentů, tj.

12 žáků SŠ uvádí, že obdivují své nové přátele, kteří jsou členy těchto skupin. Dále 73 % dotázaných, tzn. 11 žáků SŠ tvrdí, že se jim líbí styl oblékání a móda přívrženců těchto extremistických hnutí. 67 % respondentů, to je 10 žáků SŠ se líbí rychlé a jednoduché řešení problémů ve společnosti.

Více procenty byly také zastoupeny odpovědi, že je oblíbená u 60 % dotázaných, tj. u 9 žáků SŠ hudba a koncerty. 46,7 % respondentů, tj. 7 žáků SŠ odpovědělo, že se jim líbí adrenalin a nahánění strachu ostatním. Nikdo z dotázaných nevedl, že by chtěl zrušit republiku.

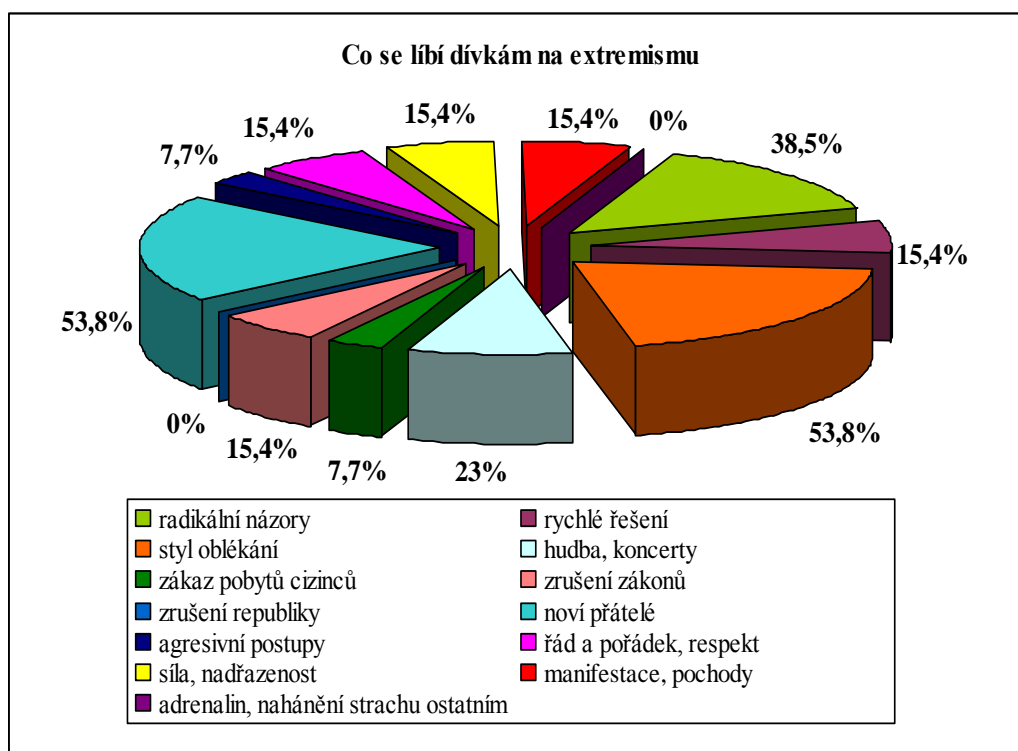

Graf č. 13.1 – Odpovědi na otázku č. 13

Ohledně žáků SŠ, kteří sympatizují s extremismem je 13, v procentním vyjádření k celku 136 dívek a chlapců je to 9,5 %.

Z uvedeného grafu je zřejmé, že chlapci na extremismu obdivují radikální názory. To uvedlo 61,5 %, tzn. 8 chlapců. 46,2 %, tj. 6 chlapců se líbí styl oblékání – to znamená oblečení černé barvy, martensky, mikiny s kapucou, řetězy apod. a dále také noví přátelé. 38,5 %, tj. 5 chlapců uvádí, že poslouchají hudbu a navštěvují koncerty různých

extremistických hnutí. 30,8 %, tj. 4 chlapci schvalují nahánění strachu ostatním a líbí se jim adrenalin, který při těchto akcích vzniká. Dále také ve 30,8 %, tj. 4 chlapci uvádějí, že sympatizují s rychlým řešením problémů. Jako další důvod byl ve 23 %, tj. u 3 chlapců obdiv k manifestacím a pochodům, k síle a nadřazenosti a k zákazu pobytu cizinců.

Graf č. 13.2 – Odpovědi na otázku č. 13

Z grafu je možné vysledovat, že 53,8 %, tj. 7 dívek obdivuje styl oblékání a nové přátele. 38,5 %, tj. 5 dívek schvaluje radikální názory. 23 %, tzn. 3 dívkám se líbí hudba s extremistickým podtextem a návštěva koncertů. 15,4 %, tj. 2 dívky, které uvádějí, že se jim na extremismu líbí: síla a nadřazenost, manifestace a pochody, řád a pořádek, rychlé řešení a zrušení zákonů.

Celkově je možné sledovat u obou pohlaví určité rozdíly v preferencích, co obdivují chlapci a co se líbí dívkám. U chlapců převažují zejména radikální názory, styl oblékání, poslouchání hudby a návštěva koncertů, které mají navozovat pocit respektu a síly. Dále upřednostňují rychlé řešení, sílu a nadřazenost.

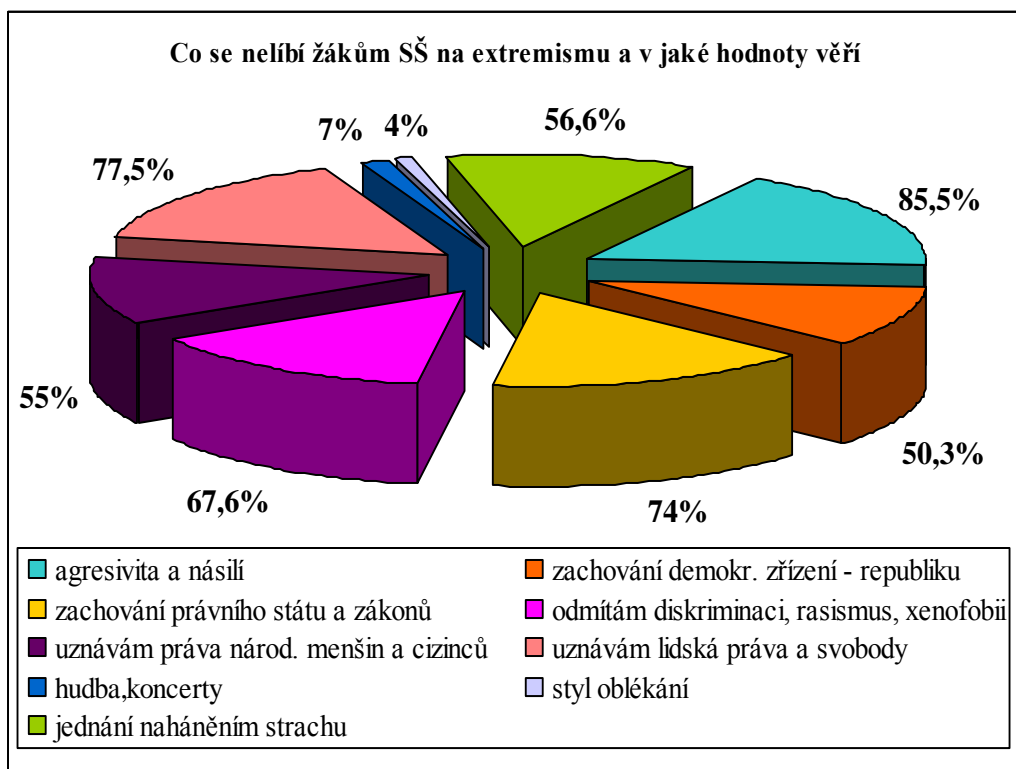
Oproti dívkám, které na extremistických hnutích obdivují zejména své přátele a začlenění do party. Dále uvádějí módu a styl prezentace navenek, poslech hudby. Také zmiňují radikální názory, rychlé řešení a řád a pořádek.

Otázka č. 14

Prostřednictvím otázky č. 14 bylo zjišťováno, proč respondenti nesouhlasí s extremistickými postoji a co se jim na extremismu nelíbí.

Otázka byla opět koncipována možností výběru více odpovědí. Případně byla nabídnuta možnost uvést nějaký vlastní důvod, proč nesouhlasit a odmítat extremistické myšlenky.

Z uvedených možností mohli respondenti zvolit např. odmítám agresivitu a násilí, chci zachovat demokratické zřízení – republiku, chci žít v právním státě, kde platí zákony, odmítám diskriminaci, rasismus a xenofobii, uznávám práva národnostních menšin a cizinců, uznávám lidská práva a svobody, nelíbí se mi hudba a koncerty s extremistickým podtextem, nelíbí se mi styl oblékání těchto hnutí, odmítám jednání, které nahání ostatním strach.

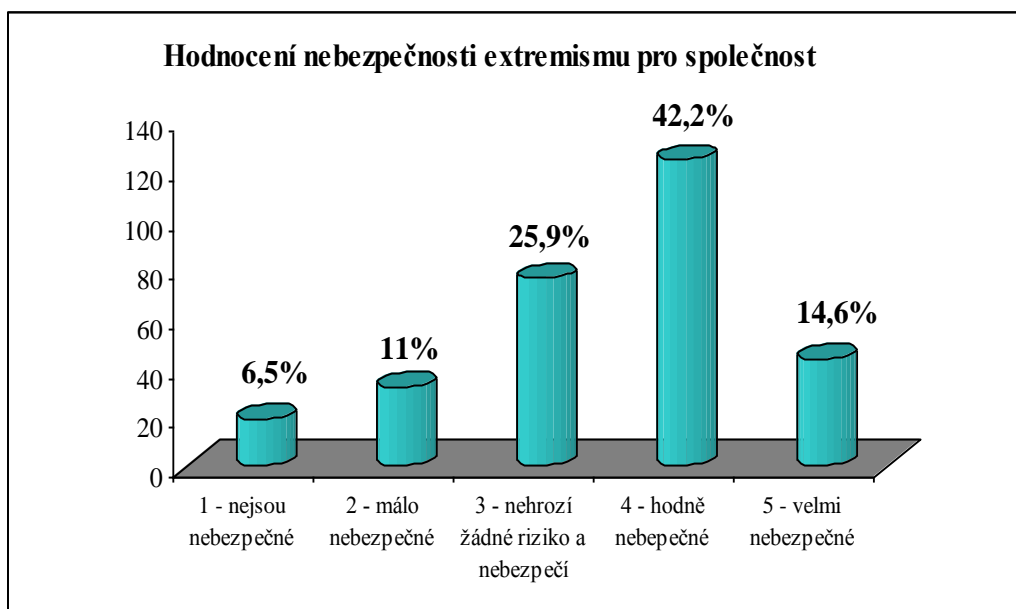
Graf č. 14 – Odpovědi na otázku č. 14

Na uvedeném grafu lze vidět, že 85,5 % respondentů z řad žáků SŠ, což je 148 žáků, odmítá agresivitu a násilí, které extremismus jako jev ve většině případů doprovází. 77,5 % dotázaných, což představuje 134 žáků SŠ, věří a uznává lidská práva a svobody. Tyto hodnoty extremismus popírá. 74 % respondentů, tj. 128 žáků SŠ požaduje zachování právního státu a dodržování zákonů. To jsou opět hodnoty, které jsou ve většině extremistických hnutí popírány. Dále 67,6 % žáků SŠ, tzn. 117 žáků, odmítá diskriminaci, rasismus a xenofobii a věří v jedinečnost a rovnost každého člověka bez rozdílu. 56,6 % dotázaných, což představuje 98 žáků SŠ, zavrhuje jednání, které je založeno na nahánění strachu ostatním.

Otázka č. 15

Smyslem této otázky je zjištění, jak moc mohou být extremistické postoje nebezpečné pro společnost či pro jednotlivce. Respondenti měli možnost označit svou představu na číselné škále od 1 do 5. Číslo 1 představovalo, že nejsou tyto hrozby nebezpečné. Číslo 5 znamenalo, že jsou tyto hrozby velmi nebezpečné.

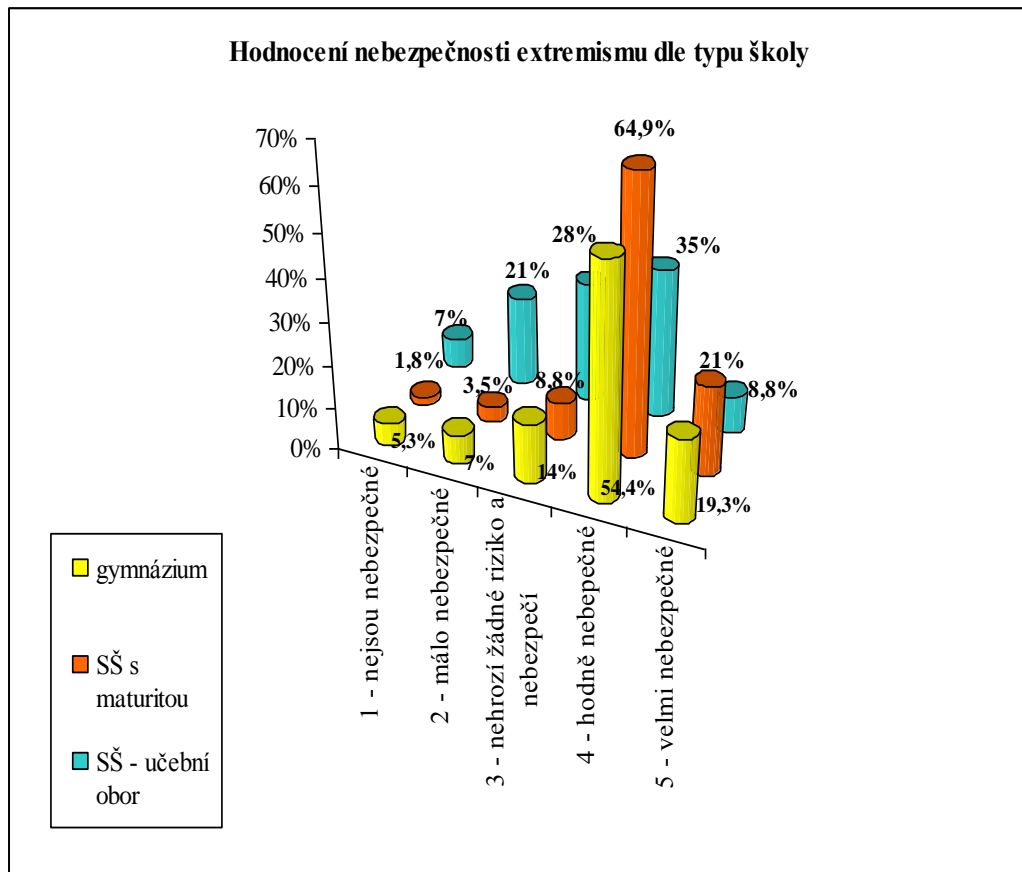
Vyhodnocení otázky bylo vypracováno z dvou úhlů pohledu – u všech žáků SŠ a podle typu školy – gymnázium, střední škola s maturitou a střední škola bez maturity.

Graf č. 15 – Odpovědi na otázku č. 15

Uvedený graf ukazuje, že 42,2 % respondentů, tj. 124 žáků SŠ, hodnotí nebezpečnost extremismu jako hodně nebezpečný jev. 14,6 % dotazovaných, tzn. 43 žáků SŠ, shledává extremismus jako velmi nebezpečný. Celkově lze říci, že téměř 56,8 % dotazovaných, tj. celkem 167 žáků SŠ hodnotí extremismus jako nebezpečný fenomén pro společnost a vnímá rizika spojená s tímto jevem.

25,9 % dotazovaných, což představuje 76 žáků SŠ, se domnívá, že extremismus nepředstavuje žádné riziko a nebezpečí.

Graf č. 15.1 – Odpovědi na otázku č. 15

Na grafu je možno spatřit, že většina žáků všech typů středních škol si uvědomují, že extremistické postoje a s nimi spojená rizika jsou hodně nebezpečná. Tuto odpověď zvolilo 64,9 %, tj. 37 žáků SŠ s maturitou, 54,4 %, tzn. 31 žáků gymnázií a 35 %, tj. 20 žáků ze SŠ – učebního oboru.

Jestliže můžu celkově zhodnotit postoje žáků SŠ dle typu střední školy, tak žáci učebních oborů uvedli, že extremistické postoje nebezpečné nejsou a rizika s nimi spojená, že jsou minimální. Jednalo se o následující odpovědi: nejsou nebezpečné 7 %, tj. 4 žáci; málo nebezpečné 21 %, tj. 12 žáků; nehrozí žádné riziko 28 %, tzn. 16 žáků; hodně nebezpečné 35 %, tj. 20 žáků a velmi nebezpečné 8,8 %, tj. 5 žáků.

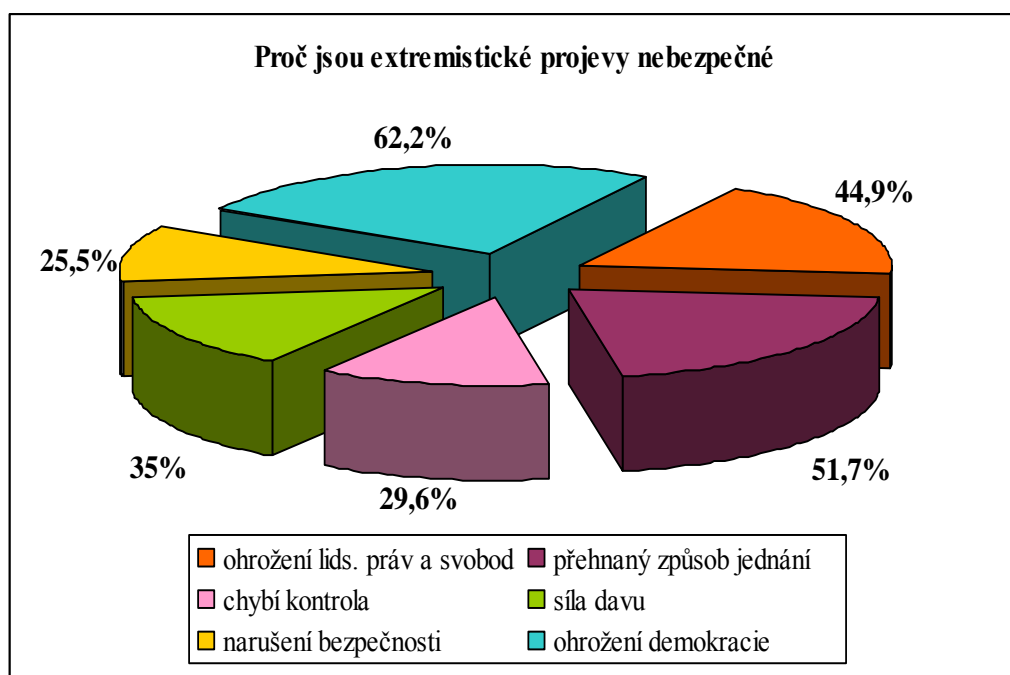
Žáci gymnázií a středních odborných škol uvádějí ve svých odpovědích, že extremismus představuje riziko pro společnost a že extremistické postoje jsou nebezpečné. Odpověď, že nehrozí žádné riziko uvedlo 14 %, tj. 8 žáků gymnázia a 8,8 %, tzn. 5 žáků střední odborné školy s maturitou. Žáci učebních oborů tuto odpověď uvedli ve 28 %, tj. 16 žáků. A dále se také žáci učebních oborů shodli, že extremismus představuje malé riziko. Tuto odpověď uvedlo, 21 % žáků, tj. 12 žáků. Zatímco žáci

ostatních typů školy uváděli tuto odpověď s nižším procentním zastoupením. Žáci gymnázií 7 %, tj. 4 žáci a odborných středních škol 3,5 %, tzn. 2 žáci.

Po vyhodnocení celé otázky je možno říci, že žáci si ve většině případů uvědomují nebezpečnost extremismu pro společnost a rizika s tímto jevem spojená. Ale na druhou stranu je nutno podotknout, že žáci učebních oborů, si neuvědomují souvislosti a hrozby tohoto fenoménu oproti ostatním typům škol.

Otázka č. 16

Úkolem této otázky je získat informace, jak respondenti sami hodnotí projevy extremismu z hlediska nebezpečnosti. Jaký důvod shledávají jako nebezpečný pro jedince či společnost a pro koho představuje extremismus největší riziko.

Graf. č. 16 – Odpovědi na otázku č. 16

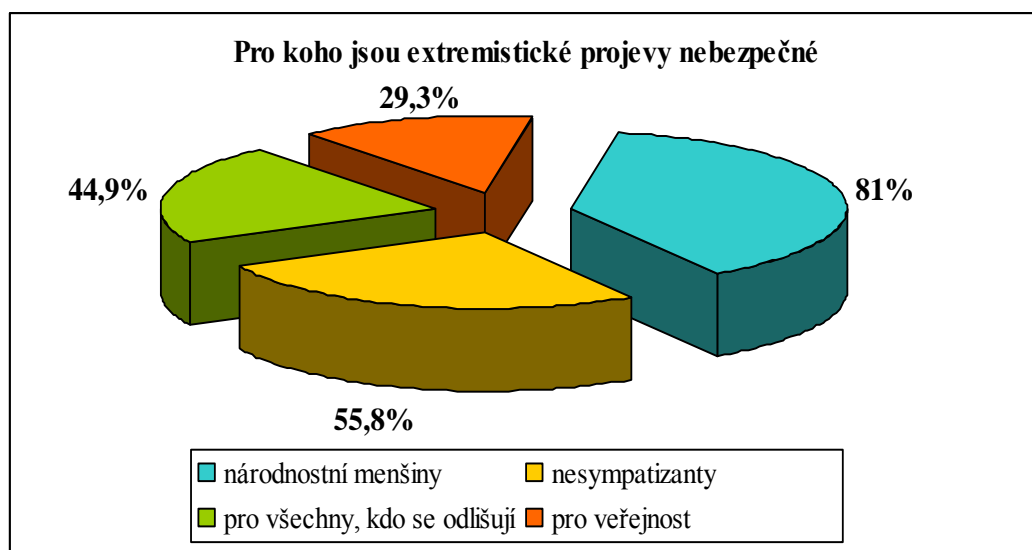
Z daného grafu lze vyčíst, že 62,2 % respondentů, tj. 183 žáků SŠ, se domnívá, že extremistické projevy jsou nebezpečné pro ohrožení existence demokracie ve státě. 51,7 % dotazovaných, tzn. 152 žáků SŠ, si myslí, že extremistické projevy jsou nebezpečné, protože představují přehnaný způsob jednání. Hrozbou je, že nikdy nevíte, co se stane dále. 44,9 % respondentů, což představuje 132 žáků SŠ, spatřuje největší

riziko v ohrožení lidských práv a svobod. Rizikem pro společnost může být také síla davu, tuto odpověď uvedlo 35 % dotázaných, tj. 103 žáků SŠ.

Dále byly shledány důvody pro nebezpečnost extremistických projevů např. chybějící kontrola extremistických skupin. Tuto variantu uvedlo 29,6 % respondentů, tj. 87 žáků SŠ. Důvodem nebezpečnosti je také narušení bezpečnosti ve státě. Tuto možnost odpovědi zvolilo 25,5 % respondentů, tj. 75 žáků.

Při výzkumu jsem narazila na zajímavou myšlenku, kterou uvedl jeden z respondentů. Napsal, že se domnívá, že postoje jako takové nebezpečné nejsou, každý má právo na názor. Myšlenky nikomu neublíží, ale riziko nebezpečí způsobují již samotné projevy jako násilí, agresivita vůči odpůrcům a některým skupinám.

Další částí otázky bylo pro koho jsou zejména extremistické projevy nebezpečné.

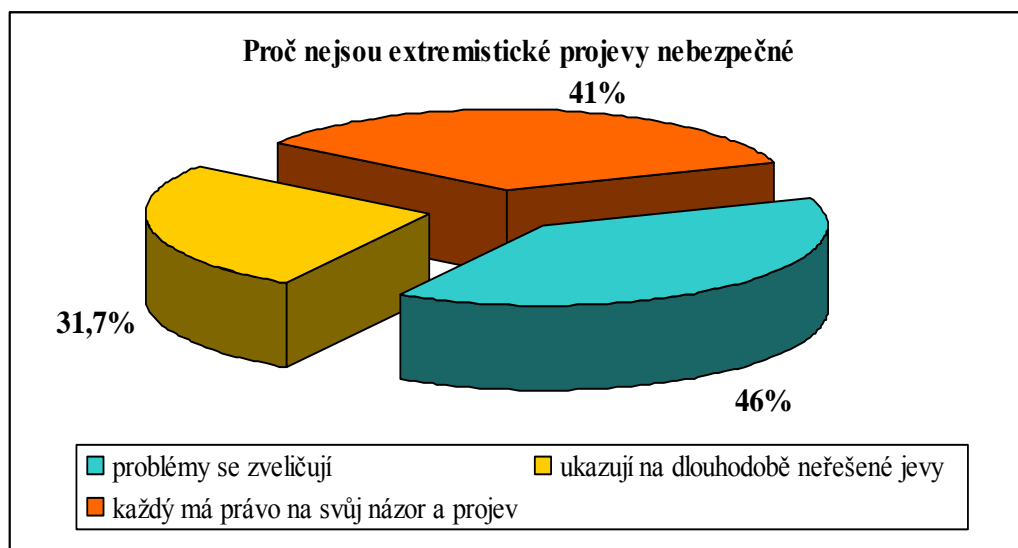
Graf č. 16.1 – Odpovědi na otázku č. 16

Z grafu je patrné, že 81 % dotázaných, tj. 238 žáků SŠ, se domnívá, že extremistické projevy jsou nebezpečné pro národnostní menšiny. 55,8 % žáků SŠ, tzn. 164 žáků, si myslí, že extremistické projevy jsou nebezpečné pro sympatizanty těchto hnutí obecně. 44,9 % dotázaných, tj. 132 žáků SŠ je přesvědčeno, že extremistické projevy jsou nebezpečné pro všechny, kdo se nějakým způsobem odlišuje od většiny.

Otázka č. 17

Záměrem následující otázky je získání informací o tom, zda je možné, že extremistické projevy pro společnost nebezpečné nejsou. Respondenti měli možnost napsat jako odpověď svůj vlastní názor. Jednalo se o otevřenou otázku.

Větší počet dotazovaných se k této otázce nevyjádřil, protože se domnívá, že tyto projevy nebezpečné jsou. Ti, co se vyjádřili, shledali následující důvody, proč tyto projevy nebezpečné nejsou.

Graf č. 17 – Odpovědi na otázku č. 17

46 % respondentů, tj. 135 žáků SŠ, si myslí, že extremistické projevy nebezpečné nejsou, protože problémy spojené s extremismem se pouze zveličují a fakticky neexistují. 41% respondentů, tzn. 121 žáků SŠ, se domnívá, že každý má právo na svůj názor a postoj a tím pádem ani extremistické myšlenky nebezpečné nejsou.

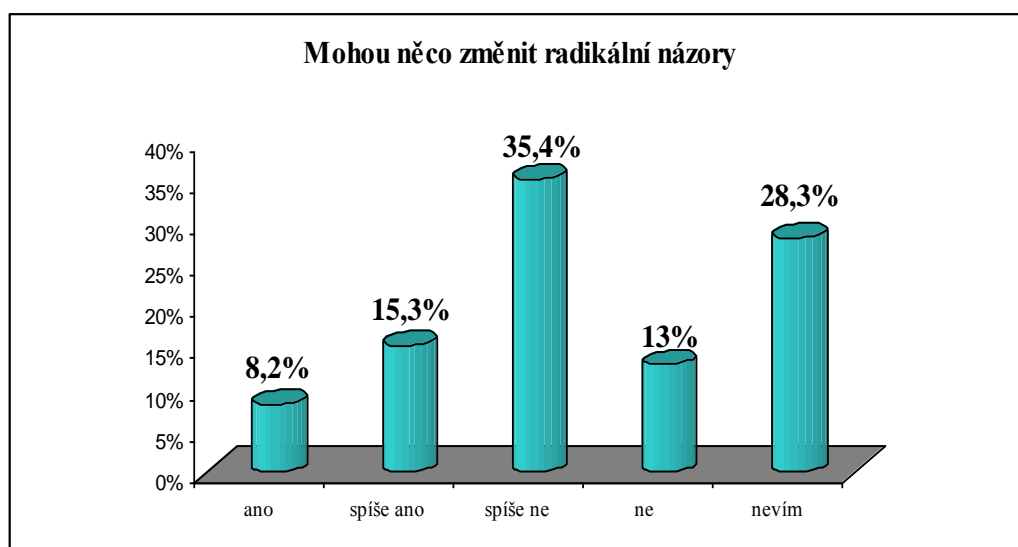
31,7 % dotazovaných, což je 94 žáků SŠ, uvádí, že extremistické projevy nebezpečné nejsou. Pouze poukazují na problémy ve společnosti, které se dlouhodobě neřeší a přesto existují. Jedná se zejména o otázku sociálně nepřizpůsobivých občanů a institut pozitivní diskriminace.

Otázka č. 18

Cílem této otázky je zmapovat, zda se respondenti domnívají, že radikální názory mohou být přínosné a zda mohou něco ve společnosti změnit.

Respondenti měli možnost zvolit z nabízené škály odpovědí: ano, spíše ano, spíše ne, ne, nevím.

Výzkum byl opět rozdělen na dvě části. Nejprve došlo k vyhodnocení názorů všech žáků SŠ. V další části byly uvedeny výsledky výzkumu dle zastoupení jednotlivých pohlaví – chlapci, dívky.

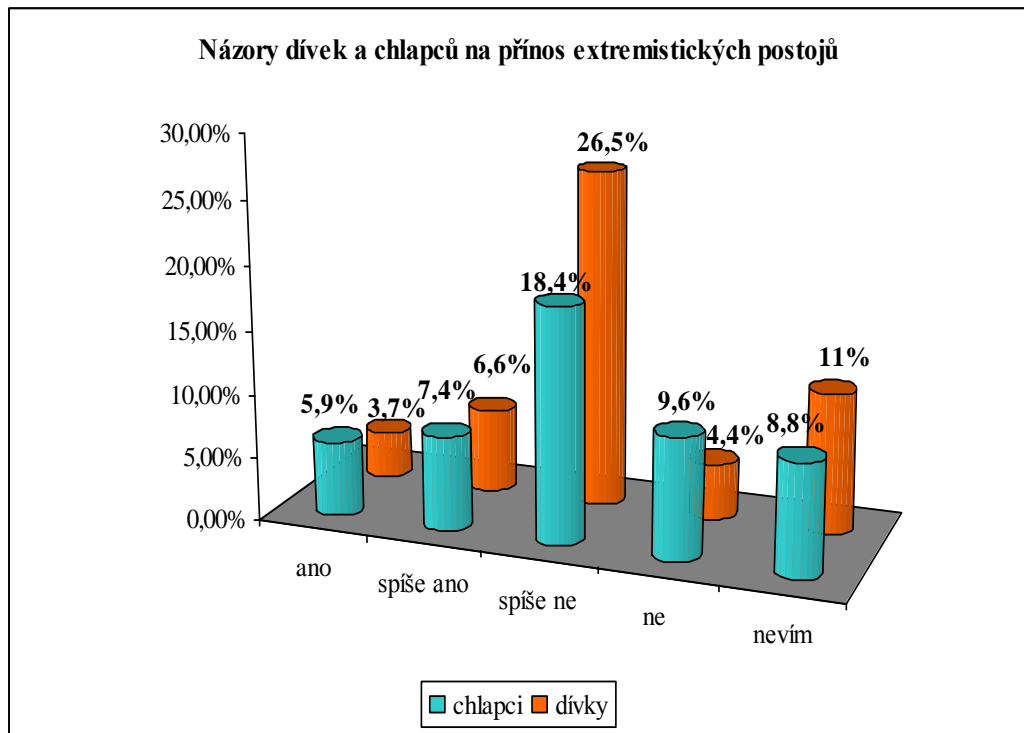

Graf č. 18 – Odpovědi na otázku č. 18

Z grafu lze vyčíst, že 35,4 % dotázaných, tj. 104 žáků SŠ, vybralo odpověď spíše ne, že radikální názory nejsou nebezpečné a že tyto názory nic změnit nemohou. 13 % respondentů, tzn. 38 žáků SŠ, vybralo odpověď ne, tudíž jsou přesvědčeni, že tyto názory nezmění nic.

28,3 % dotázaných, tj. 83 žáků SŠ, neví, zda tyto názory mohou něco změnit.

15,3 % respondentů, což představuje 45 žáků SŠ, zvolilo odpověď spíše ano a 8,2 % respondentů, tzn. 24 žáků SŠ, vybralo odpověď ano, domnívají se, že tyto názory něco změnit mohou.

Graf č. 18.1 – Odpovědi na otázku č. 18

Pomocí grafu lze sledovat následující rozdíly mezi dívkami a chlapci v názorech na přínos extremistických postojů.

26,5 %, tj. 36 dívek a 18,4 %, tzn. 25 chlapců uvedlo odpověď spíše ne, že extremistické radikální postoje a názory nejsou přínosné a nemohou nic změnit.

9,6 %, tzn. 13 chlapců a 4,4 %, tj. 6 dívek vybralo odpověď ne, že extremistické postoje nezmění nic.

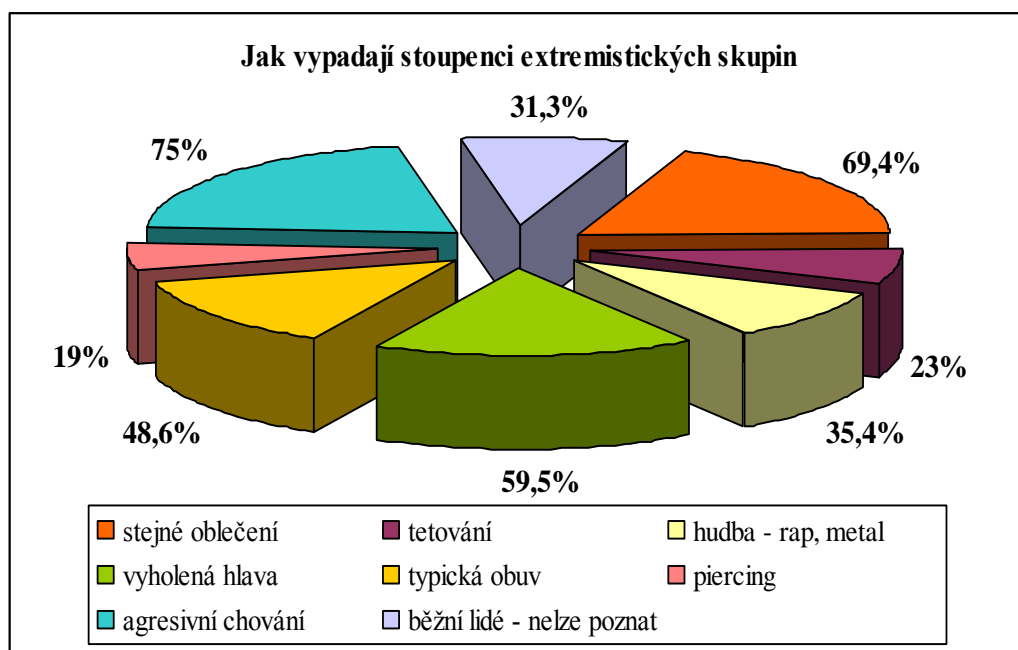
7,4 %, tzn. 10 chlapců a 6,6 %, tj. 9 dívek odpovědělo na tuto otázku, že spíše ano, že tyto radikální postoje a názory něco změnit mohou. Přímou odpověď ano, že tyto názory něco změnit mohou a že jsou přínosné, uvedlo 5,9 %, tj. 8 chlapců a 3,7 %, tj. 5 dívek.

Celkově můžeme říci, co se týká souhlasu chlapců a dívek s radikálními extremistickými postoji, tak chlapci tento souhlas s extremistickými názory a jednáním udávají ve vyšším procentním zastoupení než dívky.

Otázka č. 19

Záměrem následující otázky bylo získat informace o tom, zda respondenti mají představu, jak se projevují stoupenci extremistických skupin navenek.

Jednalo se o otevřenou otázku. Respondenti měli možnost uvést svůj vlastní názor a představu, jak tyto lidé vypadají případně jak se chovají.

Graf č. 19 – Odpovědi na otázku č. 19

Uvedený graf lze zhodnotit následujícím způsobem. 75 % respondentů, tj. 221 žáků SŠ, se domnívá, že typickým znakem extremistických stoupenců navenek je agresivní chování a užívání vulgarismů. 69,4 % dotázaných, tzn. 204 žáků SŠ, je přesvědčeno, že hlavním znakem extremistů je společné oblečení - často černé barvy, nošení kukly a šátku.

Charakteristickým prvkem u extremistických skupin je také vyholená hlava, to uvádí 59,5 % dotázaných, číselném vyjádření 175 žáků SŠ. 48,6 % dotázaných, tj. 143 žáků SŠ, si myslí, že přívrženci extremistických hnutí nosí stejnou typickou obuv, což znamená martensky. Dalších 35,4 % dotázaných, což představuje 104 žáků SŠ se shodlo na společném znaku, což je hudba, často rap, tvrdý metal s rasistickým podtextem. 23 % respondentů, tzn. 68 žáků SŠ, uvedlo také, že stoupenci extremistických skupin se dají

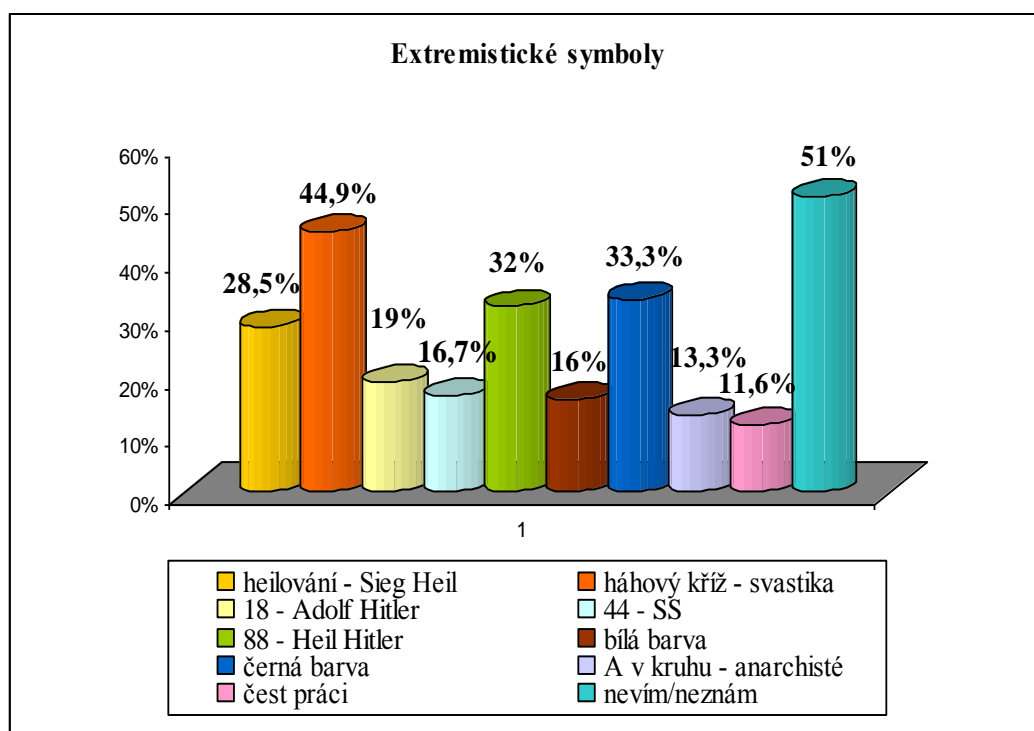
navenek poznat podle charakteristického tetování. Často se jedná o různé modifikace kříže (svastika).

Zajímavou odpověď uvedlo 31,3 % respondentů, tj. 92 žáků SŠ, kdy se domnívají, že přívrženci extremistických hnutí se někdy nedají navenek poznat. Jsou to běžní lidé, kteří nevybočují z řad většiny, akorát souhlasí s extremistickými názory a rychlým řešením problémů ve společnosti.

Otázka č. 20

Úkolem této otázky bylo zjistit, zda respondenti znají nějaké extremistické symboly – pozdravy, čísla, barvy.

Tato otázka byla opět otevřená. Respondenti mohli uvést své vlastní představy a znalosti z dané problematiky.

Graf č. 20 – Odpovědi na otázku č. 20

Z grafu lze vyčíst, že 51 % dotázaných, tj. 148 žáků SŠ, není schopna uvést nějaký extremistický symbol např. barvu, číslo, pozdrav aj.

Téměř druhá polovina dotázaných, což je 44,9 % respondentů, což představuje 132 žáků SŠ, uvedla jako extremistický symbol háhový kříž – svastiku. 33,3 % dotázaných,

tzn. 98 žáků SŠ, má spojeno s extremismem černou barvu, až již na oblečení ale i na vlajkách, plakátech apod. 32 % dotázaných, tj. 97 žáků SŠ, uvedlo číslo 88, což znamená Heil Hitler. 28,5 % respondentů, to je číselným vyjádřením 84 žáků SŠ, uvedlo jako extremistický symbol heilování – Sieg Heil. 19 % respondentů, tj. 56 žáků SŠ, zná číslo 18 jako zkratku iniciálů Adolfa Hitlera.

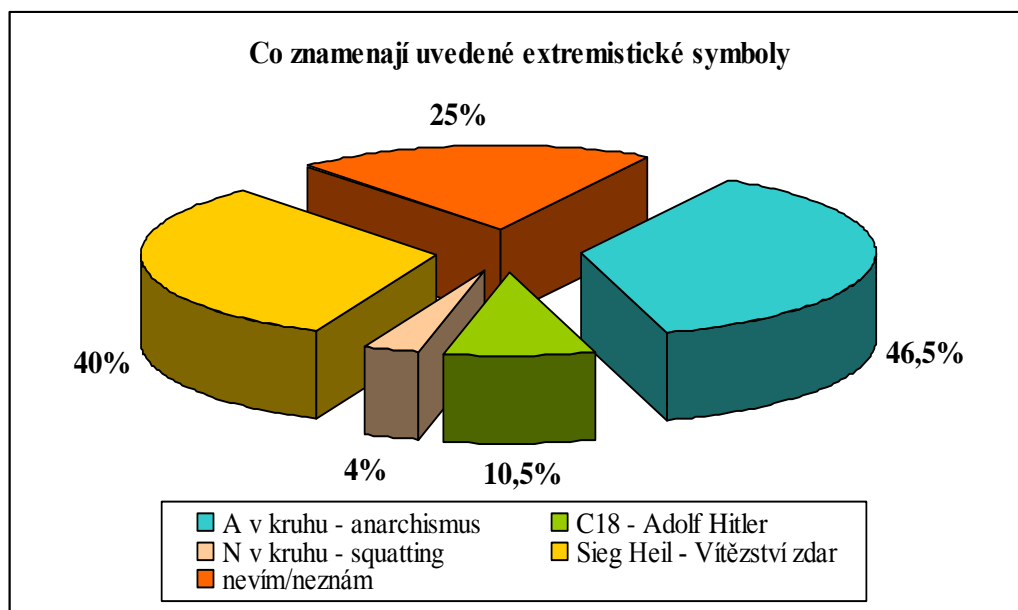
Z uvedeného vyplývá, že většina respondentů nezná nebo si nespojuje některé symboly s extremistickými skupinami.

Otázka č. 21

Záměrem této otázky je získat přehled o tom, zda respondenti znají některé extremistické symboly, když vidí konkrétně jejich podobu.

V dotazníku byly uvedeny následující symboly: A v kruhu – anarchismus, C18 – zkratka jména Adolfa Hitlera, N v kruhu se šipkou – označení pro squatting a pozdrav Sieg Heil – Vítězství zdar. Respondenti měli uvést správný název.

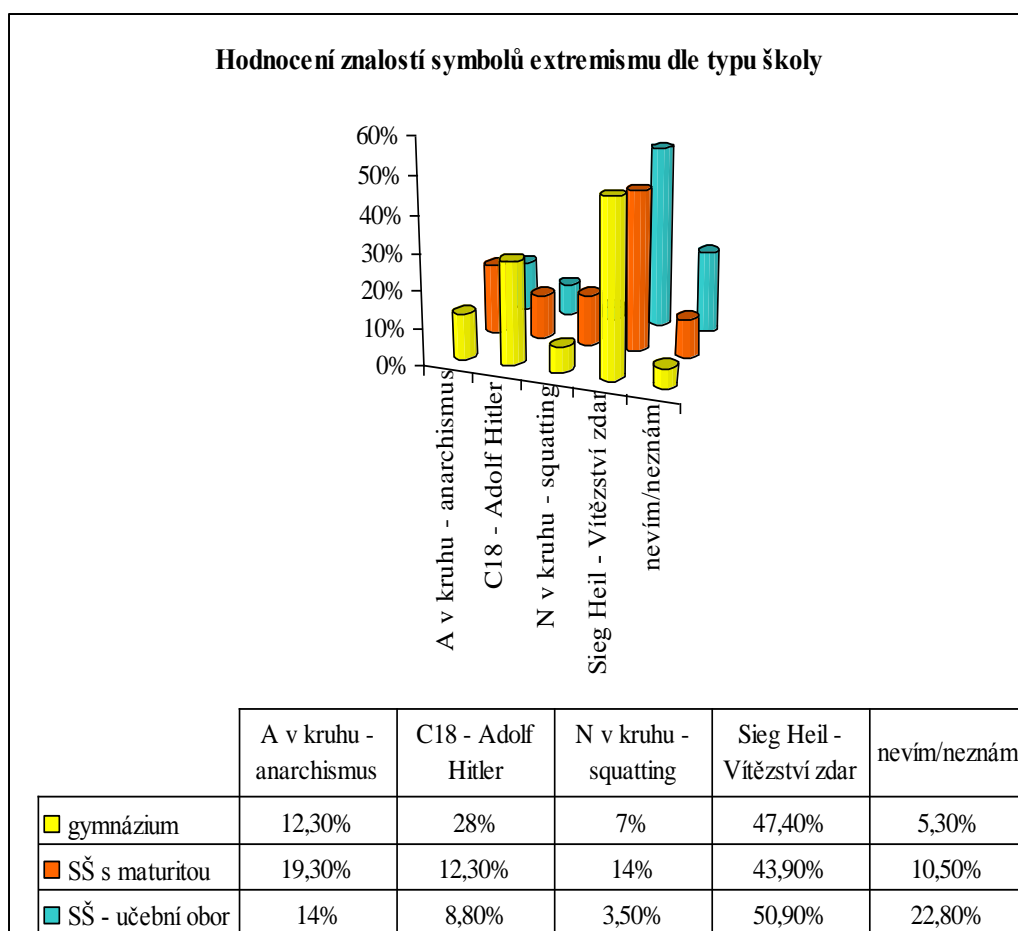
Otázka byla zpracována dvojím způsobem – samostatně pro všechny žáky SŠ. A následovně pro jednotlivé typy škol – gymnázia, střední odborné školy s maturitou a střední školy bez maturity – učební obory.

Graf č. 21 – Odpovědi na otázku č. 21

Z uvedeného grafu lze vysledovat, že 46,5 % dotázaných, tj. 137 žáků SŠ, pozná z uvedených symbolů A v kruhu jako symbol pro anarchismus. 40 % respondentů, tzn. 118 žáků SŠ, označilo správně také symbol Sieg Heil jako nacistický pozdrav – Vítězství zdar. Pouze 4 % respondentů, což představuje 13 žáků SŠ, správně poznalo symbol pro squatting, což znamená neoprávněné obydlení opuštěných domů a prostorů.

25 % dotázaných, tj. 74 žáků SŠ, nebylo schopno správně popsat ani jeden z uvedených symbolů charakterizující nějakým způsobem extremismus.

Graf č. 21.1 – Odpovědi na otázku č. 21

Graf je možno popsat tímto způsobem. Co se týká znalostí jednotlivých symbolů, které spojujeme s extremismem. Většina žáků SŠ poznala symbol Sieg Heil – vítězství zdar. Tuto odpověď uvedlo 47,4 %, tj. 27 žáků gymnázií, 43,9 %, tzn. 25 žáků středních odborných škol s maturitou a 50,9 % žáků, tj. 29 žáků učebních oborů.

Většina žáků SŠ poznala také symbol C18, který představuje iniciály jména Adolfa Hitlera. Tuto odpověď vědělo 28 %, tj. 16 žáků gymnázia, 12,3 %, tzn. 7 žáků střední odborné školy s maturitou a 8,8 %, tj. 5 žáků učebních oborů.

Symbol A v kruhu, což je znak typický pro anarchismus, poznalo nejvíce žáků středních odborných škol. Jednalo se o 19,3 %, tj. 11 žáků. Dále tuto odpověď uvedlo 12,3 %, tj. 7 žáků gymnázií a 14 %, tzn. 8 žáků učebních oborů.

Znak pro squatting pojmenovalo pouze málo žáků SŠ. Výsledky byly následující: 7 %, tj. 4 žáci gymnázií, 14 %, tzn. 8 žáků středních odborných škol s maturitou a 3,5 %, tj. 2 žáci učebních oborů bez maturity.

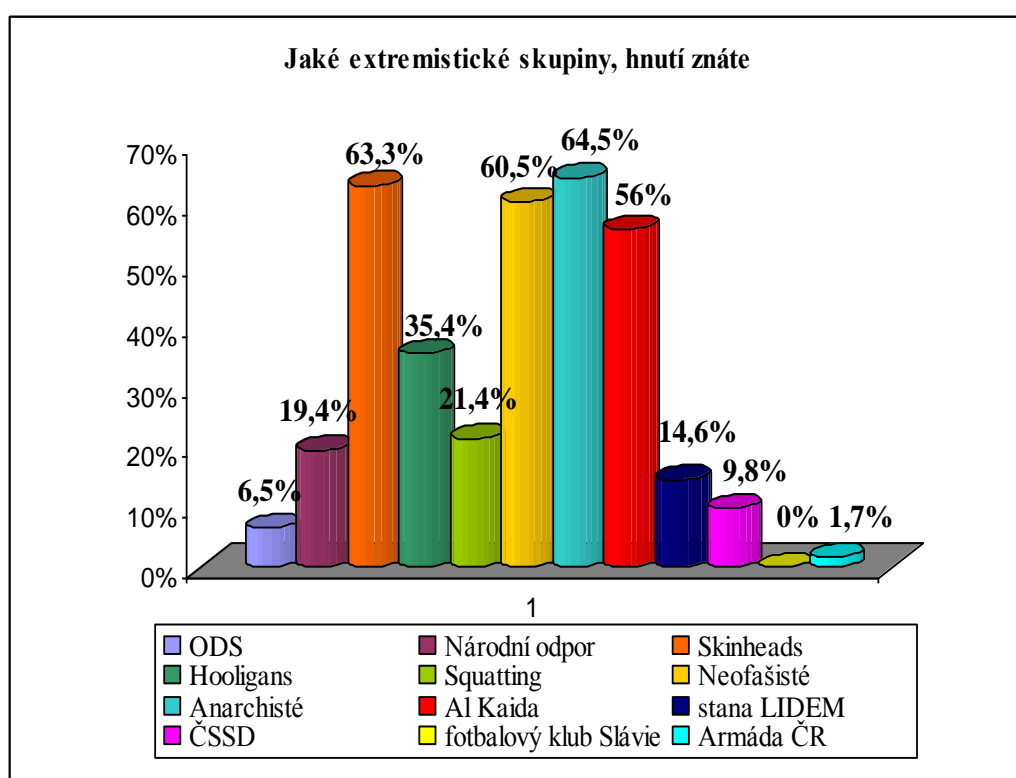
Odpověď nevím/neznám byla nejvíce uvedena mezi žáky učebních oborů tzn. u 22,8 % respondentů, tj. 13 žáků. Žáci gymnázií uvedli, že neznají žádný symbol v 5,3 %, tj. 3 žáci gymnázií a 10,5 %, tj. 6 žáků střední odborné školy s maturitou.

Jako celkové hodnocení můžeme říci, že žáci gymnázií dosahovali lepších výsledků než žáci ostatních typů škol – střední odborné školy s maturitou a střední školy - učební obory.

Otázka č. 22

Cílem této otázky bylo rozlišit, které politické strany či jednotlivá hnutí nebo organizace můžeme zařadit do extremistických skupin.

Respondenti mohli vybírat z více variant odpovědí. Na výběr měli následující skupiny či organizace: Občanská demokratická strana, Národní odpor, Skinheads, Hooligans, Squatting, Neofašisté, Anarchisté, Al Kaida, strana LIDEM, Česká strana sociálně demokratická, fotbalový klub Slávie, Armáda ČR.

Graf č. 22 – Odpovědi na otázku č. 22

V grafu lze vidět, že 64,5 % respondentů, tj. 189 žáků SŠ, označilo stranu Anarchisté jako extremistickou skupinu. Dále 63,3 % dotázaných, tzn. 186 žáků SŠ, uvedlo jako další extremistickou skupinu subkulturu Skinheads. 60,5 %, to je 178 žáků SŠ, zvolilo jako extremistické hnutí také Neofašistickou stranu. 56 % respondentů, což znamená 165 žáků SŠ, vybralo teroristickou organizace Al Kaidu, což je také správně. Jen početně menší část respondentů uvedla za extremistické skupiny některé z dnešních politických stran. Jedná se o současné představitele vládnoucích stran u nás. 14,6 % dotázaných, tj. 43 žáků SŠ, uvedlo stranu LIDEM. 9,8 % respondentů, což představuje

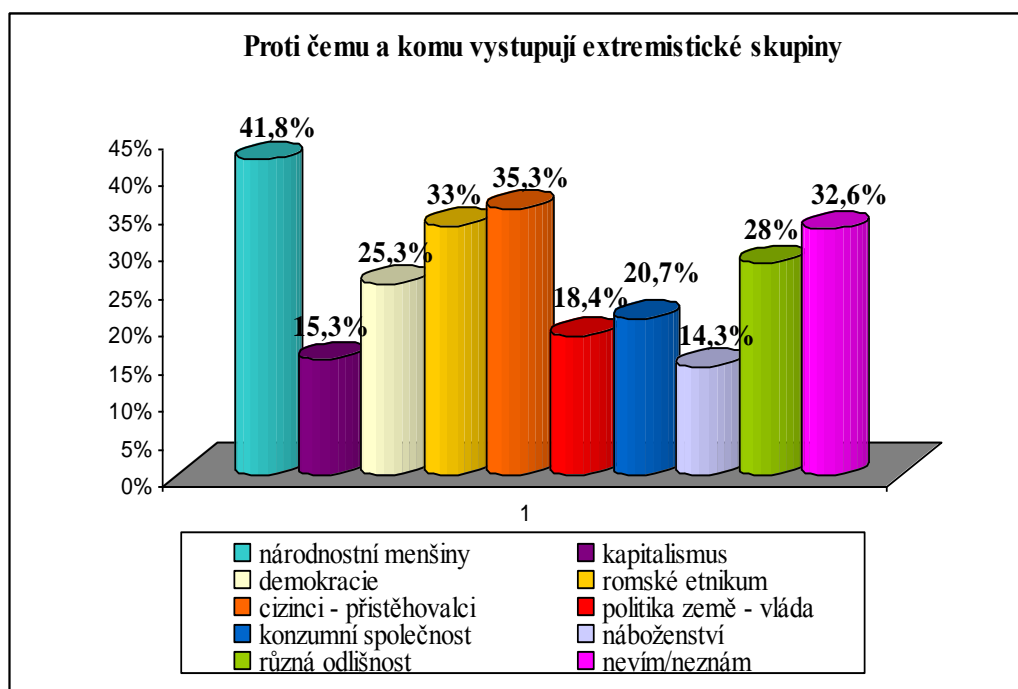
29 žáků SŠ, vybralo jako odpověď stranu ČSSD. 6,5 % dotázaných, tzn. 19 žáků SŠ, zvolilo stranu ODS.

Celkově to lze zhodnotit, že respondenti mají přehled o tom, které strany, hnutí či organizace patří mezi extremistické.

Otázka č. 23

Smyslem této otázky je získat informace o tom, proti komu či čemu velmi často vystupují extremistické skupiny a hnutí.

Otázka byla koncipována jako otevřená, kdy respondenti mohli uvést svůj vlastní názor.

Graf č. 23 – Odpovědi na otázku č. 23

Z grafu je vidět, že 41,8 % dotázaných, tj. 123 žáků SŠ, uvedlo, že extremistické skupiny vystupují proti národnostním menšinám. 35,3 % respondentů, tzn. 104 žáků SŠ, tvrdí, že extremistické skupiny se zaměřují na cizince – přistěhovalce. 33,3 % respondentů, což znamená 98 žáků SŠ, spatřuje jako hlavní předmět zájmu extremistických skupin romské etnikum .

Dalším cílem extremistických skupin bývá demokracie dané země. Tuto možnost uvedlo 25,3 % respondentů, tj. 74 žáků SŠ. Ve 20,7 % bylo uvedeno, že extremistické hnutí se orientuje také na kritiku dnešní konzumní společnosti. Tuto možnost uvedlo 61 žáků SŠ. 18,4 % dotázaných, tzn. 54 žáků SŠ, uvedlo také, že extremistické hnutí zaměřují svou pozornost na politiku dané země a vládu.

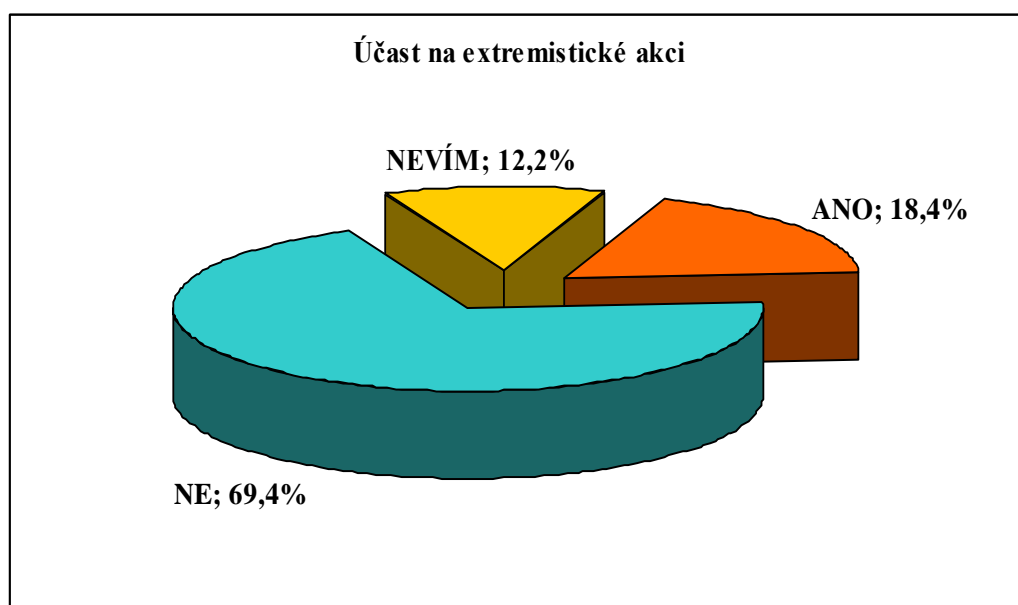
32,6 % dotázaných, tj. 96 žáků SŠ, uvedlo, že neví nebo neznají proti komu extremistická hnutí vystupují.

Otázka č. 24

Úkolem této otázky bylo zjistit, zda se někdo z respondentů, tedy žáků SŠ účastnil nějaké extremistické akce – koncert, pochod, manifestace – protest.

Respondenti měli možnost výběru z nabízených možností – ano, ne, nevím.

Vyhodnocení otázky bylo opět provedeno 2 způsoby. Nejprve pro žáky SŠ jako celek. Po té byly vyhodnoceny otázky pouze pro jednotlivá pohlaví – dívky, chlapci.

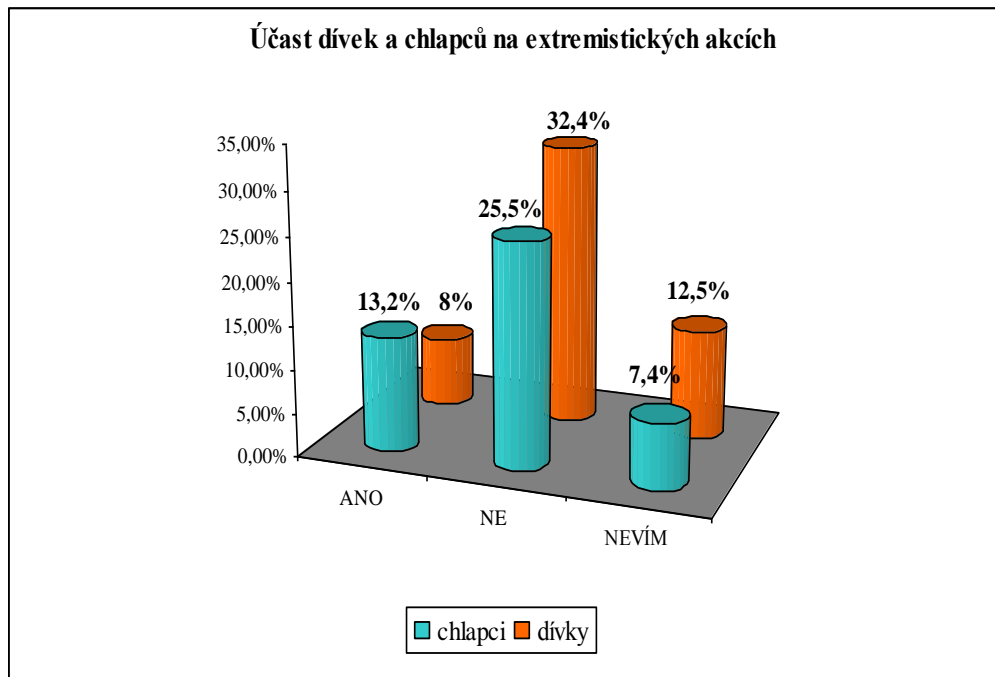

Graf č. 24 – Odpovědi na otázku č. 24

Uvedený graf ukazuje, že 69,4 % dotázaných, tj. 204 žáků SŠ, nenavštívilo žádnou extremistickou akci – koncert, pochod, manifestaci – protest.

18,4 % respondentů, tzn. 54 žáků SŠ, uvedlo, že extremistickou akci navštívilo.

12,2 % dotázaných, tj. 36 žáků SŠ, neví, zda se takové akce zúčastnili.

Graf. č. 24.1 – Odpovědi na otázku č. 24

Z grafu je patrné, 13,2 %, tj. 18 chlapců se účastnilo nějaké extremistické akce. U dívek můžeme sledovat, že se takovéto akce účastnilo 8 %, tzn. 11 dívek.

32,4 %, tj. 44 dívek a 25,5 %, tj. 36 chlapců se nezúčastnilo žádné podobné akce jako je pochod, manifestace apod.

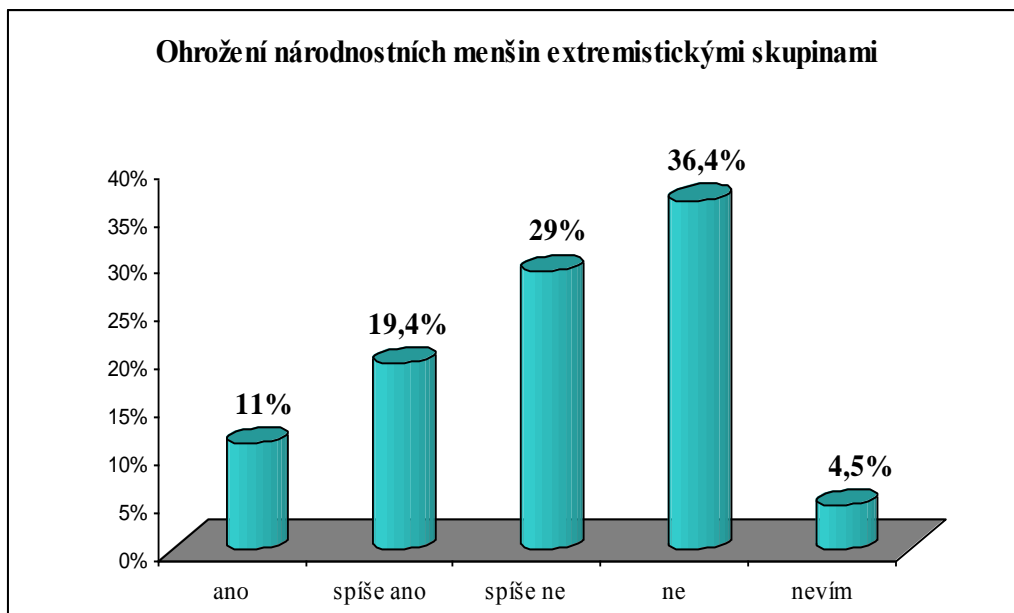
12,5 %, tj. 17 dívek a 7,4 %, tj. 10 chlapců neví, zda se nějaké extremistické akce zúčastnili.

Závěrem můžeme říci, co se týká srovnání chlapců a dívek v účasti na nějaké extremistické akci, tak pohlaví chlapců bylo procentně více zastoupeno. Je zřejmé, že chlapci se více zapojují a účastní extremistických aktivit než dívky ze SŠ.

Otázka č. 25

Tato otázka zjišťovala, zda se žáci SŠ domnívají, že jsou u nás menšinové skupiny obyvatel ohroženy extremistickými skupinami.

Respondenti měli možnost výběru z několika škál: ano, spíše ano, spíše ne, ne a nevím.

Graf č. 25 – Odpovědi na otázku č. 25

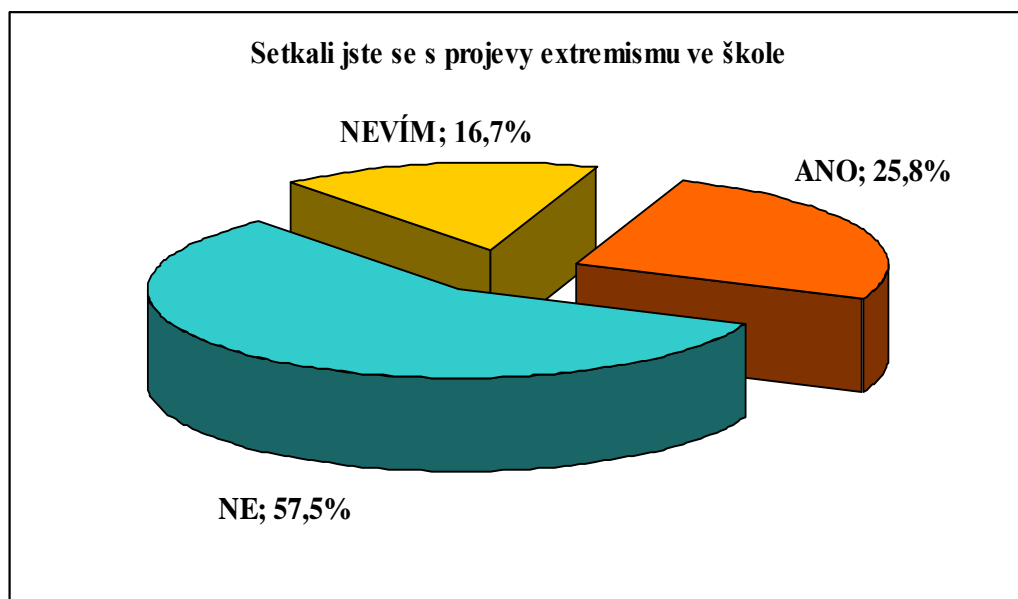
Z grafu lze sledovat, že 36,4 % dotázaných, tj. 107 žáků SŠ, uvedlo odpověď ne. 29 % respondentů, tzn. 85 žáků SŠ, se domnívá, že spíše ne. To znamená, že u většiny respondentů panuje názor, že národností menšiny u nás nejsou ohroženy extremistickými skupinami.

19,4 % dotázaných, tzn. 57 žáků SŠ, uvedlo odpověď spíše ano, že jsou národnostní menšiny ohroženy. 11 % respondentů, tj. 32 žáků SŠ uvedlo odpověď přímo ano, že jsou tyto národnostní menšiny v přímém ohrožení extremistickými skupinami.

Otázka č. 26

Záměrem této otázky je zmapovat situaci ve škole ohledně extremistických projevů, zda se žáci SŠ ve škole s extremistickými projevy setkali.

Respondenti měli možnost výběru z uvedených variant odpovědí: ano, ne a nevím.

Graf č. 26 – Odpovědi na otázku č. 26

Z grafu je patrné, že 57,5 % respondentů, tj. 169 žáků SŠ, se s projevy extremismu na škole nesetkalo.

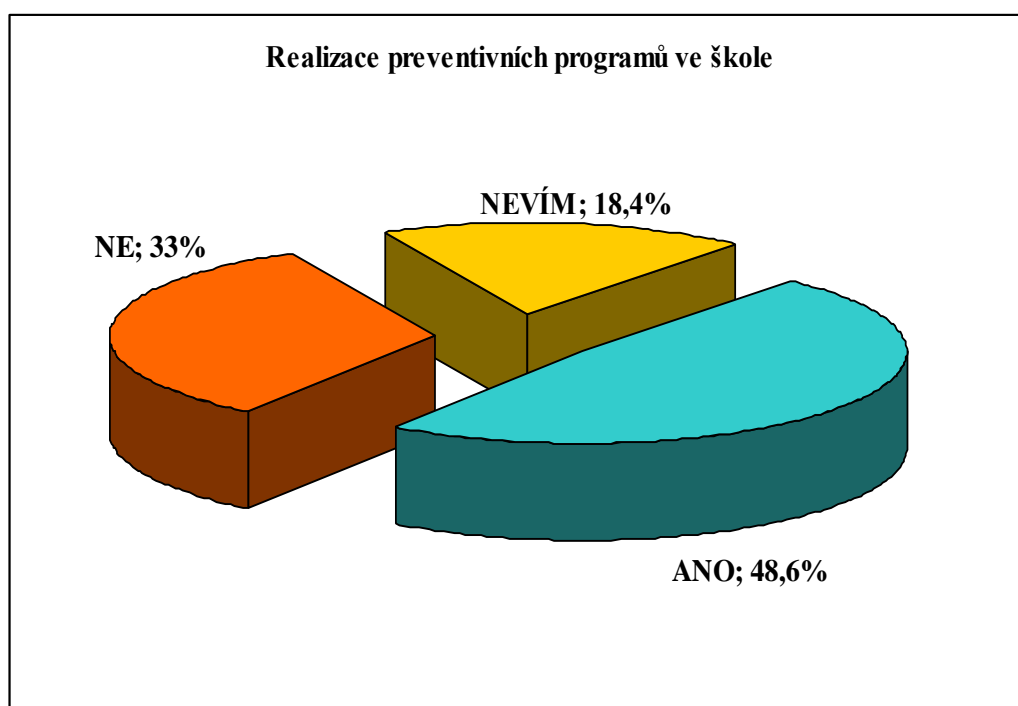
25,8 % dotázaných, tzn. 76 žáků SŠ, uvedlo, že se s projevy extremismu ve škole setkali.

16,7 % respondentů, tzn. 49 žáků SŠ, neví, zda se s projevy extremismu na škole setkali.

Otázka č. 27

Záměrem uvedené otázky je získat informace o tom, zda jsou na školách organizovány preventivní programy proti různým rizikovým způsobům chování. Jedná se např. o besedy, filmy, hry týkající se dané problematiky.

Respondenti měli na výběr z více možností odpovědi – ano, ne, nevím.

Graf č. 27 – Odpovědi na otázku č. 27

Z grafu je možné vyčíst, že 48,6 % respondentů, tj. 143 žáků SŠ, se ve škole setkalo s realizací nějakého preventivního programu proti různým rizikovým jevům ve společnosti.

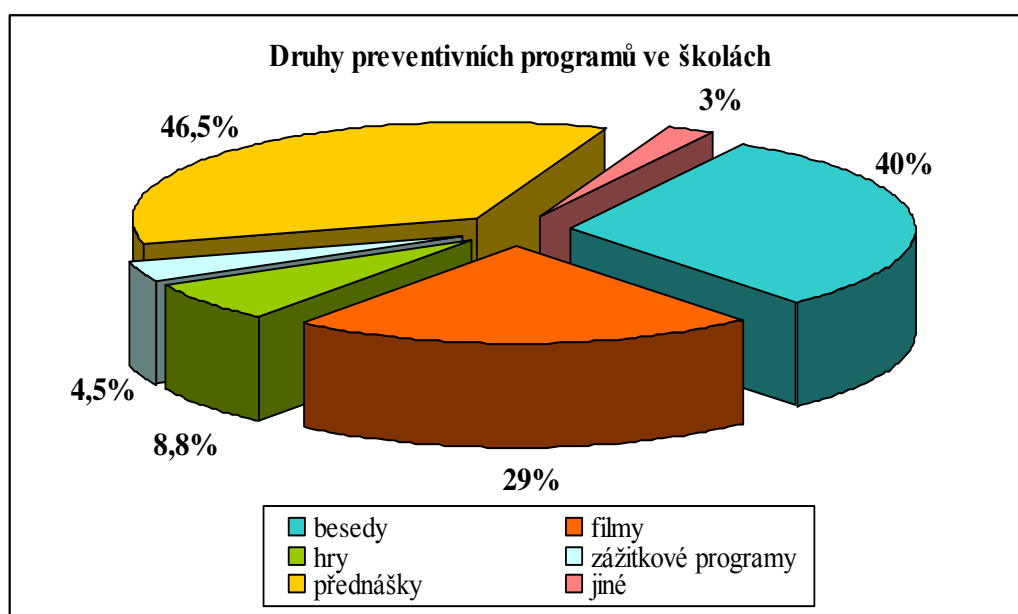
33 % dotázaných, tzn. 97 žáků SŠ, uvádí, že se s preventivními programy ve škole nesetkali.

18,4 % respondentů, to představuje 54 žáků SŠ, neví, zda se takovým programem ve škole setkali.

Otázka č. 28

Úkolem této otázky je charakterizovat s jakými programy se žáci SŠ ve školách již setkali.

Respondenti měli možnost zvolit z více variant odpovědí např. besedy, filmy, hry, zážitkové programy, přednášky a jiné druhy preventivních aktivit.

Graf č. 28 – Odpovědi na otázku č. 28

Z uvedeného grafu je patrné, že 46,5 % respondentů, tj. 137 žáků SŠ, se na školách setkali s přednáškou jako jedním z druhů preventivních programů.

40 % dotázaných, tzn. 118 žáků SŠ, uvedlo, že se na škole setkali s besedou na různá témata řešící sociálně patologické jevy ve společnosti.

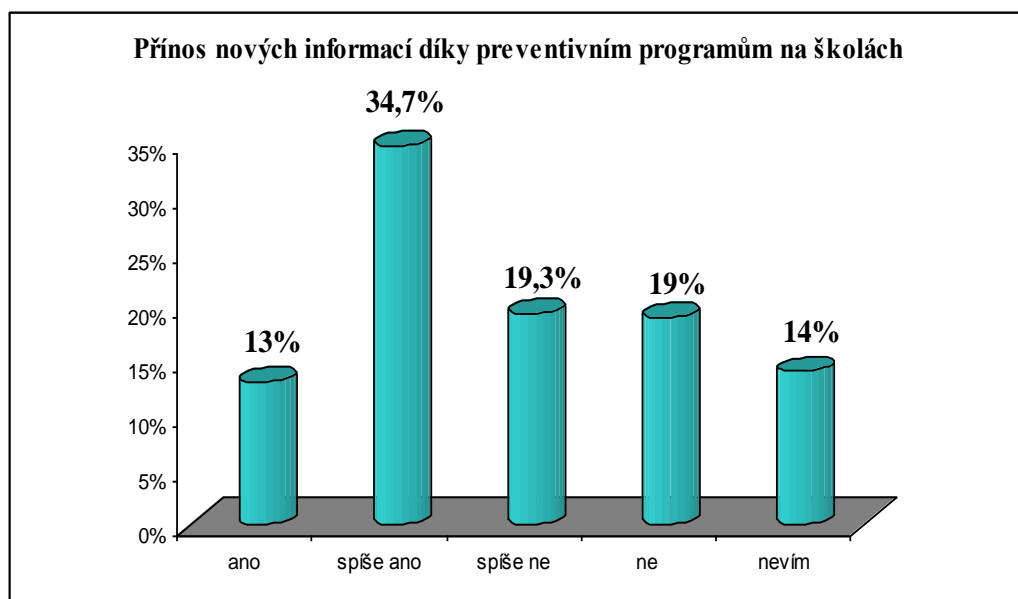
U 29 % dotazovaných, tj. 88 žáků SŠ, byl využit jako metoda preventivního působení film, který byl zaměřen na rizikové způsoby chování. Menší zastoupení, tedy 8,8 % respondentů, tzn. 26 žáků SŠ, uvedlo jako preventivní metodu využívání různých interaktivních her.

Pouze 3 % dotázaných, což představuje 9 žáků SŠ, uvedli jako jinou preventivní metodu - exkurzi.

Otázka č. 29

Záměrem této otázky bylo zjistit, zda preventivní metody přinesli žákům SŠ nějaké nové informace o dané problematice jako je např. extremismus, rasismus, šikana či násilí.

Respondenti měli možnost výběru z více variant odpovědí: ano, spíše ano, spíše ne, ne a nevím.

Graf č. 29 – Odpovědi na otázku č. 29

Prostřednictvím grafu můžeme sledovat, že 34,7 % respondentů, tj. 102 žáků SŠ, zvolilo odpověď spíše ano. To znamená, že díky preventivním programům získali nové informace ohledně dané problematiky extremismu a souvisejících jevů ve společnosti. 13 % dotázaných, tzn. 39 žáků SŠ, uvádí odpověď ano, že získali nové informace o fenoménu extremismu ve společnosti.

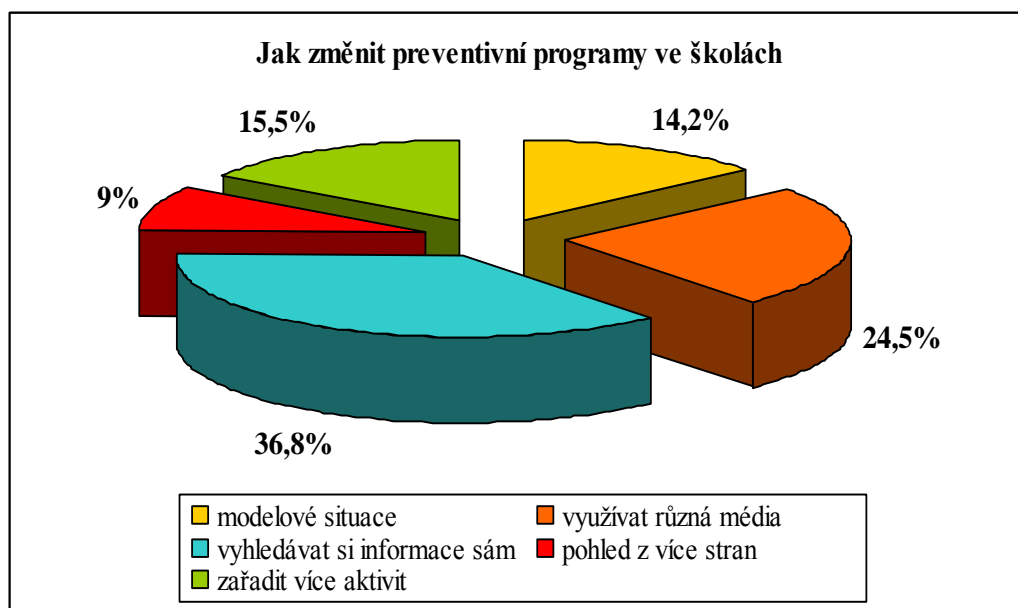
19,3 % respondentů, tzn. 57 žáků SŠ, vybralo odpověď spíše ne. 19 % respondentů, tj. 54 žáků SŠ, uvedlo odpověď ne, že prostřednictvím preventivních programů nezískali žádné nové a zajímavé informace.

14 % dotázaných, což znamená 42 žáků SŠ, nedokáže posoudit, zda získali díky preventivním programům nové informace k dané problematice extremismu.

Otázka č. 30

Úkolem této otázky bylo získat přehled a nové informace o tom, zda se žáci SŠ domnívají, že aktivity preventivních programů byly přínosné. Případně co by bylo vhodné změnit.

Tato otázka byla koncipována jako otevřená. Respondenti měli možnost uvést svůj vlastní názor a představu ideálního preventivního programu.

Graf č. 30 – Odpovědi na otázku č. 30

Z uvedeného grafu vyplývá, že respondenti se ve 36,8 % domnívají, že by bylo vhodnější si dané informace dle zájmu vyhledávat sami. Tento názor uvedlo 57 žáků SŠ.

24 % dotazovaných, tj. 38 žáků SŠ, je přesvědčeno, že by bylo vhodné při preventivních aktivitách ve škole užívat různá média.

15,5 % respondentů, tzn. 24 žáků SŠ, by uvítala zařadit větší počet preventivních aktivit s různým zaměřením dle aktuálních témat. 14,2 % respondentů, tzn. 22 žáků SŠ, postrádá využívání modelových situací k daným tématům, které jsou preventivními programy řešeny.

9 % dotázaných, tzn. 14 žáků SŠ, se domnívá, že preventivní aktivity jsou zaměřeny pouze jednostranným pohledem, chybí informace a názory z různých úhlů, které by poskytly na daný jev komplexní pohled.

10.2 Výzkumná část číslo 2 – rozhovor s pracovníkem Portus Prachatice

Následující část výzkumu je tvořena rozhovorem s pracovníkem občanského sdružení Portus Prachatice. Jedná se o vedoucího projektu primární prevence Phénix pana Ing. Petra Šmída, který má na starost přípravu a realizaci preventivních programů na školách v okrese Prachatice. Sám se těchto preventivních programů na školách účastní.

Rozhovor byl koncipován jako standardizovaný a polostandardizovaný, v případě doplnění nejasností a upřesnění určitých oblastí rozhovoru.

Můžete charakterizovat okres Prachatice tzn. Prachaticko a Vimpersko z hlediska extremismu? Existují zde nějaké zvláštnosti?

Co se týká okresu Prachatice domnívám se, že zde nejsou žádné výrazné odlišnosti od ostatních částí Jihočeského kraje, které bychom mohli s problematikou extremismu jmenovat. Pro okres Prachatice je typické, že jak ve městě Prachaticích, ve městě Volarech a ve městě Vimperku žijí větší skupiny romského etnika. Pravdou je, že někteří lidé mají tendenci stavět se negativně k těmto skupinám obyvatel. Ale jedná se spíše o výjimky. Mohu uvést, tedy akorát, že se zde objevují vůči této menšině rasistické postoje.

Co se týká Vimperka, v současné době se tam vyskytuje závažný problém z hlediska nárůstu kriminality převážně z řad romského etnika. Objevují se zde i fyzické útoky na ostatní obyvatele města. Ale jak vím město se snaží tento problém řešit.

Co se týká přímo extremismu, vím, že občas se zde koná nějaký koncert či můžeme v ulicích vidět plakáty, nápisy. Někdy je možné spatřit mládež, která se obléká po vzoru určitých extremistických hnutí.

Můžete charakterizovat dle Vašich znalostí práce s dětmi postoje žáků k extremismu, zejména na SŠ v okrese Prachatice?

Co se týká postojů žáků SŠ k extremismu již jsem se s několika žáky, kteří jsou příznivci extremistických hnutí na školách při své práci setkal. Většinou se jedná, jestli se to dá říci, o stoupence pravicového extremismu, kteří otevřeně vystupují proti národnostním menšinám. Často proti Romům, ale i cizincům zejména např. z Vietnamu, kteří zde v okrese Prachatice žijí ve větším počtu.

Jak se projevuje např. chování ostatních žáků, jestliže je ve třídě někdo, kdo prosazuje tyto radikální extremistické názory a postoje? Je to možné nějak zhodnotit?

Určitě záleží na tom, zda se jedná o žáka - sympatizanta, který je silný a dominantní ve třídě. Ten si umí po tom zajistit respekt a ostatní ho můžou poslouchat. A vnímat jeho názory jako pravdivé a důležité. Rizikem je, že se ho ostatní bojí a neodporují mu a on se cítí silný. A je více a více přesvědčen o své pravdě.

Nebo je to někdo, kdo je mimo kolektiv, není středem zájmu. Ten samozřejmě tyto názory mezi své spolužáky nešíří. Odlišuje se pouze např. vzhledem nebo tím, že poslouchá jinou hudbu.

Velký vliv mají dnes sociální sítě, kde mohou být právě extremistické myšlenky a postoje šířeny a je zde riziko, že takový jedinec strhne i ostatní. Existuje zde šance, že když se někdo postaví, mimo sdílení těchto myšlenek ocitne se mimo skupinu ostatních žáků. Souvisí to opět s kyberšikanou, která má dnes velký vliv a je velmi nebezpečná.

Setkal jste se i s jinými projevy nebo naopak i stoupenci levicového hnutí?

Ano setkal jsem se i se sympatizanty levicových hnutí zejména s anarchisty a se stoupenci náboženských hnutí. Jednalo se o jiné než registrované církve u nás.

Jak by jste hodnotil míru informovanosti žáků SŠ o problematice extremismu v okrese Prachatice? Mají žáci dostatečné informace nebo o této problematice nic nevědí?

Domnívám se, že žáci SŠ mají dostatečné informace o problematice extremismu. Určitě je nutné zohlednit také typ školy, kde se tato problematika více řeší a probírá v několika předmětech např. v dějepisu či občanské výchově apod. Tam jsou rozdíly patrné. Také záleží na věku žáků, na rodinném prostředí a na kamarádech, kteří se např. o tuto problematiku zajímají a mohou tak přinést další informace ostatním.

Dále je nutné uvést, že v dnešní době a světě počítačů a internetu jsou informace o těchto jevech téměř všude.

Myslíte si, že je míra informovanosti vyšší mezi chlapci či dívkami? Je možné vidět nějaký rozdíl ve znalostech či postojích u žáků SŠ dle typu střední školy viz. gymnázium a střední škola (učební obor)?

Nemohu asi konkrétně říci, zda je míra informovanosti vyšší u chlapců nebo dívek. Dle mého záleží opět na nějakém sociálním zázemí konkrétního žáka, kde se pohybuje on sám a o co se zajímá. Jistý vliv na informovanost má opět škola a provázanost předmětů, zejména dějepis a společenské vědy, kde se tato problematika jako učivo probírá. Je jisté, že gymnázia budou v těchto ohledech na tom jistě lépe, protože je žákům v osnovách předáván základní všeobecný přehled, kam jistě patří historie a seznámení se s minulostí, která ovlivňuje extremismus dodnes.

Ale co se týká stoupců a sympatizantů těchto hnutí, ať již pravicových či levicových setkal jsem se s těmito postoji více u chlapců.

Ano, mohu říci, že větší počet žáků, kteří sympatizují nebo obhajují radikálnější názory bylo ze středních škol bez maturity, jednalo se tedy o žáky učebních oborů.

Domníváte se, že žáci SŠ projevují sympatie s projevy extremismu nebo naopak, že tyto projevy a názory odsuzují?

Jsem toho názoru, že většina žáků s těmito projevy nesympatizuje a odmítá je, jelikož si uvědomují důsledky a rizika takového jednání.

Na druhou stranu jsem se již setkal a setkávám s mladými lidmi, kteří se oblékají např. dle určitého hnutí tzn. černá barva oblečení, šátky s lebkami, kožené boty, různé cvoky a řetězy. Ale že si vlastně neuvědomují, co to konkrétně znamená. Chtějí být zajímaví a zapadnout např. do nějaké party, zalíbit se v případě holek nějakému chlapci apod. A další možností je, že to dělají hlavně na protest rodičům, učitelům a všem ostatním. Je to spíše záležitost věku a celkové nezralosti osobnosti.

Jaké preventivní programy, které by se týkaly extremismu a souvisejících projevů pro školy připravujete?

Co se týká přímo konkrétních preventivních programů, které by byly zaměřeny přímo jen na problematiku extremismu, tak to neděláme. Extremismus je součástí našeho preventivního programu s názvem Mezilidská tolerance. Jedná se o program, který řeší problematiku národnostních menšin, společného soužití různých lidí, výhody a nevýhody těchto multikulturních společenství apod.. Do toho jsou také přiřazena témata jako je diskriminace, rasismus, xenofobie a také extremismus apod.

Jak jsou tyto preventivní programy na školách mezi žáky oblíbené?

Myslím si, že celkem ano. Žáci mají zájem, dozvědět se a vyzkoušet si něco nového. Co se týká oblíbenosti preventivních programů, tak velmi oblíbené jsou programy zaměřené na sexuální problematiku.

Myslíte si, že by bylo vhodné dělat něco jinak, co se týká preventivních programů?

Myslím si, že vždy je určitě možné vše dělat trochu jinak. Samozřejmě by bylo vhodné, aby na školách bylo více preventivních aktivit. Problémem jsou finance, i když si myslím, že cenově to pro školu není zase tak nákladné. 1 hodina preventivního programu stojí 200 Kč. A délka těchto připravených aktivit je cca 2 až 3 hodiny. To znamená, že celkově to stojí 600 Kč. Někdy i to je pro školy nákladné a raději peníze vydávají za jiné věci hlavně vybavení apod. To by bylo dobré změnit. Je nutné se žáky pracovat a vysvětlovat jim. A hlavně varovat je, aby věděli, co se může stát a na co si mají dávat pozor.

Důležité také je, aby programy byly certifikované a splňovaly určitou kvalitu.

Nutností je v dnešní době zaměřovat preventivní programy na otázku kyberšikany a rizika užívání a trávení času žáků u počítačů a na sociálních sítích. Dle průzkumů tráví např. žáci 5. a 6. tříd ZŠ až 3,5 hodiny denně na počítači, což je alarmující.

Jak řešíte při preventivních programech romskou otázku, když jsou ve třídě zastoupeny romské děti?

Samozřejmě je to obtížnější, ale je nutné se těmito otázkami zabývat. Nutností je otevřenost. Nic nezastírat a říkat to, jak to skutečně je. Je důležité přihlídnout k věku dětí apod. Záleží na kolektivu ve třídě a na celém třídním klimatu.

Jak na takovou situaci po tom reagují romské děti, když se o nich ve třídě mluví. A zmiňuje se např. rasismus, diskriminace apod.?

Není to pro ně určitě lehké. Většina z nich se snaží maskovat, jako kdyby ve třídě nebyly a někteří se brání. Záleží na povaze a charakteru dítěte.

Obrátil se na Vás někdo z řad žáků, že je ohrožen např. extremistickými projevy z řad spolužáků nebo i někým mimo školu?

Ano, jednou se mi to stalo. Jednalo se o dívku, jiné národnosti a jiného náboženského vyznání, která byla středem zájmu několika žáků právě z důvodu své

národnosti. Bylo ji naznačováno, že do třídy nepatří a vyhrožovali jí. Celou věc jsme řešili se školou a s rodiči.

11. Diskuze

Záměrem výzkumu bakalářské práce bylo zanalyzovat výskyt extremismu mezi žáky středních škol v okrese Prachatice. Cílem práce bylo posoudit, zda žáci středních škol jsou sympatizanty extremistických hnutí nebo naopak zda tyto extremistické myšlenky odmítají. Důležitou součástí práce bylo zmapování postojů a míry informovanosti o problematice extremismu a souvisejících negativních jevech. Práce se zaměřila na zjišťování údajů o tom, zda existuje rozdíl mezi chlapci a dívkami ze SŠ, co se týká sympatií či antipatií k extremistickým názorům a postojům. Dalším důležitým bodem bylo získání přehledu o tom, zda je možné sledovat nějaké rozdíly mezi žáky středních škol s maturitou viz. gymnázia a střední odborné školy s maturitou a střední odborné školy bez maturity - učební obory.

Práce se také zabývala otázkami vnímání preventivních programů ze strany žáků středních škol. Názor na kvalitu preventivních programů či jejich oblíbenost sdělil také vedoucí pracovník neziskové organizace Portus Prachatice, který sám preventivní programy pro školy v okrese Prachatice připravuje.

Na začátku výzkumu byly stanoveny výzkumné předpoklady, které byly prostřednictvím realizovaného výzkumu potvrzeny nebo vyvráceny. Samotný výzkum se skládal ze dvou částí. První část výzkumu byla realizována pomocí dotazníkového šetření mezi žáky středních škol v okrese Prachatice. Jednalo se o následující střední školy: Gymnázium, Prachatice; Gymnázium a Střední odborná škola ekonomická, Vimperk; Vyšší odborná škola sociální a Střední pedagogická škola, Prachatice; Střední odborná škola, Vimperk.

Pro výzkum jsem zvolila 3. ročníky středních škol v okrese Prachatice. Žáci byli zvoleni záměrným výběrem. Věková hranice u žáků byla stanovena na 18 let. Samozřejmě se objevili výjimky ve věku 17 let nebo 19 let. Důvod pro zvolení této věkové hranice byl následující. Žáky střední školy ve věku 18 let lze vnímat jako dospělé osoby. A je možné předpokládat, že tito lidé jsou schopni již posoudit negativní důsledky těchto extremistických projevů pro společnost a na druhou stranu jsou schopni obhájit si svůj názor, když se s extremistickými projevy souhlasí.

Celkem bylo na školách rozdáno 311 dotazníků, návratnost byla 100 % vzhledem k osobnímu předání a vyzvednutí daných dotazníků. Do výzkumu bylo zařazeno 294 dotazníků, což je 94,5 %. Jednalo se o dotazníky, které byly správně vyplněny a mohly se stát podkladem pro vypracování výsledků samotného výzkumu.

Pro porovnání výsledků mezi chlapci a dívkami ze SŠ bylo do výzkumu zařazeno 272 dotazníků, tzn. 136 dotazníků od chlapců a stejný počet, tedy 136 dotazníků od dívek, aby mohlo dojít ke srovnání získaných výsledků. V procentním vyjádření se jedná o 92,5 % dotazníků z celkového počtu 294 dotazníků.

Rozdělení výsledků výzkumu na dívky a chlapce bylo nutné pro potvrzení či odmítnutí předem stanovených výzkumných předpokladů.

Pro srovnání výsledků dle jednotlivých typů škol bylo zařazeno do výzkumu 171 dotazníků, tedy z každého typu školy 57, což je 58 %. Stejný počet dotazníků byl nutný, aby opět mohlo dojít ke srovnání jednotlivých středních škol.

Druhou část výzkumu tvořil rozhovor s vedoucím pracovníkem Primární prevence Phénix z nestátní neziskové organizace Portus Prachatice. Jednalo se o rozhovor, jehož hlavním cílem bylo upřesnit problematiku preventivních programů na školách v okrese Prachatice. A sdělení pracovníkova názoru na oblíbenost těchto programů, případně sdělení toho, jak vnímají preventivní programy žáci středních škol.

Cílem výzkumu bylo potvrdit či vyvrátit následující výzkumné předpoklady:

- ❖ Chlapci studující na středních školách se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky studující na středních školách.

Význam slova setkávají znamená, že znají někoho ze svého okolí, kdo je členem extremistického hnutí nebo že se sami otevřeně hlásí k těmto idejím extremistických skupin. Také je možné, že se může jednat o žáky SŠ, kteří se více zajímají o problematiku extremismu. Tito žáci také mohou uvést, že poslouchají hudbu, navštěvují různé koncerty a nebo se oblékají dle módního stylu určitého extremistického hnutí.

- ❖ Žáci gymnázií mají větší znalosti o problematice a rizicích extremismu a rasismu než žáci studující na ostatních typech středních škol.
- ❖ Většina respondentů z řad žáků SŠ bude hodnotit preventivní programy jako přínosné a pozitivní.

Chlapci studující na středních školách se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky studující na středních školách.

Výzkumné tvrzení, že chlapci studující na středních školách se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky studující na středních školách. Lze potvrdit či vyvrátit pomocí následujících výsledků výzkumu.

Z provedeného výzkumu vyplývá, že většina žáků SŠ, tedy 82 %, odmítá a nesdílí názory a postoje extremistických hnutí. A však i mezi žáky SŠ existují lidé, kteří tyto myšlenky sdílejí. Jedná se 9,5 % žáků SŠ. Zbytek žáků neví/nedovede posoudit, zda tyto myšlenky sdílí či odmítá.

Úkolem výzkumu bylo určit, zda existuje mezi sympatizanty těchto hnutí z řad žáků SŠ nějaký rozdíl mezi pohlavím - dívkami a chlapci vzhledem k sympatiím a antipatiím.

Z výzkumu je zřejmé, že existují rozdíly mezi dívkami a chlapci ze SŠ, kteří se setkávají s projevy extremismu ve svém životě. Toto tvrzení lze potvrdit pomocí výsledků výzkumu uvedených např. v grafu č. 4.1 – Označení termínu extremismus dívkami a chlapci ze SŠ.

34,6 %, tj. 47 chlapců vybralo odpověď pro vysvětlení termínu extremismus násilí jako řešení. U dívek tuto možnost uvedlo pouze 9,6 %, tzn. 13 dívek.

31,6 %, tj. 43 chlapců zvolilo zákon ve vlastních rukách jako možnost odpovědi pro definování termínu extremismus. Co se týká dívek. Tuto alternativu zvolilo 13,2 %, tj. 18 dívek.

Dále chlapci vybrali také odpověď pořádek v ČR. To uvedlo 11 %, tj. 15 chlapců a 4,4 %, tj. 6 dívek.

Obě pohlaví uvedly také odpověď stát většiny. To zvolilo 8 %, tj. 11 chlapců a 2,2 %, tj. 3 dívky.

Dle výsledků výzkumu lze potvrdit, že chlapci se více setkávají a sympatizují s projevy extremismu než dívky. Odpovědi chlapců jsou dle výsledků výzkumu zastoupeny více procenty než odpovědi dívek.

Dále je možné výzkumné tvrzení č. 1 podpořit či odmítnout pomocí výsledků výzkumu dle grafu č. 9. – Setkání chlapců a dívek ze SŠ s projevy extremismu.

Výsledky výzkumu ukazují, že chlapci, žáci SŠ se setkali ve svém životě s projevy extremismu častěji než dívky. Chlapci uvedli odpověď A – ano setkali v 64 %, tj. 87 chlapců. Dívky zvolily tuto odpověď ve 47,8 %, tj. 65 dívek.

Variantu odpovědi B – ne nesetkali se s projevy extremismu. Uvedlo 25 %, tzn. 34 chlapců a 36 %, tj. 49 dívek.

Z celkového vyhodnocení této části výzkumu lze potvrdit, že chlapci se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky.

Výzkumné tvrzení č. 1 mohou dále podpořit nebo vyvrátit výsledky výzkumu dle grafu č. 10. 1 - Setkání chlapců ze SŠ s projevy extremismu a grafu č. 10.2 – Setkání dívek ze SŠ s projevy extremismu.

Výsledky výzkumu ukazují, že 80,1 %, tzn. 109 chlapců se setkala s projevy extremismu na internetových stránkách. 58%, tj. 79 chlapců se setkala s projevy extremismu mezi kamarády či v partě. 41,9 %, tzn. 57 chlapců se líbí styl oblékání (móda). Dále také chlapci uvedli, že se účastní manifestací či pochodů. Tuto odpověď uvedlo 28,7 %, tzn. 39 chlapců.

Výsledky výzkumu u dívek lze vysvětlit následujícím způsobem. 61 %, tj. 84 dívek se setkává s projevy extremismu na internetových serverech. 60,3 %, to znamená 82 dívek se seznamuje se projevy extremismu na diskotékách. 45,6 %, tj. 62 dívek se setkává s projevy extremismu díky kamarádům nebo účasti v partě. 31,6 %, tj. 43 dívek obdivuje módu extremistických skupin. 30,9 %, to je číselným vyjádřením 42 dívek se střetlo s projevy extremismu na ulici. 18,4 %, tj. 25 dívek uvedlo jako možnost setkání s extremismem film.

12,5 %, 17 dívek vybralo variantu odpovědi, že se setkávají s projevy extremismu při manifestacích či pochodech.

Mezi chlapci a dívkami existuje značný rozdíl v možnostech, kdy se setkávají s extremistickými projevy. Chlapci se např. více účastní manifestací a pochodů (viz. graf. č. 10.1). Patrný je také rozdíl mezi chlapci a dívkami v odpovědi – týkající se hudby a koncertů. Dívky uvádějí, že se s projevy extremismu setkávají prostřednictvím hudby a koncertů v 8,8 %, tj. 12 dívek. U chlapců je toto zastoupení v 19,9 %, tj. 27 chlapců (viz. graf č. 10.1). Rozdíl lze také sledovat v procentním zastoupení např. u odpovědi kamarádi a parta, kde tuto odpověď uvedlo více chlapců, tedy 58 %, tj. 79 chlapců. U dívek tuto odpověď uvedlo pouze 31,6 %, tzn. 43 dívek.

U celkového zhodnocení následující otázky je možno říci, že existují rozdíly v odpovědích mezi chlapci a dívkami. Je zde patrný rozdíl např. v oblíbenosti hudby a koncertů, dále v účasti na manifestacích či pochodech, u volby kamarádů a party, v oblíbenosti módy a v návštěvách diskotéky apod.

Je zřejmé, že spíše chlapci se aktivněji zapojují do extremistických aktivit – kamarádi a účast v partě, pochody apod. a mají přátele z extremistických hnutí častěji než dívky. Proto můžeme potvrdit výzkumné tvrzení, že chlapci se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky.

Výsledky výzkumu uvedené v grafu č. 11.1 – Znájí chlapci a dívky někoho z extremistického hnutí, mohou opět podpořit či naopak odmítnout výzkumný předpoklad č. 1. Výzkumný předpoklad č. 1 zní, zda se chlapci či dívky ze SŠ ve svém životě častěji setkávají s projevy extremismu.

Výzkum ukazuje následující informace. Většina chlapců či dívek nezná nikoho z extremistického hnutí. Tuto možnost uvedlo 34,6 %, tj. 47 dívek a 21,3 %, tj. 29 chlapců.

Jestliže se blíže podíváme, zda je více procenty zastoupena odpověď, že chlapci či dívky někoho znají. Vidíme následující výsledky. Co se týká chlapců, tak ti uvádějí v 10 %, tzn. 14 chlapců, že někoho konkrétního z těchto hnutí znají. Zatímco dívky tuto možnost uvádějí pouze v 4,4 %, tzn. 6 dívek.

Z celkového hodnocení můžeme uvést, že odpovědi chlapců, že někoho z extremistických hnutí znají je zastoupena 10 %, tzn. 14 chlapců oproti dívkám, které tuto variantu odpovědi uvedly pouze ve 4,4 %, tj. 6 dívek. Díky těmto výsledkům můžeme říci, že chlapci se opět častěji ve svém životě setkávají s projevy extremismu než dívky.

Výzkumné tvrzení č. 1 je možno dále zhodnotit pomocí výzkumu v grafu č. 12.1 – Souhlasí chlapci a dívky s projevy extremismu. Výsledky výzkumu lze popsat tímto způsobem. Většina chlapců a dívek uvádí odpověď spíše ne, že spíše nesouhlasí s projevy extremismu. Tuto odpověď uvedlo 25 %, tj. 34 dívek a 19,9 %, tj. 27 chlapců. Odpověď ne vybralo 17,6 %, tzn. 24 dívek a 12,5 %, tzn. 17 chlapců.

Co se týká pozitivních odpovědí, že respondenti, tedy dívky a chlapci, souhlasí s projevy extremismu. Uvedlo 5,9 %, tj. 8 chlapců a 3,7 %, tzn. 5 dívek odpověď spíše ano.

Při srovnání chlapců a dívek je patrné, že chlapci souhlasí s těmito projevy ve vyšším procentu odpovědí viz. 6,6 % chlapci vs. 4,4 % dívky. Dívky ve většině případů uvedly odpovědi typu ne nebo spíše ne (viz graf. č. 12.1).

Pomocí provedeného výzkumu je také možné potvrdit nebo odmítnout výzkumné tvrzení č. 1 díky výsledkům uvedeným v grafu č. 13.1 – Co se líbí chlapcům na extremismu. A také pomocí grafu č. 13.2 – Co se líbí dívkám na extremismu.

Uvedené výsledky výzkumu jsou procentně vyjádřeny pouze k žákům, kteří sympatizují s extremistickými názory a postoji, tedy 9,5 %, tedy 13 žáků.

Výsledky ukazují, že chlapci na extremismu obdivují radikální názory. To uvedlo 61,5 %, tzn. 8 chlapců. 46,2 %, tj. 6 chlapcům se líbí styl oblékání – to znamená oblečení hlavně černé barvy a ostatní typické doplňky a také noví přátelé. 38,5 %, tj. 5 chlapců uvádí, že poslouchají hudbu a navštěvují koncerty různých extremistických hnutí. 30,8 %, tj. 4 chlapci schvalují nahánění strachu ostatním a líbí se jim adrenalin, který při těchto akcích vzniká. Dále také ve 30,8 %, tj. 4 chlapci uvádějí, že sympatizují s rychlým řešením problémů. Jako další důvod byl ve 23 %, tj. u 3 chlapců obdiv k manifestacím a pochodům, k síle a nadřazenosti a k zákazu pobytu cizinců.

U dívek je možné vysledovat, že 53,8 %, tj. 7 dívek obdivuje styl oblékání a nové přátele. 38,5 %, tj. 5 dívek schvaluje radikální názory. 23 %, tzn. 3 dívkám se líbí hudba s extremistickým podtextem a návštěva koncertů. 15,4 %, tj. 2 dívky, které uvádějí, že se jim na extremismu líbí: síla a nadřazenost, manifestace a pochody, řád a pořádek, rychlé řešení a zrušení zákonů.

Celkově je možné sledovat u obou pohlaví určité rozdíly v preferencích, co obdivují chlapani a co se líbí dívkám. U chlapanů převažují zejména radikální názory, styl oblékání, poslouchání hudby a návštěva koncertů, které mají navozovat pocit respektu a síly. Dále upřednostňují rychlé řešení, sílu a nadřazenost.

Oproti dívkám, které na extremistických hnutích obdivují zejména své přátele a začlenění do party. Dále uvádějí módu a styl prezentace navenek, poslech hudby. Také zmiňují radikální názory, rychlé řešení a řád a pořádek.

Závěrem je možné říci, že výsledky získané pomocí grafu č. 13.1 a 13.2 potvrzují výzkumné tvrzení č. 1, že chlapani se setkávají s projevy extremismu častěji než dívky.

Výzkumné tvrzení č. 1 lze také potvrdit nebo odmítnout díky výsledkům uvedeným v grafu č. 18.1 – Názory dívek a chlapanů na přínos extremistických postojů.

Zjištěné výsledky udávají následující rozdíly mezi dívkami a chlapani v názorech na přínos extremistických postojů.

26,5 %, tj. 36 dívek a 18,4 %, tzn. 25 chlapanů uvedlo odpověď spíše ne, že extremistické radikální postoje a názory nejsou přínosné a nemohou nic změnit.

9,6 %, tzn. 13 chlapanů a 4,4 %, tj. 6 dívek vybralo odpověď ne, že extremistické postoje nezmění nic.

7,4 %, tzn. 10 chlapanů a 6,6 %, tj. 9 dívek odpovědělo na tuto otázku, že spíše ano, že tyto radikální postoje a názory něco změnit mohou. Přímou odpověď ano, že tyto názory něco změnit mohou a že jsou přínosné, uvedlo 5,9 %, tj. 8 chlapanů a 3,7 %, tj. 5 dívek.

Celkově můžeme říci, co se týká souhlasu chlapanů a dívek s radikálními extremistickými postoji, tak chlapani tento souhlas s extremistickými názory a jednáním udávají ve vyšším procentním zastoupení než dívky.

Ze získaných výsledků je patrné, že je možné potvrdit výzkumné tvrzení č. 1, že chlapci studující na středních školách se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky studující na středních školách.

Výzkumný předpoklad č. 1 lze také potvrdit či odmítnout pomocí výsledků uvedených v grafu č. 24.1 – Účast chlapců a dívek na extremistických akcích.

Výsledky je možno interpretovat tímto způsobem: 13,2 %, tj. 18 chlapců se účastnilo nějaké extremistické akce. U dívek můžeme sledovat, že se nějaké extremistické akce účastnilo 8 %, tzn. 11 dívek.

Závěrem můžeme říci, co se týká srovnání chlapců a dívek v účasti na nějaké extremistické akci, tak pohlaví chlapců bylo procentně více zastoupeno. Je zřejmé, že chlapci se více zapojují a účastní extremistických aktivit než dívky ze SŠ.

Výzkumné tvrzení č. 1 je možno také podpořit názory z rozhovoru s pracovníkem Portus Prachatice, který říká: „Domnívám se, co se týká stoupenců a sympatizantů těchto hnutí, ať již pravicových či levicových setkal jsem se s těmito postoji více u chlapců.“

Po celkovém uvedení a zhodnocení získaných výsledků výzkumu je možné potvrdit výzkumný předpoklad č. 1, že chlapci studující na středních školách se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky studující na středních školách.

Žáci gymnázií mají větší znalosti o problematice a rizicích extremismu a rasismu než žáci studující na ostatních typech středních škol.

Uvedené výzkumné tvrzení lze potvrdit nebo odmítnout pomocí následujících výsledků výzkumu.

Do výzkumu pro srovnání jednotlivých typů škol bylo zařazeno 171 dotazníků, to je 57 dotazníků pro každý typ školy, v procentním vyjádření se jedná o 58 %.

Dané tvrzení lze potvrdit či odmítnout pomocí grafu č. 5.1 – Definice diskriminace dle typu školy.

Výsledky výzkumu ukazují, že většina žáků SŠ zná odpověď na otázku, co je diskriminace. Co se týká konkrétních výsledků dle jednotlivých typů středních škol. Žáci gymnázií odpověděli správně v 92,3 %, tj. 53 žáků. 78,9 %, tj. 45 žáků SŠ s maturitou uvedlo správnou odpověď. Zřetelně horší výsledky byli mezi žáky středních škol bez maturity – učební obor, kdy žáci SŠ odpověděli správně jen v 66,7 %, tzn. 38 žáků. .

Po vyhodnocení této otázky je zřejmé, že žáci gymnázií mají vyšší znalosti o problematice extremismus a souvisejících pojmech než žáci ostatních typů škol.

Výzkumné tvrzení č. 2 je možné potvrdit či odmítnout také pomocí výsledků výzkumu v grafu č. 6.1 – Definice rasismu dle typu školy.

Výzkum prokázal následující informace. Většina respondentů dle typu střední školy zvolili správnou odpověď B, co znamená termín rasismus. Horší výsledky je možno opět sledovat u žáků SŠ bez maturity, tedy u učebních oborů, kde správnou odpověď uvedlo pouze 54,4 % žáků SŠ, což je 31 žáků. Nejlepší výsledky v podobě znalostí měli žáci SŠ – gymnázia. Správnou odpověď uvedlo 78,9 % žáků, tj. 45 žáků. Na druhém místě se umístili se správnou odpovědí žáci středních odborných škol s maturitou. Správně odpovědělo 61,4 %, tzn. 35 žáků.

Z výsledků výzkumu je jasné, že žáci gymnázií mají větší znalosti oproti ostatním typům středních škol.

Dále je možné potvrdit či odmítnout výzkumné tvrzení č. 2 pomocí výsledků výzkumu, které jsou uvedeny v grafu č. 7.1 – Definice xenofobie dle typu SŠ školy. Výsledky je možno interpretovat tímto způsobem. Žáci gymnázií zvolili správnou odpověď A v 73,7 %, tj. 42 žáků. Správně odpověděli také žáci středních odborných škol s maturitou. Jednalo se o 66,7 %, tzn. 38 žáků SŠ. Nejméně správných odpovědí měli žáci učebních oborů, kteří odpověděli správně jen v 50,9 %, tedy 9 žáků.

Opět je možno konstatovat, že žáci gymnázií mají větší znalosti o problematice extremismu oproti ostatním žákům středních škol.

Další výsledky výzkumu ukazují viz. graf č. 8.1 – Definice multikulturalismu dle typu školy, že většinu správných odpovědí měli žáci gymnázií, kteří správně vybrali odpověď pod písmenem C. Tuto variantu odpovědi vybralo 84,2 %, tj. 48 žáků gymnázií. Dále správně odpověděli i žáci středních odborných škol. Jednalo se o 73,7 %, tzn. 42 žáků. Nejméně správných odpovědí měli žáci učebních oborů, kteří správně odpověděli v 57,9 %, tj. 33 žáků.

Celkově je možné uvést vyhodnocení této otázky, že žáci gymnázií mají větší znalosti o extremistických jevech a souvisejících pojmech než žáci ostatních typů středních škol.

Obhajobu či odmítnutí výzkumného tvrzení je možno také prokázat výsledky výzkumu, které jsou popsány v grafu č. 15.1 - Hodnocení nebezpečnosti extremismu dle typu školy.

Výsledky dokazují, že většina žáků všech typů středních škol si uvědomuje, že extremistické postoje a s nimi spojená rizika jsou hodně nebezpečná. Tuto odpověď zvolilo 64,9 %, tj. 37 žáků SŠ s maturitou, 54,4 %, tzn. 31 žáků gymnázií a 35 %, tj. 20 žáků ze SŠ – učebního oboru.

Celkové zhodnocení postojů žáků SŠ dle jednotlivých typů středních škol. Žáci učebních oborů uvedli, že extremistické postoje nebezpečné nejsou a rizika s nimi spojená, že jsou minimální. Jednalo se o následující odpovědi: nejsou nebezpečné 7 %, tj. 4 žáci; málo nebezpečné 21 %, tj. 12 žáků; nehrozí žádné riziko 28 %, tzn. 16 žáků; hodně nebezpečné 35 %, tj. 20 žáků a velmi nebezpečné 8,8 %, tj. 5 žáků.

Žáci gymnázií a středních odborných škol uvádějí ve svých odpovědích, že extremismus představuje riziko pro společnost a že extremistické postoje jsou nebezpečné. Odpověď, že nehrozí žádné riziko uvedlo 14 %, tj. 8 žáků gymnázia a 8,8 %, tzn. 5 žáků střední odborné školy s maturitou. Žáci učebních oborů tuto odpověď uvedli ve 28 %, tj. 16 žáků.

Dále se také žáci učebních oborů shodli, že extremismus představuje malé riziko. Tuto odpověď uvedlo, 21 % žáků, tj. 12 žáků. Zatímco žáci ostatních typů školy uváděli

tuto odpověď s nižším procentním zastoupením. Žáci gymnázií 7 %, tj. 4 žáci a odborných středních škol 3,5 %, tzn. 2 žáci.

Po vyhodnocení celé otázky je možno říci, že žáci si ve většině případů uvědomují nebezpečnost extremismu pro společnost a rizika s tímto jevem spojená. Ale na druhou stranu je nutno podotknout, že žáci učebních oborů, si neuvědomují souvislosti a hrozby tohoto fenoménu oproti ostatním typům škol.

Je možné opět uvést závěr, že žáci gymnázií mají větší znalosti a uvědomují si rizika spojená s extremismem než žáci ostatních typů středních škol.

Pro výzkumné tvrzení č. 2 je také možné jmenovat výsledky výzkumu uvedené v grafu č. 21.1 – Hodnocení znalostí symbolů extremismu dle typu školy.

Znalosti jednotlivých symbolů, které spojujeme s extremismem se liší dle typu jednotlivých škol. Většina žáků SŠ poznala symbol Sieg Heil – vítězství zdar. Tuto odpověď uvedlo 47,4 %, tj. 27 žáků gymnázií, 43,9 %, tzn. 25 žáků středních odborných škol s maturitou a 50,9 % žáků, tj. 29 žáků učebních oborů.

Žáci SŠ poznali také symbol C18, který představuje iniciály jména Adolfa Hitlera. Tuto odpověď vědělo 28 %, tj. 16 žáků gymnázia, 12,3 %, tzn. 7 žáků střední odborné školy s maturitou a 8,8 %, tj. 5 žáků učebních oborů.

Symbol A v kruhu, což je znak typický pro anarchismus, poznalo nejvíce žáků středních odborných škol. Jednalo se o 19,3 %, tj. 11 žáků. Dále tuto odpověď uvedlo 12,3 %, tj. 7 žáků gymnázií a 14 %, tzn. 8 žáků učebních oborů.

Znak pro squatting pojmenovalo pouze málo žáků SŠ. Výsledky byly následující: 7 %, tj. 4 žáci gymnázií, 14 %, tzn. 8 žáků středních odborných škol s maturitou a 3,5 %, tj. 2 žáci učebních oborů bez maturity.

Odpověď nevím/neznám byla nejvíce uvedena mezi žáky učebních oborů tzn. u 22,8 % respondentů, tj. 13 žáků. Žáci gymnázií uvedli, že neznají žádný symbol v 5,3 %, tj. 3 žáci gymnázií a 10,5 %, tj. 6 žáků střední odborné školy s maturitou.

Jako celkové vyhodnocení dané otázky můžeme říci, že žáci gymnázií dosahovali lepších výsledků než žáci ostatních typů škol – střední odborné školy s maturitou a střední školy - učební obory.

Dané výzkumné tvrzení je možno také potvrdit informacemi z rozhovoru s pracovníkem Portus Prachatice, který uvádí: „Jistý vliv na informovanost má opět škola a provázanost předmětů, zejména dějepisu a společenské vědy, kde se tato problematika jako učivo probírá.“ „Je zřejmé, že gymnázia budou v těchto ohledech na tom jistě lépe, protože je žákům v osnovách předáván základní všeobecný přehled, kam jistě patří historie a seznámení se s minulostí, která ovlivňuje extremismus dodnes.“

Dle uvedených výsledků výzkumu je možné říci, že platí výzkumné tvrzení č. 2, že žáci gymnázií mají větší znalosti a o problematice a rizicích extremismu a rasismu než žáci studující na ostatních typech středních škol.

Většina respondentů z řad žáků SŠ bude hodnotit preventivní programy jako přínosné a pozitivní.

Z provedeného výzkumu lze usuzovat, že většina žáků SŠ se během studia na setkala s nějakým typem preventivního programu. Toto tvrzení podporují výsledky výzkumu uvedené v grafu č. 27 – Realizace preventivních programů ve škole. 48,6 % dotazovaných, tj. 143 žáků SŠ, uvedlo, že se setkali s realizací nějakého preventivního programu proti sociálně patologickým jevům, kam lze zařadit např. extremismus, netoleranci, šikanu a násilí. Proto je možné pomocí výzkumu potvrdit či odmítnout dané výzkumné tvrzení.

Z grafu č. 28 – Druhy preventivních programů ve školách je možné říci, s kterými typy preventivních programů se žáci SŠ setkali. Nejvíce žáků SŠ se setkalo s přednáškou na určité téma zahrnující informace o rizikových způsobech chování a jednání. Tuto informaci potvrdilo 46,5 % dotázaných, tj. 137 žáků SŠ. 40 % respondentů, tzn. 118 žáků SŠ, uvádí, že se setkali během studia také s besedou na určité aktuální téma.

Představu o tom, zda preventivní programy přinesly žákům SŠ nějaké nové a zajímavé informace jsou uvedeny v grafu č. 29 – Přínos nových informací díky preventivním programům na školách. 34,7 % respondentů, tzn. 102 žáků SŠ uvedlo,

z nabízených odpovědí odpověď spíše ano a 13 % dotázaných, tj. 39 žáků SŠ odpovědělo přímo ano, že jim preventivní programy přinesly nové a zajímavé informace. Můžeme, tudíž říci, že preventivní programy přinesly většině žákům SŠ nové a zajímavé informace. Díky tomuto grafu můžeme potvrdit výzkumné tvrzení, že preventivní programy jsou žáky hodnoceny jako přínosné a pozitivní.

Pomocí grafu číslo 30 – Jak změnit preventivní programy ve školách můžeme dále hodnotit přínos preventivních programů pro žáky SŠ. A získat nové náměty a nápady co v případě preventivních programů změnit, aby plnily svůj úkol. A pro žáky byly zajímavé a hlavně přínosné.

36,8 % respondentů, tj. 57 žáků SŠ, se domnívá, že by bylo vhodnější někdy si vyhledávat informace o dané problematice sami dle jejich zájmu. Jelikož preventivní programy nepokrývají jejich aktuální zájem. 9 % dotázaných, tj. 14 žáků SŠ, si myslí, že preventivní aktivity jsou zaměřeny pouze jednostranně a chybí informace a názory z různých úhlů pohledu. Komplexní pohled na daný jev, který je předmětem preventivního programu by pomohl žákům získat lepší a ucelenější představu. Je nutné zmínit jak negativa, ale také důvody, proč někteří lidé jednají určitým způsobem. I když většinová společnost tyto jevy odsuzuje a odmítá.

Žáci SŠ by také při realizaci programů uvítali využívání moderních médií, tuto odpověď uvedlo 24 % respondentů, tj. 38 žáků SŠ. Respondenti také zmiňují, že by bylo vhodné, aby na školách byl větší počet preventivních programů s aktuálními tématy. Tento názor uvádí 15,5 % respondentů, tzn. 24 žáků SŠ.

14,2 % respondentů, tj. 22 žáků, je přesvědčeno, že by bylo vhodné využívat při preventivních aktivitách modelové situace, které by jim pomohly nastínit celý problém. Mohli by se do něj lépe vžít a pochopit jej.

Na závěr lze říci, že výzkumné tvrzení č. 3 - Většina respondentů z řad žáků SŠ bude hodnotit preventivní programy jako přínosné a pozitivní. Bylo prostřednictvím provedeného výzkumu potvrzeno.

12. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problematikou extremismu na SŠ v okrese Prachatice a hodnocením preventivních programů ze strany žáků středních škol a neziskové organizace, která preventivní programy pro dané školy připravuje.

Záměrem práce bylo zjistit postoje a názory žáků středních škol v okrese Prachatice na problematiku extremismu. Získat přehled o tom jaké množství informací mají žáci SŠ o extremismu. Dále zmapovat, zda existuje rozdíl mezi dívkami a chlapci, co se týká postojů ať negativních či pozitivních k extremistickým projevům ve společnosti. A dále získat informace o tom, jestli existuje rozdíl ve znalostech či postojích k tomuto jevu vzhledem k typu střeň školy – gymnázium versus střední odborné učiliště.

Problematiku extremismu jsem zpracovala z různých úhlů pohledu. Uvedla jsem definici termínu extremismus a dále související jevy jako je rasismus, xenofobie a diskriminace. Rozpracovala jsem jednotlivé typy extremismu – pravicový extremismus, levicový extremismus. Uvedla jsem jednotlivá hnutí, organizace či subkultury. Zajímala jsem se blíže i o symboliku, která je často spojována s extremismem.

V další části práce jsem zpracovala informace týkající se vlivu extremismu na mládež a způsoby práce s touto mládeží, jestliže sympatizuje s nějakým extremistickým hnutím. Zajímala jsem se i o možnosti boje proti extremismu v ČR. V práci jsem zmínila preventivní programy na školách, jejichž hlavním cílem je eliminovat rizika vzniku sympatií s extremistickými postoji. Podrobněji jsem popsala nestátní neziskovou organizaci Portus Prachatice a její projekt Phénix, který zajišťuje přípravu a realizaci preventivních aktivit na školách v okrese Prachatice.

Bakalářská práce obsahuje kapitolu o okrese Prachatice, kde jsem uvedla základní informace o daném okrese. Charakterizovala jsem situaci ohledně extremismu v Jihočeském kraji a následně i v okrese Prachatice. Součástí práce je popis středních škol včetně kontaktů v okrese Prachatice, kde byl proveden samotný výzkum.

Na začátku výzkumu jsem měla stanoveny tři výzkumné předpoklady, které zněly: Chlapci studující na středních školách se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky studující na středních školách. Žáci gymnázií mají větší znalosti o problematice a rizicích extremismu a rasismu než žáci studující na ostatních typech středních škol. Většina respondentů z řad žáků SŠ bude hodnotit preventivní programy jako přínosné a pozitivní. Tyto výzkumné předpoklady jsem měla potvrdit či vyvrátit pomocí realizovaného výzkumu.

Samotný výzkum byl rozdělen na dvě části – dotazníkové šetření mezi žáky SŠ v okrese Prachatice. Dotazníky byly určeny pro žáky 3. ročníků SŠ. Věková hranice žáků se pohybovala od 17 – 19 let. Tento věk byl zvolen záměrně, jelikož největší skupinu tvořili 18 letí žáci, které lze již považovat za dospělé lidi. Žáci v tomto věku jsou již schopni posoudit extremismus a jeho rizika pro společnost. Případně si obhájit svůj názor, proč extremistické postoje odmítají nebo proč s nimi souhlasí. Druhou část výzkumu tvořil rozhovor s vedoucím pracovníkem neziskové organizace Portus Prachatice.

Na základě provedeného výzkumu a získaných informací jsem mohla potvrdit stanovené výzkumné předpoklady. Chlapci studující na středních školách se častěji setkávají s projevy extremismu než dívky studující na středních školách. Žáci gymnázií mají větší znalosti o problematice a rizicích extremismu a rasismu než žáci studující na ostatních typech středních škol. Většina respondentů z řad žáků SŠ bude hodnotit preventivní programy jako přínosné a pozitivní.

Během realizace své práce jsem se dozvěděla nové a zajímavé skutečnosti, které se týkaly fenoménu extremismu. Zjistila jsem různé informace o mládeži a metodách práce s nimi. Jednalo se zejména o způsoby práce, jak na žáky působit, aby jejich sympatie s extremistickými hnutími byly co nejmenší. Důležité je pochopit období vzdoru mládeže, nic nevnucovat, ale nenásilnou formou vysvětlovat a upozorňovat na to, že vše není tak jednoduché, jak představitelé určitých pravicových či levicových hnutí hlásají.

Doufám, že má práce bude sloužit jako zdroj nových informací pro lidi – učitele, metodiky prevence, studenty škol či veřejnost, kteří se o problematiku extremismu zajímají. Případně se setkali s někým, kdo je sympatizantem extremistického hnutí a chtějí mu zprostředkovat informace, co to znamená hlásat myšlenky extremismu, které mohou potlačovat lidská práva a ohrožovat demokracii ve společnosti.

13. Seznam grafů

- 1) Graf č. 1 – Identifikace respondentů podle pohlaví
- 2) Graf č. 2 – Rozdělení respondentů podle věku
- 3) Graf č. 3 – Rozdělení respondentů podle typu střední školy
- 4) Graf č. 4 – Možnosti označení termínu extremismus
- 5) Graf č. 4.1 – Označení termínu extremismus dívkami a chlapci ze SŠ
- 6) Graf č. 5 – Význam termínu diskriminace
- 7) Graf č. 5.1 – Definice diskriminace dle typu školy
- 8) Graf č. 6 – Definice termínu rasismus
- 9) Graf č. 6.1 – Definice rasismu dle typu školy
- 10) Graf č. 7 – Definice termínu xenofobie
- 11) Graf č. 7.1 – Definice xenofobie dle typu školy
- 12) Graf č. 8 – Co znamená termín multikulturalismus
- 13) Graf č. 8.1 – Definice multikulturalismu dle typu školy
- 14) Graf č. 9 – Setkání žáků SŠ s projevy extremismu
- 15) Graf č. 9.1 - Setkání chlapců a dívek ze SŠ s projevy extremismu
- 16) Graf č. 10 – Kde se žáci SŠ setkali s projevy extremismus
- 17) Graf č. 10.1 – Setkání chlapců ze SŠ s projevy extremismu
- 18) Graf č. 10.2 – Setkání dívek ze SŠ s projevy extremismu
- 19) Graf č. 11 – Znají respondenti někoho z extremistických hnutí
- 20) Graf č. 11.1 – Rozdělení sympatizantů dle jednotlivých hnutí
- 21) Graf č. 11.2 – Znají chlapci a dívky někoho z extremistických hnutí
- 22) Graf č. 12 – Souhlasí respondenti s projevy extremismus
- 23) Graf č. 12.1 – Souhlasí chlapci a dívky s projevy extremismu
- 24) Graf č. 13 – Co se líbí sympatizantům ze SŠ na extremismu
- 25) Graf č. 13.1 – Co se líbí chlapcům na extremismu
- 26) Graf č. 13.2 – Co se líbí dívkám na extremismu
- 27) Graf č. 14 – Co se nelíbí žákům SŠ na extremismu a v jaké hodnoty věří
- 28) Graf č. 15 – Hodnocení nebezpečnosti extremismu pro společnost
- 29) Graf č. 15.1 – Hodnocení nebezpečnosti extremismu dle typu školy
- 30) Graf č. 16 – Proč jsou extremistické projevy nebezpečné
- 31) Graf č. 16.1 – Pro koho jsou extremistické projevy nebezpečné

- 32) Graf č. 17 – Proč nejsou extremistické projevy nebezpečné
- 33) Graf č. 18 – Mohou něco změnit radikální názory
- 34) Graf č. 18.1 – Názory dívek a chlapců na přínos extremistických postojů
- 35) Graf č. 19 – Jak vypadají stoupenci extremistických skupin
- 36) Graf č. 20 – Extremistické symboly
- 37) Graf č. 21 – Co znamenají uvedené extremistické symboly
- 38) Graf č. 21.1 – Hodnocení znalostí symbolů extremismu dle typu školy
- 39) Graf č. 22 – Jaké extremistické skupiny, hnutí znáte
- 40) Graf č. 23 – Proti čemu a komu vystupují extremistické skupiny
- 41) Graf č. 24 – Účast na extremistické akci
- 42) Graf č. 24.1 – Účast dívek a chlapců na extremistických akcích
- 43) Graf č. 25 – Ohrožení národnostních menšin extremistickými skupinami
- 44) Graf č. 26 – Setkali jste se s projevy extremismu ve škole
- 45) Graf č. 27 – Realizace preventivních programů ve škole
- 46) Graf č. 28 – Druhy preventivních programů ve školách
- 47) Graf č. 29 – Přínos nových informací díky preventivním programům na školách
- 48) Graf č. 30 – Jak změnit preventivní programy ve školách

14. Použité zdroje literatury

- 1) *Okres Prachatice*. [online]. [citováno 18. 11. 2012]. Dostupné z: <<http://www.nasemesta.cz/jihocesky-kraj/okres-prachatice/>>.
- 2) *Zpráva ÚP v Prachaticích o situaci na trhu práce za rok 2010*. [online]. [citováno 18. 11. 2012]. Dostupné z: <<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhc/statistiky/ptokres1210.doc>>.
- 3) *Zveřejnění informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím – základní informace*. [online]. [citováno 18. 11. 2012]. Dostupné z: <<http://www.gympt.cz/info/skola.htm>>.
- 4) *Školní vzdělávací program – prezentace*. [online]. [citováno 18. 11. 2012]. Dostupné z: <[http://www.gympt.cz/info/svp/svp.pps#256,1,ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM](http://www.gympt.cz/info/svp/svp.pps#256,1,ŠKOLNÍ_VZDĚLÁVACÍ_PROGRAM)>.
- 5) *Extremismus*. [online]. [citováno 4. 1. 2013]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Extremismus>>.
- 6) CHMELÍK, J. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. 172 s. ISBN 80-7201-265-7
- 7) WOLF, J. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a současnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – nakladatelství Karolinum, 2000. 185 s. ISBN 80-246-0099-4
- 8) MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Praha: Barrister and Principal, 2003. 651 s. ISBN 80-86598-45-4
- 9) DANICS, Š. *Extremismus*. Praha: Triton, 2003. 62 s. ISBN 80-7254-454-3
- 10) CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismu*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-098-6
- 11) ČERNÝ, P. *Extremistická symbolika a její postih*. [online]. [citováno 2. 2. 2013]. Dostupné z: <<http://www.rexter.cz/kategorie/01122007>>.
- 12) LEBEDA D., GABAŘOVÁ, D. *Symbolika extremistických hnutí*. [online]. [citováno 2. 2. 2013]. Dostupné z: <www.asi-milovani.cz/file_download/16/Extremisticka-symbolika.pdf>.
- 13) *Manifest NSJ*. [online]. [citováno 8. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.narodnisjednoceni.cz/manifest.htm>>
- 14) *Dělnická strana*. [online]. [citováno 10. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://delnicka-strana.cz/>>.

- 15) *Informace BIS o vývoji na extremistické scéně ve 4. čtvrtletí roku 2012*. [online]. [citováno 10. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>.
- 16) *Programová listina DSSS*. [online]. [citováno 10. 3. 2013]. Dostupné z: <<http://www.dsss.cz/programova-listina>>.
- 17) DEMJANČUK, N., DROTÁROVÁ, L. *Vzdělání a extremismus*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Epoque, 2005. 136 s. ISBN 80-86328-83-X
- 18) HERCZEK, J. *Trestné činy z nenávisťi*. 1. vyd. Praha: nakladatelství ASPI, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7357-311-9
- 19) *Xenofobie*. [online]. [citováno 20. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Xenofobie>>.
- 20) TESAŘ, F. *Etnické konflikty*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007. 251 s. ISBN 978-80-7367-097-9
- 21) *Genocida*. [online]. [citováno 20. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Genocida>>.
- 22) *Portus Prachatice*. [online]. [citováno 20. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.portusprachatice.cz/index.php/zakladni-informace>>.
- 23) *Holokaust*. [online]. [citováno 25. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Holokaust>>.
- 24) Kolektiv autorů. *Dovedu to pochopit. Hrozby neonacismu*. 1. vyd. Varianty, Člověk v tísní. 151 s. ISBN 978-80-86961-54-5
- 25) KOTLÁN, P. *Demokracie ve stínu. Terorismus, fašismus a komunismus*. 1. vyd. Ostrava: Institut vzdělávání Sokrates, 2003. 173 s. ISBN 80-86572-07-2
- 26) *Československá anarchistická federace*. [online]. [citováno 22. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.gamepark.cz/ceskoslovenska_anarchisticka_federace_331626.htm>.
- 27) *Antifašistická akce*. [online]. [citováno 22. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.antifa.cz/content/kdo-jsme>>.
- 28) *Socialistická strana pracujících*. [online]. [citováno 22. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=75>>.
- 29) *Komunistická strana Čech a Moravy*. [online]. [citováno 22. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.kscm.cz/nase-strana>>.

- 30) *Komunistický svaz mládeže*. [online]. [citováno 22. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.ksm.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=19&Itemid=74>.
- 31) *Obory*. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.oag.cz/studium/proc-k-nam/moznosti-studia/obory/>>.
- 32) *Zázemí školy*. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.oag.cz/studium/proc-k-nam/zazemi-skoly/>>.
- 33) Výroční zpráva za rok 2011/2012. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.oag.cz/wp-content/pdf/vyrocní_zprava_2011_12.pdf>.
- 34) *O škole*. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <http://spgspt.cz/o_skole.html>.
- 35) *Studijní obory*. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.stredniskola.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=67&Itemid=54>.
- 36) *Škola nabízí*. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.stredniskola.eu/index.php?option=com_content&task=view&id=410&Itemid=178>.
- 37) *Zřizovací listina*. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.stredni-skola.eu/media/zrizovaci_listina.pdf>.
- 38) *Základní informace – Phénix*. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.portusprachatice.cz/index.php/phenix>>.
- 39) *Co vám můžeme nabídnout*. [online]. [citováno 24. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.portusprachatice.cz/index.php/co-vam-meme-nabidnout>>.
- 40) KOUTNÁ, P., ŽANETOVÁ, Z., LEBEDA, D. *Vybrané formy rizikového chování*. 1. vyd. Praha: nakladatelství Dr. Josef Raabe, s.r.o.. 46 s. ISBN 978-80-87553-25-1
- 41) LEBEDA, D. *Extremismus*. [online]. [citováno 8. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rizikove-chovani-ditete/extremismus.html>>.
- 42) *Zpráva o extremismu na území ČR*. [online]. [citováno 8. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

- 43) MV ČR – odbor bezpečnostní politiky. *Koncepce boje proti extremismu pro rok 2013*. Praha: 2013
- 44) Minimální preventivní program. [online]. [citováno 8. 4. 2013]. Dostupné z: <<http://www.poradenskecentrum.cz/mpp.php>>.
- 45) MAREŠ, M, SMOLÍK, J. Pedagogická orientace. Školní výuka a politický extremismus, 2010, roč. 20, č. 2, str. 40 – 54

15. Přílohy

Seznam příloh:

- 1) Příloha č. 1 - Dotazník pro žáky SŠ
- 2) Příloha č. 2 - Přehled symbolů extremismu

Příloha č. 1

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY SŠ

Dobrý den,

jmenuji se Petra Martíšková a jsem studentkou bakalářského studia na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích – obor učitelství odborných předmětů. Pro svou bakalářskou práci zpracovávám výzkum na téma Problematika extremismu na SŠ v okrese Prachatice a následná preventivní opatření.

Touto cestou Vás prosím o vyplnění dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce.

Dotazník je zcela ANONYMNÍ a výsledky budou použity pouze pro účely bakalářské práce.

Děkuji Vám za ochotu a čas strávený vyplňováním.

Studentka PF JU v Českých Budějovicích
Mgr. Petra Martíšková
e-mail: PetraMartiskova@seznam.cz

1) Pohlaví: a) muž b) žena

2) Věk: uveďte prosím.....

3) Typ školy:

- a) střední odborná škola bez maturity – učební obor
- b) střední odborná škola s maturitou
- c) gymnázium

4) Jak byste co nejuvýstižněji označili termín extremismus? Vyberte prosím z uvedených pojmů alespoň 3 možnosti.

- a) pořádek v ČR
- b) vyhraněné ideologické postoje a činy
- c) netolerance
- d) zákon ve vlastních rukách
- e) stát většiny
- f) násilí jako řešení
- g) potlačení demokratického zřízení
- h) aktivistická hnutí a terorismus

5) Co znamená termín diskriminace? Vyberte z uvedených definic, kterou považujete za správnou.

- a) Diskriminace je rozhodnutí jednat dle zákonů platných v ČR.
- b) Diskriminace je postup plánování způsobu přijímání nových zaměstnanců.
- c) Diskriminací se rozumí odlišné zacházení ve srovnatelných situacích bez rozumného odůvodnění např. z důvodu věku, pohlaví, sexuální orientace, rasy, vyznání aj.

6) Jak byste definovali termín rasismus? Vyberte z uvedených definic, kterou považujete za správnou.

- a) Rasismus popisuje jednotlivé rasy a plemena u zvířat.
- b) Rasismus je názor, který tvrdí, že někteří lidé jsou nadřazení a jiní méněcenní z důvodu příslušnosti k určité lidské rase.
- c) Rasismus je biologická teorie pro členění obyvatel světa dle rasy.

7) Jak byste definovali termín xenofobie? Vyberte z uvedených definic tu, kterou považujete za nejvhodnější.

- a) Xenofobii lze charakterizovat jako projev odporu, nepřátelství, ale i nedůvěry ke všemu cizímu a strach ze všeho cizího.
- b) Xenofobie je druh osvětlení prostoru.
- c) Xenofobie popisuje možnost odlišení cizinců a příslušníků daného státu.

8) Jak byste popsali pojem multikulturalismus. Vyberte nejvhodnější definici.

- a) Multikulturalismus lze definovat jako stát jedné převažující kultury.
- b) Multikulturalismus je společenský směr s více kulturními možnostmi.
- c) Multikulturalismus je myšlenkový a politický směr, který zastává stanovisko, že v jednom demokratickém státě mohou společně žít nejen jednotlivci, ale i skupiny s různou kulturou a zdůrazňuje prospěšnost této kulturní rozmanitosti.

9) Setkali jste se již s projevy extremismu či rasismu ve vašem životě?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím/nedovedu posoudit

10) Jestliže jste v předchozí otázce uvedli odpověď ANO, kde jste se s těmito projevy setkali? Vyberte z uvedených možností, je možné zvolit i více odpovědí.

- a) škola
- b) ulice
- c) diskotéka
- d) literatura, časopisy
- e) film
- f) kamarádi, parta
- g) styl oblékání (móda)
- h) internetové stránky
- ch) manifestace, pochody
- i) hudba, koncerty skupin
- j) soukromé párty
- k) rodina, příbuzní

11) Znáte někoho z vašeho okolí, kdo je členem extremistického hnutí?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím/nedokážu posoudit

Jestliže ano, uveďte, zda se jedná o sympatizanta:

- a) levicového hnutí
- b) pravicového hnutí
- c) náboženského hnutí (sekta)

12) Souhlasíte s těmito projevy a způsobem života?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e)nevím

13) Jestliže jste uvedli na předchozí otázku odpověď ANO nebo spíše ANO, že s těmito názory sympatizujete. V čem se Vám tyto postoje líbí? Líbí se mi, protože nabízejí:

a) radikální názory	ch) nové přátele, jednotu všech
b) rychlé řešení	i) agresivní postupy
c) styl oblékání	j) řád a pořádek, respekt
d) hudbu, koncerty	k) sílu, nadřazenost
e) zákaz pobytu cizinců	l) manifestace, pochody
f) zrušení zákonů	m) adrenalin, nahánění strachu ostatním
g) zrušení republiky	

Jiné, uveďte, prosím.....

14) Jestliže jste uvedli v otázce číslo 12 odpověď NE, že s těmito názory nesouhlasíte. Uveďte, proč se vám tyto postoje nelíbí. Nelíbí se mi, protože:

- a) odmítám agresivitu a násilí
b) chci zachovat demokratické zřízení - republiku
c) chci žít v právním státě, kde platí zákony
d) odmítám diskriminaci, rasismus, xenofobii
e) uznávám práva národnostních menšin a cizinců
f) uznávám lidská práva a svobody
g) nelíbí se hudba, koncerty
h) nelíbí se mi styl oblékání
ch) odmítám jednat tak, že naháním ostatním strach

Jiné, uveďte, prosím.....

15) Jak si myslíte, že jsou extremistické postoje nebezpečné? Zvolte na uvedené škále, kdy 1 – nejsou nebezpečné, 5 – jsou velmi nebezpečné

- a) 1 b) 2 c) 3 d) 4 e) 5

16) Jestliže si myslíte, že jsou tyto projevy nebezpečné.

Uveďte prosím: důvod proč a pro

koho.....

17) Jestliže se domníváte, že tyto projevy nebezpečné nejsou.

Uveďte prosím: důvod a

proč.....

18) Jak si myslíte, že mohou být radikální názory přínosné, mohou něco změnit?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne d) nevím

19) Můžete popsat jak se navenek projevují stoupenci extremistických skupin (oblečení, hudba, znaky apod.)?

Uved'te, prosím.....

20) Znáte některé symboly (např. barvy, čísla, pozdravy aj.) extremistických skupin? Můžete nějaké uvést.

.....

21) Můžete u daných obrázků či symbolů vysvětlit jejich význam?

.....

.....

C18.....

Sieg Heil!

22) Znáte některá extremistická či krajně pravicová či krajně levicová uskupení? Můžete z daných možností vybrat ty, které lze řadit mezi extremistická hnutí či extremistické skupiny.

a) Občanská demokratická strana	g) Anarchisté
b) Národní odpor	h) Al Kaida
c) Skinheads	ch) strana LIDEM
d) Hooligans	i) Česká strana sociálně demokratická
e) Squatting	j) fotbalový klub Slávie
f) Neofašisté	k) Armáda ČR

23) Proti čemu, případně proti komu extremistické organizace velmi často vystupují? Napište stručnou odpověď.

Uved'te prosím.....

24) Účastnil/la jsi se někdy nějaké takové akce – koncert, pochod, manifestace?

- a) ano b) ne c) nevím

25) Domníváte se, že jsou menšinové skupiny obyvatel v našem státě ohrožené extremistickými skupinami?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

26) Setkali jste se někdy s projevy extremismu ve škole?

- a) ano b) ne c) nevím

27) Jsou u vás ve škole realizovány preventivní programy proti různým rizikovým způsobům chování např. besedy, přednášky, filmy, hry týkající se těchto jevů?

- a) ano b) ne c) nevím

28) S jakými typy preventivních programů jste se již ve škole sami setkali?

- a) besedy b) filmy c) hry d) zážitkové programy e) přednášky
f) Jiné, uveďte jaké

29) Domníváte se, že tyto preventivní metody práce vám poskytly nové informace o dané problematice – jako je extremismus, rasismus, šikana nebo násilí?

- a) ano b) spíše ano c) spíše ne d) ne e) nevím

30) Pokud se domníváte, že tyto preventivní aktivity nebyly přínosné, co by bylo vhodné změnit. Uveďte, prosím.

.....

Příloha č. 2

Přehled symbolů extremismu

původní symbolika:

Heslo Bílá síla – idea „třetí cesty“

neonacistická organizace Blood and Honour

převzatá symbolika:

východní symbolika – hinduistická svastika

ariosofická symbolika:

znak ariosofické společnosti Thule

světové runové hodiny, propojení
znamení zodiaku a božstva

runy:

Odal Rune – runa vlastnictví

Sig Rune – runa vítězství, síly, Hitlerjugend

Tyr Rune – symbol boje

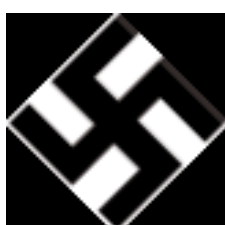
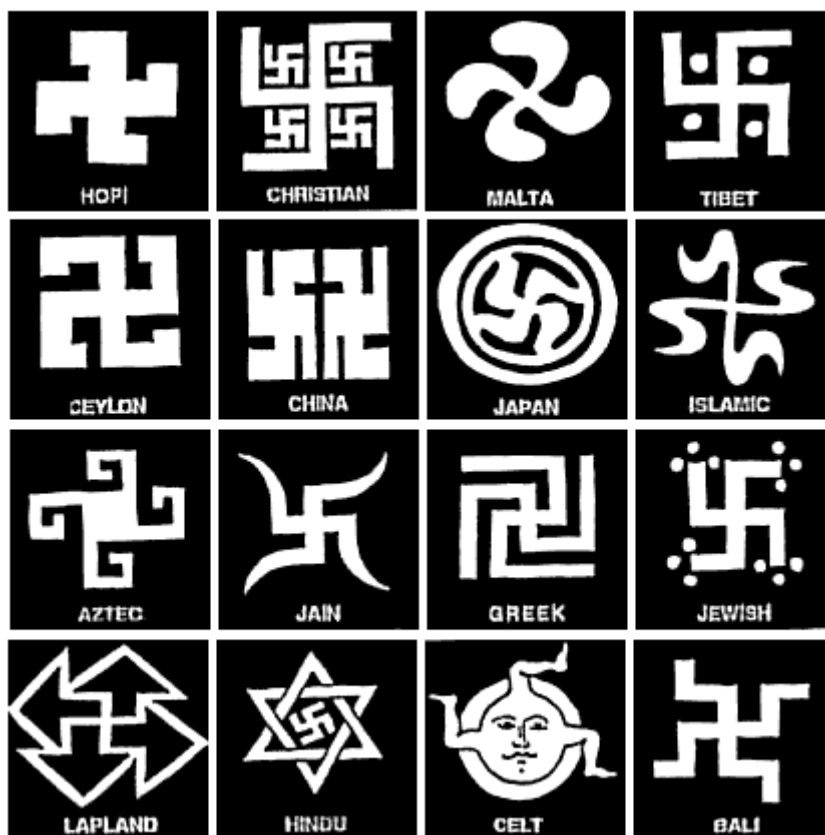

Leben Rune – runa života

Hagal Rune – symbol věrnosti

svastika:

Svastika, Hakenkreuz – nacistický hákový kříž

symboly s rasovým motivem:

symbol Ku Klux Klanu

Smrtihlav (symbol SS)

Svastika

symboly bez rasového motivu:

Keltský kříž, zástupní znak neonacistů

symbol skinheads

symbolika čísel:

hesla, zkratky:

oděvní značky:

pozdravy:

Sieg Heil

symboly extremistických hnutí:

Dělnická strana

NÁRODNÍ

ODPOR

Národní odpor

Národní odpor- štít

antifašistické symboly

A v kruhu – anarchisté

anarcho-syndikalismus

vlajka anarchisté

symboly anarchistů - Antifa

RASH SKIN

PUNK

Českoslov. anarchist. federace

Fronta osvobození zvířat
(Animal Liberation Front)

RAF

komunistická symbolika:

KSČ ČSSP

Svaz komunistické mládeže

KSČ

Liga za 5. Internacionálu

Skupina revoluční mládeže

Kom. svaz mládeže